CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

पूर्णिमा

इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका

१११४

पू

र्णा

ङ्क

संशोधन-मण्डल

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

का.मे.अ.द.नं १५५/२४९

तदिह न गुणदोषौ योजनीयावलीकौ
कथमपि महता यत् संस्कृतोऽयं श्रमेण ।

– बापूदेव शास्त्री

[धेरै मिहिनेत गरी यो तयार गरिएको छ । यस कारण यहाँ झूटो गुण अथवा दोष नलाइदिनुहोला ।]

पूर्णिमा

२९ वर्ष

(इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका)

२ अङ्क

सम्पादक –
महेशराज पन्त
दिनेशराज पन्त

प्रकाशक –
दिनेशराज पन्त
(संशोधन-मण्डलद्वारा)

यस अङ्कको मूल्य रु. ७५/-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

विषयसूची

१. ताडपत्रका लिखतपत्रमा अधिमास – महेशराज पन्त १–५९

२. लक्ष्मीपतिसङ्ग्रहमा रहेका लेखोट पात्राहरूको सूची – महेशराज पन्त ६०–६१

३. वि.सं. १८७२ को एउटा लालमोहर – महेशराज पन्त ६२

बिक्रीमा भएका, संशोधन–मण्डलले बेच्ने गरेका हाम्रा कृति

१. *इतिहास-संशोधन* (१-६८ सङ्ख्या)* ३५०।-

२. *कौटलीय अर्थशास्त्रको ऐतिहासिक व्याख्या* (१-२ सङ्ख्या)* ३०।-

३. *व्याकरण-संशोधन* (१- १० सङ्ख्या)* ३५।-

४. *पञ्चाङ्ग-संशोधन* (१-१७ सङ्ख्या) ३०।-

५. *सावधान-पत्र* (१-३१ सङ्ख्या)* १००।-

६. *इतिहास-संशोधनहरूको अभिनन्दन-ग्रन्थ* ५।-

७. *विद्या-रक्षा* (१-१५ सङ्ख्या) ५०।-

८. *अभिलेख-संग्रह* (१-१२ भाग)* २००।-

९. *पूर्णिमा* (१-११४ पूर्णाङ्क)* ३६००।-

१०. *रत्नदीप* २।५०

११. *वृत्तशतक* ३।-

१२. *श्री ३ महाराज पद्मशमशेरका कुरा* १२।-

१३. *नेपालसंवत्को राष्ट्रिय मान्यताको अनौचित्य* ५।-

१४. *इनेप्ट् स्पेसइमिन् ?* २०।-

१५. *गोरखाको इतिहास* (१-४ भाग) ५००।-

१६. *ह्वट् डिड् अंशुवर्मन् राइट् ?* ४०।-

१७. *पशुपतिनाथको दर्शन स्पर्शन पूजनसम्बन्धमा समीक्षा* ८०।-

१८. *आदर्श, ए सप्लिमन्ट् टु पूर्णिमा, द जर्नल् अफ् द संशोधन-मण्डल* (१-२ सङ्ख्या) ५५०।-

---

* यिनका कुनै कुनै सङ्ख्या/पूर्णाङ्क फोटोकपीमा छन्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ताडपत्रका लिखतपत्रमा अधिमास

– महेशराज पन्त

यो लेख लेख्दा उपयोग गरिएका पुस्तक वा लेखको छोटकरी र पूरा रूप खुलाइएको, रचयिता वा सम्पादक आदिको नाउँको वर्णक्रमअनुसारको तालिका*

कमलप्रकाश मल्ल आदि २०५७[1]

= ई.सं. २००० (वि.सं. २०५७) मा काठमाडौंबाट च्वसा पासाद्वारा प्रकाशित, कमलप्रकाश मल्लको प्रधानसम्पादकत्वमा तयार भएको *ए डिक्शनअरि अफ् क्ल्यासिक्ल् नेवारी, कम्पाइल्ड् फ्रम् म्यानुस्क्रिप्ट् सोर्सिइज्* (लेखोट पुस्तकहरूबाट [शब्द]सङ्कलन गरिएको, पुरानो नेवारीको कोष)।

कोलिन रोसर २०२२/२३

= ई.सं. १९६६ (वि.सं. २०२२/२३) मा बम्बईबाट एशिया पब्लिशिङ्ग हाउसद्वारा प्रकाशित, क्रिस्तोफ फन फीरर-हाइमेनदोर्फद्वारा सम्पादित *कास्ट् यान्ड् किन् इन् नेपाल्, इन्डिअ यान्ड् सिलोन् : यान्थ्रोपोलजिक्ल् स्टडिइज् इन् हिन्डू-बुड्डिस्ट् कन्टयाक्ट् जोन्ज्* (नेपाल, भारत र श्रीलङ्कामा जाति र सजातीय – हिन्दू-बौद्धसम्पर्कक्षेत्रमा नृतत्त्वसम्बन्धी परिशीलन)का ६८-१३९ पृष्ठमा छापिएको, कोलिन रोसरको *सोशल् मोबिलिटि इन् द नेवार् कास्ट् सिस्टम्* (नेवारहरूको जातिपद्धतिमा लौकिक गतिक्षमता)।

कौसी तोषाखानाबाट प्राप्त लालमोहर

= वि.सं. २०४९ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित *अभिलेख* १० अङ्कका ६-३० पृष्ठमा छापिएको *कौसी तोषाखानाबाट प्राप्त लालमोहर*।

गोकुलचन्द शास्त्री २०३७[2]

= ई.सं. १९८१ (वि.सं. २०३७) मा ललितपुरबाट जोशी रिसर्च इन्स्टिटयुटद्वारा प्रकाशित *रोलम्ब* १ वर्ष १ अङ्कको नेपाली खण्डका ७-८ पृष्ठमा छापिएको *जातिमाला*।

गोविन्द टण्डन २०५६

= वि.सं. २०५६ मा काठमाडौंबाट झरेन्द्र शम्शेर ज.ब.रा. तथा मञ्जु राणाद्वारा प्रकाशित, गोविन्द टण्डनको *पशुपतिक्षेत्रको सांस्कृतिक अध्ययन* २ भाग।

गौतमवज्र वज्राचार्य २०३१

= वि.सं. २०३१ मा कीर्तिपुरबाट त्रिभुवनविश्वविद्यालयको नेपाल र एशियाली अध्ययनसंस्थानद्वारा प्रकाशित *कन्ट्रिब्युशन्ज् टु नेपालीज् स्टडिइज्* (नेपालविषयका विद्यासम्वन्धी लेख) १ वर्ष २ अङ्कका ९०-९८ पृष्ठमा छापिएको, गौतमवज्र वज्राचार्यको *यङ्गल, यम्बु*।

---

* कुनै कृतिमा रचयिता वा सम्पादक आदिको नाम नदिइएको हकमा कृतिको शीर्षक वर्णक्रमअनुसार राखिएको छ। देवनागरीमा पाश्चात्य नाउं दिंदा पहिलेपहिलेभन्दा उच्चारणको नजीक पुग्ने कोशिश अहिले बढी गरी त्यहीअनुसार ती नाउं यहां सच्याएको छ। यस काममा मलाई फिलिप फीअर्सको मदत मिलेको छ।

१. यस कोषमा परेका शब्दको सङ्कलन काशीनाथ तमोट आदि ९ जनाले र यस कोषको सम्पादन कमलप्रकाश मल्लको प्रधानसम्पादकत्वमा तेजरत्न कंसकार आदि ५ जनाले गरेका हुन् भन्ने कुरा यही कोषमा लेखिएको छ।

२. यसको सम्पादन कसले गरेको हो भन्ने कुरा यहां खुलाइएको छैन। सामग्री दिइसकेपछि अन्त्यमा (सौजन्यः स्व० डा० गोकुलचन्द्र शास्त्री) लेखिएकोले गोकुलचन्द शास्त्रीको नाउं माथि दिइएको हो।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

गौतमवज्र वज्राचार्य २०३३

= वि.सं. २०३३ मा काठमाडौँबाट त्रिभुवनविश्वविद्यालयको नेपाल र एशियाली अध्ययनसंस्थानद्वारा प्रकाशित, गौतमवज्र वज्राचार्यको *हनूमान्ढोका राजदरबार*।

घनश्याम सुवेदी, ऐश्वर्यधर शर्मा, गौतमवज्र वज्राचार्य र कुमारधर शर्मा २०१०

= वि.सं. २०१० मा काठमाडौँबाट नरहरिनाथ र बुद्धिसागर पराजुलीको सम्पादकत्वमा प्रकाशित *संस्कृत-सन्देश* १ वर्ष १०-१२ अङ्कका २२-२६ पृष्ठमा छापिएको; घनश्याम सुवेदी, ऐश्वर्यधर शर्मा, गौतमवज्र वज्राचार्य र कुमारधर शर्माको *पार्थिवेन्द्र-मल्लस्याभिलेखः [वि.सं. १७३५]* (पार्थिवेन्द्र मल्लको अभिलेख (वि.सं. १७३५))।

छत्रबहादुर कायस्थ २०५९

= वि.सं. २०५९ मा ललितपुरबाट छत्रबहादुर कायस्थद्वारा प्रकाशित *नेपाल संस्कृति* १३७ पूर्णाङ्कका ३९-४२ पृष्ठमा छापिएको, उनैको *थिमि दिगुबाहालय् च्वंगु ने.सं. ६९६ या तामापत्र : छगू अध्ययन* (ठिमी दिगुबहालमा रहेको ने.सं. ६९६ को ताम्रपत्र – एक अध्ययन)।

जगदीशचन्द्र रेग्मी २०३०

= वि.सं. २०३० मा काठमाडौँबाट नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठानद्वारा प्रकाशित, जगदीशचन्द्र रेग्मीको *नेपालको धार्मिक इतिहास* १ संस्करण।

जगदीशचन्द्र रेग्मी २०५८

= वि.सं. २०५८ मा कीर्तिपुरबाट त्रिभुवनविश्वविद्यालयको पाठचक्रमविकासकेन्द्रद्वारा प्रकाशित, जगदीशचन्द्र रेग्मीको *नेपालको धार्मिक इतिहास* ३ संस्करण।

जान कर लाक २०४१/४२

= ई.सं. १९८५ (वि.सं. २०४१/४२) मा काठमाडौँबाट सहयोगी प्रेसद्वारा प्रकाशित, जान कर लाकको *बुड्इस्ट् मनुअस्टरिज् अफ् नेपाल् : ए सर्भे अफ् द बाहाज् यान्ड् बहीज् अफ् द काठमानूडू भ्यालइ* (नेपालका विहार – काठमाडौँदूनका बाहा र बहीको निरीक्षण)।

जीग्फ्रीत लीन्हार्त २०४४

= ई.सं. १९८८ (वि.सं. २०४४) मा स्टुट्गार्टबाट फ्रन्त्स श्थाइनर फेर्लाकद्वारा प्रकाशित, ठाकुरलाल मानन्धरसँग मिली जीग्फ्रीत लीन्हार्तले तयार गरेको *नेपालीज् म्यानुस्क्रिप्ट्स्* (नेपाली लेखोट पुस्तक)।

ज्ञानमणि नेपाल २०५४

= वि.सं. २०५४ मा कीर्तिपुरबाट त्रिभुवनविश्वविद्यालयको नेपाल र एशियाली अनुसन्धानकेन्द्रद्वारा प्रकाशित, ज्ञानमणि नेपालको *नेपालको पूर्वमध्यकालको इतिहास*।

टड टी. लुइस २०५१

= ई.सं. १९९५ (वि.सं. २०५१) मा अक्स्फर्डबाट क्ल्यार्अनडन प्रेसद्वारा प्रकाशित, डेभिड एन. गेल्नर र डेकलान क्विग्लिद्वारा सम्पादित *कन्टेस्टइड हाइअरआर्किज् : ए कल्याब्अर्एटिभ् एथ्नग्रफि अफ् कास्ट् अमङ् द नेवार्ज् अफ् द काठ्मानूडू भ्यालइ, नेपाल्* (वादग्रस्त अधिक्रम – नेपालको काठमाडौँदूनका नेवारहरूको जातको विषयमा मिलीजुली लेखिएको, नृतत्त्वसम्बन्धी पुस्तक)का ३८-७९ पृष्ठमा छापिएको, टड टी. लुइसको *बुड्इस्ट् मर्चन्ट्स् इन् काठमानूडू : दि असन् त्वाः मार्किट् यान्ड् उराय् सोशल् अर्गन्आइजेशन्* (काठमाडौँका नेवार साहू – असनटोलको बजार र उदासहरूको लौकिक सङ्घट्टन)।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

डिल्लीरमण रेग्मी २०२२

= ई.सं. १९६५ (वि.सं. २०२२)[३] मा कलकत्ताबाट फर्मा के.एल. मुखोपाध्यायद्वारा प्रकाशित, डिल्लीरमण रेग्मीको *मेड्इईभल् नेपाल्* (मध्यकालको नेपाल) १ भाग।

डिल्लीरमण रेग्मी २०२३

= ई.सं. १९६६ (वि.सं. २०२३) मा कलकत्ताबाट फर्मा के.एल. मुखोपाध्यायद्वारा प्रकाशित, डिल्लीरमण रेग्मीको *मेड्इईभल् नेपाल्* २ भाग।

डिल्लीरमण रेग्मी २०२३ क

= ई.सं. १९६६ (वि.सं. २०२३) मा कलकत्ताबाट फर्मा के.एल. मुखोपाध्यायद्वारा प्रकाशित, डिल्लीरमण रेग्मीको *मेड्इईभल् नेपाल्* ३ भाग।

डिल्लीरमण रेग्मी २०२३ ख

= ई.सं. १९६६ (वि.सं. २०२३) मा पटनाबाट डिल्लीरमण रेग्मीद्वारा प्रकाशित, उनैको *मेड्इईभल् नेपाल्* ४ भाग।

तीर्थलाल नःघःभनी (राजभण्डारी) २०४९

= वि.सं. २०४९ मा काठमाडौँबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित *अभिलेख* १० अङ्कका १२३-१३६ पृष्ठमा छापिएको, तीर्थलाल नःघःभनी (राजभण्डारी)को *कोलिग्राम (कान्तिपुर) केही अध्ययन*।

दिनेशराज पन्त २०५३

= वि.सं. २०५३ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ८९ पूर्णाङ्कका ४०-४१ पृष्ठमा छापिएको, दिनेशराज पन्तको *महीन्द्रसिंह (भास्कर मल्ल)ले झगल ठकुरको नाममा गरिदिएको अप्रकाशित ताडपत्र*।

दिनेशराज पन्त २०५४

= वि.सं. २०५४ मार्ग २८ गते काठमाडौँबाट कामना प्रिन्टिङ एण्ड पब्लिकेशन प्रा.लि.द्वारा प्रकाशित *नेपाल समाचारपत्र* २ वर्ष ३२८ अङ्कको ५ पृष्ठमा छापिएको, दिनेशराज पन्तको *चित्लाङ्मा भेटिएका लिखतपत्रका विषयमा*।

देविचन्द्र श्रेष्ठ २०५९

= वि.सं. २०५९ मा काठमाडौँबाट आर्थिक नेपालद्वारा प्रकाशित, देविचन्द्र श्रेष्ठको *रत्न मल्ल र उनको समकालिक नेपाल मण्डल [ने.सं. ६०२-६४०]*।

देविचन्द्र श्रेष्ठ २०६१

= ने.सं. ११२४ (वि.सं. २०६१) मा काठमाडौँबाट नेपाल लिपि गुथिद्वारा प्रकाशित *पौंभा:* (पट) ५५ अङ्कका ३०-३२ पृष्ठमा छापिएको, देविचन्द्र श्रेष्ठको *यें-यलय् महापात्रतयुगु सामन्त शासन* (काठमाडौँ-पाटनमा महापात्रहरूको सामन्तशासन)।

देवीप्रसाद भण्डारी २०५८

= वि.सं. २०५८ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कका ३८-४५ पृष्ठमा छापिएको, देवीप्रसाद भण्डारीको *भास्कर मल्लले गरिदिएको ताम्रपत्र*।

धनवज्र वज्राचार्य २०२१

= वि.सं. २०२१ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ४ पूर्णाङ्कका २०-३१ पृष्ठमा छापिएको, धनवज्र वज्राचार्यको *डोयहरू को हुन् ?*

---

३. त्यहाँ पुस्तक छापिएको मिति ई.सं. १९६५ दिइए तापनि वि.सं. २०२३ को बर्खामा मात्र यो बजारमा आएको हो।*

---

* *हाम्रो वक्तव्य* :१०१।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

धनवज्र वज्राचार्य २०५३

= वि.सं. २०५३ मा काठमाडौँबाट त्रिभुवनविश्वविद्यालयको नेपाल र एशियाली अनुसन्धानकेन्द्रद्वारा प्रकाशित, धनवज्र वज्राचार्यको *लिच्छविकालका अभिलेख* २ संस्करण।

धनवज्र वज्राचार्य र कमलप्रकाश मल्ल २०४२

= ई.सं. १९८५ (वि.सं. २०४२) मा विस्बादनबाट फ्रन्त्स श्थाइनर फेर्लाकद्वारा प्रकाशित, धनवज्र वज्राचार्य र कमलप्रकाश मल्लको *दि गोपालराजवंशावली* (गोपालराजवंशावली)।

धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपाल २०११

= वि.सं. २०११ मा काठमाडौँबाट नरहरिनाथ, बुद्धिसागर पराजुली, रत्नबहादुर वज्राचार्य, धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपालको सम्पादकत्वमा प्रकाशित *संस्कृत-सन्देश* २ वर्ष ४-६ अङ्कका ४६-४९ पृष्ठमा छापिएको, धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपालको *कान्तिपुरेश्वरस्य श्रीशिवसिंहस्य समयस्य स्वयम्भूस्थः शिलालेखः [वि.सं. १६६१]* (काठमाडौँका राजा श्रीशिवसिंहको पालाको स्वयम्भूमा रहेको शिलालेख (वि.सं. १६६१))।

धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपाल २०११ क

= वि.सं. २०११ मा काठमाडौँबाट धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपालद्वारा प्रकाशित, उनीहरूको *इतिहास-संशोधन [४ संख्या] – प्रो. तोत्रराज पाण्डेय एम्.ए. तथा पं. नयराज पन्त ज्योतिषाचार्य विरचित नेपालको संक्षिप्त इतिहासमा रहेका अशुद्धिहरू*।

धनवज्र वज्राचार्य, रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेल २०१९

= वि.सं. २०१९ मा ललितपुरबाट जगदम्बा-प्रकाशनद्वारा प्रकाशित; धनवज्र वज्राचार्य, रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेलको *इतिहास-संशोधनको प्रमाण-प्रमेय*।

नयराज पन्त २०२१

= वि.सं. २०२१ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ३ पूर्णाङ्कका १-१३ पृष्ठमा छापिएको, नयराज पन्तको *लिच्छविकालको पञ्चाङ्गको एक झलक*।

नयराज पन्त २०४३

= वि.सं. २०४३ मा काठमाडौँबाट नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठानद्वारा प्रकाशित, नयराज पन्तको *लिच्छविसंवत्को निर्णय*।

नयराज पन्त २०४५

= वि.सं. २०४५ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ७१ पूर्णाङ्कका १-१०४ पृष्ठमा छापिएको, नयराज पन्तको *वेङ्कटेश केतकरको इन्डिअन् यान्ड् फरइन् क्रोनल्अजिको संस्कृत अनुवाद*।

नयराज पन्त, देवीप्रसाद भण्डारी, गौतमवज्र वज्राचार्य र दिनेशराज पन्त २०२५

= वि.सं. २०२५ मा ललितपुरबाट जगदम्बा-प्रकाशनद्वारा प्रकाशित; नयराज पन्त, देवीप्रसाद भण्डारी, गौतमवज्र वज्राचार्य र दिनेशराज पन्तको *श्री ५ पृथ्वीनारायण शाहको उपदेश*।

नरहरिनाथ २०१०

= वि.सं. २०१० मा काठमाडौँबाट नरहरिनाथ र बुद्धिसागर पराजुलीको सम्पादकत्वमा प्रकाशित *संस्कृत-सन्देश* १ वर्ष २ अङ्कका १७-२४ पृष्ठमा छापिएको, नरहरिनाथको *(नेपाल-राजधानी-काष्ठमण्डप-हनुमद्ध्वज-(हनुमानढोका) प्रासाद-तुर्या (तुर्जा=तुल्जा=तुलजा=तलेजु)-मन्दिर-दक्षिण-भाग-त्रिशूल-चतुष्क-नमेरु-वेदिकायां काष्ठमण्डपाधिराज-कवीन्द्र-*

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

जयप्रतापमल्लदेवस्य) शिलालेख: (नेपालको राजधानी काठमाडौँ हनूमान्ढोकादरबारमा तलेजुमन्दिरको दक्षिणतिरको त्रिशूलचोकको खरीको रूख भएको डबलीमा काठमाडौँका राजा कवीन्द्र जयप्रताप मल्लदेवको शिलालेख)।

नरहरिनाथ २०१३

= वि.सं. २०१३ मा काठमाडौँबाट इतिहासप्रकाशसंघद्वारा प्रकाशित *इतिहासप्रकाश* २ अङ्क ३ भागका ५६७-५७० पृष्ठमा छापिएको, नरहरिनाथको *नेपालभक्तपुरनरेशपुरोहितवंशधर धनेश्वरराजोपाध्याय* (यस्तै छ)*का दैनन्दिनी स्मृतिपुस्तिकामा प्राप्त तिथिमिति*।

पाण्डुरङ्ग वामन काणे २०३०

= ई.सं. १९७३ (वि.सं. २०३०) मा पूनाबाट भाण्डारकरप्राच्यविद्यासंशोधनमन्दिरबाट प्रकाशित, पाण्डुरङ्ग वामन काणेको *हिस्टरि अफ् धर्मशास्त्र* (धर्मशास्त्रको इतिहास) ४ भागको दोस्रो संस्करण।

पूर्णरत्न वज्राचार्य २०४४

= वि.सं. २०४४ मा काठमाडौँबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित *अभिलेख* ५ अङ्कका ५०-६१ पृष्ठमा छापिएको, पूर्णरत्न वज्राचार्यको *भूमिसम्बन्धी केही तमसूक-ताडपत्र*।

पूर्णरत्न वज्राचार्य २०४५

= वि.सं. २०४५ मा काठमाडौँबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित *अभिलेख* ६ अङ्कका ८०-९९ पृष्ठमा छापिएको, पूर्णरत्न वज्राचार्यको *भूमिसम्बन्धी केही तमसूक-ताडपत्र*।

पूर्णरत्न वज्राचार्य २०४९

= वि.सं. २०४९ मा काठमाडौँबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित *अभिलेख* १० अङ्कका ८७-१२२ पृष्ठमा छापिएको, पूर्णरत्न वज्राचार्यको *भूमिसम्बन्धी केही ताडपत्र-तमसूक*।

प्रजीत शाक्य, राजेश आचार्य र ज्ञानबहादुर के.सी. २०६०

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ११३ पूर्णाङ्कका १-५३ पृष्ठमा छापिएको; प्रजीत शाक्य, राजेश आचार्य र ज्ञानबहादुर के.सी.को *पूर्णिमामा छापिएका लेखको सूची*।

प्रतापादित्य पाल २०३४/३५

= ई.सं. १९७८ (वि.सं. २०३४/३५) मा लाइडनबाट ई.जे. ब्रिलद्वारा प्रकाशित, प्रतापादित्य पालको *दि आर्ट्स् अफ् नेपाल्* (नेपालका कला) २ भाग।

प्रतापादित्य पाल र दीपकचन्द्र भट्टाचार्य्य २०२५/२६

= ई.सं. १९६९ (वि.सं. २०२५/२६) मा वाराणसीबाट पृथिवीप्रकाशनद्वारा प्रकाशित, प्रतापादित्य पाल र दीपकचन्द्र भट्टाचार्य्यको *दि यासट्रल् डिभिनइटिज् अफ् नेपाल्* (नेपालका ग्रहदेवता)।

बाबुराम आचार्य, नरहरिनाथ र अमोघवज्र वज्राचार्य २०१०[४]

= वि.सं. २०१० मा काठमाडौँबाट नरहरिनाथ र बुद्धिसागर पराजुलीको सम्पादकत्वमा प्रकाशित *संस्कृत-सन्देश* १ वर्ष १०-१२ अङ्कका ८१-८४ पृष्ठमा छापिएको *कालक्रम: [बृहदितिहाससंहितासार:]* (कालक्रम (ठूलो इतिहाससङ्ग्रहको सार))।

---

४. नेवारी भाषामा लेखिएको यस टिपोटको संस्कृतमा उल्था नरहरिनाथले, नेपालीमा उल्था अमोघवज्र वज्राचार्यले र टिप्पणी लेख्ने काम बाबुराम आचार्यले गरेको हो भनी त्यहीं खुलाइएकोले ती तीन जनाको नाउं माथि दिइएको हो।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

बुद्धिसागर पराजुली, यज्ञानन्द वज्राचार्य र रत्नबहादुर वज्राचार्य २०११

= वि.सं. २०११ मा काठमाडौंबाट नरहरिनाथ, बुद्धिसागर पराजुली, रत्नबहादुर वज्राचार्य, धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपालको सम्पादकत्वमा प्रकाशित *संस्कृत-सन्देश* २ वर्ष १-३ अङ्कका १९-२२ पृष्ठमा छापिएको; बुद्धिसागर पराजुली, यज्ञानन्द वज्राचार्य र रत्नबहादुर वज्राचार्यको *नेपालललितपत्तनस्य श्रीकृष्णमन्दिरस्य जयसिद्धिनरसिंहमल्लदेवस्य शिलालेखः* (नेपाल ललितपुरको श्रीकृष्णमन्दिरको जयसिद्धिनरसिंह मल्लदेवको शिलालेख)।

बेर्न्हार्त कोल्फर र हेमराज शाक्य २०४२

= ई.सं. १९८५ (वि.सं. २०४२) मा जाङ्क्त आउगुस्तीनबाट फेर्आइनिगुङ्ङ फीर गेशिक्त्सविस्सेनशाफ्त होकआजीयन्ज-विस्सेनशाफ्तफेर्लाकद्वारा प्रकाशित, बेर्न्हार्त कोल्फर र हेमराज शाक्यको *डकुयमन्ट्स् फ्रम् द रुद्रवर्ण-महाविहार, पाटन्* (पाटनको रुद्रवर्णमहाविहारका लिखत)।

भोलानाथ पौडेल, धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपाल २०१०

= वि.सं. २०१० मा काठमाडौंबाट नरहरिनाथ र बुद्धिसागर पराजुलीको सम्पादकत्वमा प्रकाशित *संस्कृत-सन्देश* १ वर्ष १०-१२ अङ्कका १३-१७ पृष्ठमा छापिएको; भोलानाथ पौडेल, धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपालको *अर्जुनमल्ल-जयस्थितिमल्ल-समयाभिलेखः* [वि.सं. १४२९] (अर्जुनमल्ल-जयस्थितिमल्लको पालाको अभिलेख (वि.सं. १४२९))।

महेशराज पन्त २०३४

= वि.सं. २०३४ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ३८ पूर्णाङ्कका ७४-८९ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *महेन्द्र मल्लको विषयमा केही कुरा*।

महेशराज पन्त २०३४ क

= *पूर्णिमा* ३८ पूर्णाङ्कका ८९-९० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *शिवसिंहसँगै देखिएका रणजित्सिंह को हुन् ?*

महेशराज पन्त २०३४ ख

= *पूर्णिमा* ३८ पूर्णाङ्कका ९०-९२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *के उद्धवसिंहको नाउँ वि.सं. १६२६ पछि र नरसिंहको चाहिँ वि.सं. १६३२ पछि सुनिदैन त ?*

महेशराज पन्त २०३५

= वि.सं. २०३५ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ४१ पूर्णाङ्कका २०-२२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *जगज्ज्योतिर् मल्लको राज्यकालमा नयाँ प्रकाश*।

महेशराज पन्त २०३५ क

= *पूर्णिमा* ४१ पूर्णाङ्कका २३-३० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *श्रीनिवास मल्लसम्बन्धी तात्कालिक अप्रकाशित लेख*।

महेशराज पन्त २०४२

= वि.सं. २०४२ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ६७ पूर्णाङ्कका ४२-४६ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *यक्ष मल्लले गरिदिएका दुइवटा ताडपत्र*।

महेशराज पन्त २०४२ क

= *पूर्णिमा* ६७ पूर्णाङ्कका ४६-४८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *हरिवंश शर्माले घरजग्गा किन्दा गरिएका दुइवटा फार्सेपत्र*।

महेशराज पन्त २०४५

= वि.सं. २०४५ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ७३ पूर्णाङ्कका ३८-४५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *यङ्गबाहाको प्राचीनताको विषयमा*।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

महेशराज पन्त २०४५ क

= वि.सं. २०४५ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका १-३ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *वि.सं. १५१६ को काठमाडौंको एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०४५ ख

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका ८-९ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *वि.सं. १६१९ को ताडपत्रमा लेखिएको, पाटनको अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको एउटा राजीनामापत्र।*

महेशराज पन्त २०४५ ग

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका ९-१३ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *महेन्द्र मल्लले कोटिलिङ्गेश्वरको स्थापना गर्दा खेलाइएको रामायणनृत्य (वि.सं. १६२३)।*

महेशराज पन्त २०४५ घ

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका १३-१४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *वि.सं. १६२५ को, ताडपत्रमा लेखिएको, काठमाडौंको अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको एउटा राजीनामापत्र।*

महेशराज पन्त २०४५ ङ

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका १४-२० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *महेन्द्र मल्लका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ६ वटा लिखतपत्र (वि.सं. १६१९, १६२२, १६२४, १६३०)।*

महेशराज पन्त २०४५ च

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कको २१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *सदाशिव 'मल्लको पालाको वि.सं. १६३४ को मृगस्थलीको शिलालेख।*

महेशराज पन्त २०४५ छ

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका २२-२५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *सदाशिव मल्लका ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ५ वटा लिखतपत्र (वि.सं. १६३४, १६३६, १६३७)।*

महेशराज पन्त २०४५ ज

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका २५-२६ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *राय रत्न र रण मल्लको पालाको सबभन्दा पहिलो लिखत।*

महेशराज पन्त २०४५ झ

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका २७-२८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *शिवसिंह र रणजित्सिंहको पालाको वि.सं. १६३९ को गोकर्णको शिलालेख।*

महेशराज पन्त २०४५ ञ

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका २८-३० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *शिवसिंहका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका तीनवटा लिखतपत्र (वि.सं. १६३९, १६४०, १६४१)।*

महेशराज पन्त २०४५ ट

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका ३०-३१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *शिवसिंहको पालाको वि.सं. १६४५ को हाँडिगाउँको शिलालेख।*

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

महेशराज पन्त २०४५ ठ

= *पूर्णिमा* ७४ पूर्णाङ्कका ३१-३२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *रणजित्‌सिंहका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका दुइवटा लिखतपत्र (वि.सं. १६३९, १६४६)*।

महेशराज पन्त २०४५ ड

= वि.सं. २०४५ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ७५ पूर्णाङ्कका १-४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नियोगी जातिको पहिचान*।

महेशराज पन्त २०४५ ढ

= *पूर्णिमा* ७५ पूर्णाङ्कका ५-११ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *कसाहीसम्बन्धी, ताडपत्रमा लेखिएका दशवटा लिखतपत्र (वि.सं. १३९१, १३९४, १४२९, १४८२, १४८७, १६३४, १६७४, १६७७, १७८५, १८२१)*।

महेशराज पन्त २०४५ ण

= *पूर्णिमा* ७५ पूर्णाङ्कका ११-१२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ज्योतिर् मल्लले गरिदिएको फार्केपत्र*।

महेशराज पन्त २०४५ त

= *पूर्णिमा* ७५ पूर्णाङ्कका १२-१३ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नियोगीसम्बन्धी थप लिखतपत्र*।

महेशराज पन्त २०४७

= वि.सं. २०४७ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ७७ पूर्णाङ्कका १-१४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, विक्रमको चौधौं शताब्दीका १५ वटा लिखतपत्र*।

महेशराज पन्त २०४९

= वि.सं. २०४९ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ८२ पूर्णाङ्कका ६७-७० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *लक्ष्मीनरसिंह मल्लका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका चारवटा लिखतपत्र (वि.सं. १६८०, १६८७, १६९६)*।

महेशराज पन्त २०४९ क

= *पूर्णिमा* ८२ पूर्णाङ्कका ७१-८१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *प्रताप मल्लका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका दशवटा लिखतपत्र (वि.सं. १७०१, १७०३, १७१०, १७१२, १७१४, १७१६, १७२६, १७३०)*।

महेशराज पन्त २०४९ ख

= *पूर्णिमा* ८२ पूर्णाङ्कका ८१-८२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *काठमाडौं ज्याबहार [ज्याबहाल]को उल्लेख परेका दुइवटा लिखतपत्र (वि.सं. १५११, १६०२)*।

महेशराज पन्त २०५०

= वि.सं. २०५० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ८४ पूर्णाङ्कका ४९-६२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नेवारराज्य र ब्राह्मण*।

महेशराज पन्त २०५० क

= वि.सं. २०५० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ८५ पूर्णाङ्कका ९-४० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नेवारराज्य र ब्राह्मण*।

महेशराज पन्त २०५० ख

= *पूर्णिमा* ८५ पूर्णाङ्कका ४०-४१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ने.सं. ६१८ [वि.सं. १५५४] फाल्गुनकृष्णचतुर्थीको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र*।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

महेशराज पन्त २०५० ग

= वि.सं. २०५० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ८६ पूर्णाङ्कका १-६५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नेवारराज्य र ब्राह्मण*।

महेशराज पन्त २०५० घ

= *पूर्णिमा* ८६ पूर्णाङ्कका ६५-६६ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ने.सं. ७६२ [वि.सं. १६९८] पौषकृष्णद्वितीयाको, ताडपत्रमा लेखिएको लिखतपत्र*।

महेशराज पन्त २०५० ङ

= *पूर्णिमा* ८६ पूर्णाङ्कका ६६-७१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *अर्जुनदेवको शासनको विषयमा*।

महेशराज पन्त २०५२

= वि.सं. २०५२ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ८८ पूर्णाङ्कका १-३८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नेवारराज्य र ब्राह्मण*।

महेशराज पन्त २०५२ क

= *पूर्णिमा* ८८ पूर्णाङ्कका ३८-४२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *रुद्रेन्द्र मल्ललाई साक्षी राखी योगनरेन्द्र मल्लले गरिदिएका लिखतपत्र*।

महेशराज पन्त २०५२ ख

= वि.सं. २०५२ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९० पूर्णाङ्कका १-५३ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नेवारराज्य र ब्राह्मण*।

महेशराज पन्त २०५२ ग

= *पूर्णिमा* ९० पूर्णाङ्कका ५३-५४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *रुद्रेन्द्र मल्ललाई साक्षी राखी योगनरेन्द्र मल्लले गरिदिएको एउटा अर्को लिखतपत्र*।

महेशराज पन्त २०५३

= वि.सं. २०५३ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ८९ पूर्णाङ्कका २३-३१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नेवारराज्य र ब्राह्मण*।

महेशराज पन्त २०५३ क

= वि.सं. २०५३ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९१ पूर्णाङ्कका ५-७ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नेवारराज्य गइसकेपछि पनि नेवारी ढङ्गमै ताडपत्रमा लेखिएका लिखतमा ब्राह्मण*।

महेशराज पन्त २०५५

= वि.सं. २०५५ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९३ पूर्णाङ्कको ५१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *योगनरेन्द्र मल्लले जग्गा बेची गरिदिएको, ताडपत्रमा लेखिएको अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको एउटा पत्र*।

महेशराज पन्त २०५५ क

= वि.सं. २०५५ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९४ पूर्णाङ्कका १-६० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएका, विक्रमको पन्ध्रौँदेखि अठाह्रौँ शताब्दीभित्रका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ७५ वटा लिखतपत्र*।

महेशराज पन्त २०५५ ख

= *पूर्णिमा* ९४ पूर्णाङ्कका ६०-६१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *पाटनका राजाको रूपमा शिवसिंह मल्लको पाइएसम्मका पहिलो लिखत*।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

महेशराज पन्त २०५५ ग

= वि.सं. २०५५ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९५ पूर्णाङ्कका ४९-५१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ब्राह्मणको चर्चा परेका, नेवारराज्यका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका तीनवटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५५ घ

= वि.सं. २०५५ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९६ पूर्णाङ्कका ४०-४१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नौला पदवी [थर] को उल्लेख परेका, ताडपत्रमा लेखिएका, दुइवटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५५ ङ

= *पूर्णिमा* ९६ पूर्णाङ्कका ४२-४३ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *विजक[वृजिक]रथ्याको उल्लेख भएको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५५ च

= *पूर्णिमा* ९६ पूर्णाङ्कका ४३-४४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *वत्सलाको पूजाको व्यवस्थासम्बन्धी कुरा भएको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको पत्र।*

महेशराज पन्त २०५६

= वि.सं. २०५६ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९७ पूर्णाङ्कका १-१० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएका, वि.सं. १३५० देखि १४३५ सम्मका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, १७ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५६ क

= *पूर्णिमा* ९७ पूर्णाङ्कका ११-१२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *यक्ष मल्लका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ३ वटा ताडपत्र।*

महेशराज पन्त २०५६ ख

= *पूर्णिमा* ९७ पूर्णाङ्कका १३-४१ र विषयसूची भएको पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *भक्तपुरका राजाहरूका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ४६ वटा लिखतपत्र (वि.सं. १५४७-१६१०)।*

महेशराज पन्त २०५६ ग

= *पूर्णिमा* ९७ पूर्णाङ्कका ४१-४२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *माधव, केशव र विष्णु मल्लको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५६ घ

= *पूर्णिमा* ९७ पूर्णाङ्कका ४२-५१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नेवारराज्यमा ब्राह्मण – ताडपत्रमा लेखिएका १३ वटा थप लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५६ ङ

= वि.सं. २०५६ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९८ पूर्णाङ्कका १-१५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएका, वि.सं. १४३९ देखि १४६० सम्मका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २० वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५६ च

= *पूर्णिमा* ९८ पूर्णाङ्कका १५-४३ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *भक्तपुरका राजाहरूका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ४६ वटा लिखतपत्र (वि.सं. १७०५-१७७६)।*

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

महेशराज पन्त २०५६ छ

= *पूर्णिमा* ९८ पूर्णाङ्कका ४४-४६ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *भूपतीन्द्र मल्ल साक्षी बसेका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ३ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७

= ई.सं. २००० (वि.सं. २०५७) मा दिल्लीबाट मोतीलाल बनारसीदासद्वारा प्रकाशित, महेशराज पन्तको *जातरूप'ज् कमेन्टरि अन् दि अमरकोष* (*अमरकोष*मा जातरूपको टीका) २ भाग।

महेशराज पन्त २०५७ क

= वि.सं. २०५७ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९९ पूर्णाङ्कका ३-३१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएका, वि.सं. १४६३ देखि १४८६ सम्मका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ३८ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ ख

= *पूर्णिमा* ९९ पूर्णाङ्कका ३२-४८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *काठमाडौँका राजाहरूका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २६ वटा लिखतपत्र (वि.सं. १५७५-१७५२)।*

महेशराज पन्त २०५७ ग

= *पूर्णिमा* ९९ पूर्णाङ्कका ४९-६२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *रणजित् मल्लका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २२ वटा लिखतपत्र (वि.सं. १७८१-१८२२)।*

महेशराज पन्त २०५७ घ

= वि.सं. २०५७ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०० पूर्णाङ्कका १-३७ पृष्ठमा छापिएकी, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएका, वि.सं. १४८७ देखि १५१२ सम्मका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ५२ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ ङ

= *पूर्णिमा* १०० पूर्णाङ्कको ३८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *कुसुमसिंहको चर्चा परेको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ च

= *पूर्णिमा* १०० पूर्णाङ्कको ३९ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *विष्णुसिंहको चर्चा परेको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ छ

= *पूर्णिमा* १०० पूर्णाङ्कका ३९-४१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *विष्णुसिंहका, माणिग्लाधिपति हुनुभन्दा अगाडिका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ ज

= *पूर्णिमा* १०० पूर्णाङ्कका ४१-५० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *विष्णुसिंह र उनका छोराहरूका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, १५ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ झ

= *पूर्णिमा* १०० पूर्णाङ्कको ५१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *पुरन्दरसिंहको चर्चा परेको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

महेशराज पन्त २०५७ ञ

= *पूर्णिमा* १०० पूर्णाङ्कका ५२-६४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *काठमाडौँका राजाहरूका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, १८ वटा लिखतपत्र (वि.सं. १७७३-१८१६)।*

महेशराज पन्त २०५७ ट

= वि.सं. २०५७ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०१ पूर्णाङ्कका १-४४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएका, वि.सं. १५१२ देखि १५३६ सम्मका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ५७ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ ठ

= *पूर्णिमा* १०१ पूर्णाङ्कका ४४-४५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नरेन्द्र मल्ल साक्षी बसेको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ ड

= *पूर्णिमा* १०१ पूर्णाङ्कका ४५-४६ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *शिवसिंह साक्षी बसेका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ ढ

= *पूर्णिमा* १०१ पूर्णाङ्कका ४६-५५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *माणिगलाधिपति शिवसिंहका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, १३ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ ण

= *पूर्णिमा* १०१ पूर्णाङ्कका ५५-५८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *शिवसिंहले फर्पिङका जग्गा बेची गरिदिएका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ५ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ त

= *पूर्णिमा* १०१ पूर्णाङ्कका ५९-६० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *लक्ष्मीनरसिंह मल्ल साक्षी बसेका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ थ

= वि.सं. २०५७ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०२ पूर्णाङ्कको १ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएको, वि.सं. १४४८ को, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ द

= *पूर्णिमा* १०२ पूर्णाङ्कका १-५१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *पाटनका मल्ल राजाहरूका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ६८ वटा लिखतपत्र (वि.सं. १६७८-१८२३)।*

महेशराज पन्त २०५७ ध

= *पूर्णिमा* १०२ पूर्णाङ्कका ५२-५३ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *जगज्ज्योतिर् मल्लको एउटा घरायसी लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ न

= *पूर्णिमा* १०२ पूर्णाङ्कका ५३-५४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *जगत्प्रकाश मल्लको एउटा र जितामित्र मल्लको एउटा गरी ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २ वटा लिखतपत्र।*

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

महेशराज पन्त २०५७ प

= *पूर्णिमा* १०२ पूर्णाङ्कका ५५-६१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *साक्षीहरूमा लालमती पनि भएका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, १० वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ फ

= *पूर्णिमा* १०२ पूर्णाङ्कका ६१-६२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *साक्षीहरूमा लालमती र रणजित् मल्ल पनि भएको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ ब

= *पूर्णिमा* १०२ पूर्णाङ्कका ६२-६४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *साक्षीहरूमा रणजित् मल्ल पनि भएका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ३ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५७ भ

= *पूर्णिमा* १०२ पूर्णाङ्कका ६४-६५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *साक्षीहरूमा विश्वलक्ष्मी पनि भएका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८

= वि.सं. २०५८ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कको ४६ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *माणिग्लाधिपति नरसिंह पनि साक्षी बसेको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८ क

= *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कको ४७ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *प्रधानमहापात्र नरसिंह दृष्टसाक्षी बसेको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८ ख

= *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कको ४८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *माणिग्लाधिपति शिवसिंह साक्षी बसी उनले हेरेको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८ ग

= *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कका ४९-५३ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *साबिकमा भएका, पछि संशोधन गरिएका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ४ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८ घ

= *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कको ५४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *श्रीनिवास मल्ल र ज्योतिर्नरसिंह मल्ल दृष्टसाक्षी बसेको ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८ ङ

= *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कको ५५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *श्रीनिवास मल्ल दृष्टसाक्षी बसेको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८ च

= *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कका ५६-५८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *माणिग्लाधिपति योगनरेन्द्र मल्ल दृष्टसाक्षी बसेका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८ छ

= *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कका ५८-५९ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *दृष्टसाक्षीमा जगज्जय मल्ल पनि बसेका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २ वटा लिखतपत्र।*

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

महेशराज पन्त २०५८ ज

= *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कका ६०-६१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *जयप्रकाश मल्ल दृष्टसाक्षी बसेका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, २ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८ झ

= *पूर्णिमा* १०३ पूर्णाङ्कका ६१-६२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *जयप्रकाश मल्ल पनि दृष्टसाक्षी र अरूहरू स्थानसाक्षी बसेको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको, एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०५८ ञ

= ई.सं. २००२ (वि.सं. २०५८) मा काठमाडौँबाट पन्डिट पब्लिकेशन्जद्वारा प्रकाशित *आदर्श* २ सङ्ख्याका ६१-१५२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *डक्युमन्ट्स् फ्रम् द रेग्मि रिसर्च् कलेक्शन्ज् १* (रेग्मी-अन्वेषण-सङ्ग्रहमा रहेका कागजात १ सङ्ख्या)।

महेशराज पन्त २०६०

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०८ पूर्णाङ्कका १-१५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *वि.सं. १५३६ देखि १५५६ सम्मका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका १४ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० क

= *पूर्णिमा* १०८ पूर्णाङ्कका १६-३५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *विष्णुसिंहभन्दा अगाडिका, पाटनका शासकसँग सम्बद्ध, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका १७ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ख

= *पूर्णिमा* १०८ पूर्णाङ्कका ३६-३७ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *लुभुका मान्छेले जग्गा किन्न वा बेच्न ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका २ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ग

= *पूर्णिमा* १०८ पूर्णाङ्कका ३८-३९ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *विष्णुसिंह र उनका छोराहरू माणिगलाधिपति भइसकेपछिका, पाटनका पात्रका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका २ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० घ

= *पूर्णिमा* १०८ पूर्णाङ्कको ४० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *फर्पिङका प्रधानमहापात्रको चर्चा आएको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ङ

= *पूर्णिमा* १०८ पूर्णाङ्कका ४१-४६ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *कीर्तिपुरका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ६ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० च

= *पूर्णिमा* १०८ पूर्णाङ्कका ४७-५८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *दशनामी सन्न्यासीका घरजग्गासँग सम्बद्ध, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका १२ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० छ

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०९ पूर्णाङ्कका १-४ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *बुलुका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ३ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ज

= *पूर्णिमा* १०९ पूर्णाङ्कका ५-३० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *खोकनाका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका २२ वटा लिखतपत्र।*

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

महेशराज पन्त २०६० झ

= *पूर्णिमा* १०९ पूर्णाङ्कको ३१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ठेचोको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको एउटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ञ

= *पूर्णिमा* १०९ पूर्णाङ्कका ५७-५८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको एउटा द्वराजिरपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ट

= *पूर्णिमा* १०९ पूर्णाङ्कका ५९-६१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *जगज्जय मल्लले अपुताली भित्र्याएको कुरा भएको, ताडपत्रमा लेखिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको एउटा पत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ठ

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ११० पूर्णाङ्कका १-३३ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *चापागाउँका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका २५ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ड

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १११ पूर्णाङ्कका ८-२९ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका, ग्रहण लागेको दिनका ११ वटा दत्तपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ढ

= *पूर्णिमा* १११ पूर्णाङ्कका ३०-४२ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *नेवारराज्यमा ब्राह्मण – थप १० वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ण

= *पूर्णिमा* १११ पूर्णाङ्कका ६०-६१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *रणजित् मल्लले घर बिक्री गरी ताडपत्रमा लेखिदिएको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको एउटा फार्चेपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० त

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ११२ पूर्णाङ्कका ११-४१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *फर्पिङ्का, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका २० वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० थ

= *पूर्णिमा* ११२ पूर्णाङ्कका ४२-४५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *बाँडेगाउँका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ३ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० द

= *पूर्णिमा* ११२ पूर्णाङ्कका ४५-४७ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *साँखुका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका २ वटा लिखतपत्र।*

महेशराज पन्त २०६० ध

= *पूर्णिमा* ११२ पूर्णाङ्कका ४८-५१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *लेलेका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका २ वटा लिखतपत्र।*

मेअरी शेफर्ड स्लसर २०३९

= ई.सं. १९८२ (वि.सं. २०३९) मा प्रिन्स्टनबाट प्रिन्स्टन यूनिभर्सिटि प्रेसद्वारा प्रकाशित, मेअरी शेफर्ड स्लसरको *नेपाल् मण्डल : ए कल्चरल् स्टड्इ अफ् द काठ्मान्डू भ्यालइ* (नेपालमण्डल – काठमाडौँदूनको संस्कृतिको परिशीलन) १ भाग।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मोहनप्रसाद खनाल २०४०

= वि.सं. २०४० मा काठमाडौंबाट त्रिभुवनविश्वविद्यालयको नेपाल र एशियाली अनुसन्धानकेन्द्रद्वारा प्रकाशित, मोहनप्रसाद खनालको *चाँगुनारायणका ऐतिहासिक सामग्री*।

योगेश राज २०५७

= वि.सं. २०५७ मा भक्तपुरबाट सुथांद्वारा प्रकाशित *पासूका* (पञ्चसूत्रिका) ४ वर्ष ९ अङ्कका ९-१० पृष्ठमा छापिएको, योगेश राजको *केही अप्रकाशित लिखतपत्रहरू*।

योगेश राज २०५७ क

= वि.सं. २०५७ मा भक्तपुरबाट सुथांद्वारा प्रकाशित *पासूका* (पञ्चसूत्रिका) ५ वर्ष १ अङ्कका ३-११ पृष्ठमा छापिएको, योगेश राजको *ने.सं. ५००-६०० सम्मका अभिलेख*।

रञ्जना वज्राचार्य २०५२

= ई.सं. १९९५ (वि.सं. २०५२) मा ललितपुरबाट दीपकराम जोशीद्वारा प्रकाशित *रोलम्ब* १५ वर्ष ३ अङ्कको अङ्ग्रेजी खण्डका ९-१४ पृष्ठमा छापिएको, रञ्जना वज्राचार्यको *कपृअर् प्लेट् इन्स्क्रिपृशन्ज् यान्ड् पाम् लीफ् म्यानुयुस्क्रिप्ट्स् अफ् द हिरण्यवर्ण महाविहार अफ् पाटन्* (पाटनको हिरण्यवर्णमहाविहारका, ताम्रपत्र र ताडपत्रमा लेखिएका लिखत)।

रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, धनवज्र वज्राचार्य, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेल २०१९

= वि.सं. २०१९ मा काठमाडौंबाट संशोधन-मण्डलद्वारा प्रकाशित; रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, धनवज्र वज्राचार्य, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेलको *अभिलेख-संग्रह* ६ भाग।

रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, धनवज्र वज्राचार्य, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेल २०२०

= वि.सं. २०२० मा काठमाडौंबाट संशोधन-मण्डलद्वारा प्रकाशित; रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, धनवज्र वज्राचार्य, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेलको *अभिलेख-संग्रह* १० भाग।

लूछ्याह्रो पेतेक २०१५

= ई.सं. १९५८ (वि.सं. २०१५) मा रोमबाट ईस्तीतूतो ईताह्ल्याह्रो पेर ईल मेद्यो एद एस्त्रेमो ओर्‌येन्तेद्वारा प्रकाशित, लूछ्याह्रो पेतेकको *मेड्इईभल् हिस्टरि अफ् नेपाल् (सी. ७५०-१४८०)* (नेपालको मध्यकालको इतिहास (अन्दाजि वि.सं. ८०७-१५३७))।

लूछ्याह्रो पेतेक २०४०

= ई.सं. १९८४ (वि.सं. २०४०) मा रोमबाट ईस्तीतूतो ईताह्ल्याह्रो पेर ईल मेद्यो एद एस्त्रेमो ओर्‌येन्तेद्वारा प्रकाशित, लूछ्याह्रो पेतेकको *मेड्इईभल् हिस्टरि अफ् नेपाल् (सी. ७५०-१४८२)* (नेपालको मध्यकालको इतिहास (अन्दाजि वि.सं. ८०७-१५३८))।

विनोदराज शर्मा २०५५

= वि.सं. २०५५ मा भक्तपुरबाट सुथांद्वारा प्रकाशित *पासूका* ३ वर्ष ४ अङ्कका ६-७ पृष्ठमा छापिएको, विनोदराज शर्माको *केही अप्रकाशित लिखतपत्रहरु*।

विनोदराज शर्मा २०५६

= वि.सं. २०५६ मा भक्तपुरबाट सुथांद्वारा प्रकाशित *पासूका* ४ वर्ष १ अङ्कको ८ पृष्ठमा छापिएको, विनोदराज शर्माको *केही अप्रकाशित लिखतपत्रहरु*।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वेत्तम मणि २०३१

= ई.सं. १९७५ (वि.सं. २०३१) मा दिल्लीबाट मोतीलाल बनारसीदासद्वारा प्रकाशित, वेत्तम मणिको *पुराण्इक् एन्साइक्लोपीडिअः ए कम्प्रिहेन्सिभ् डिक्शन्अरि विद् स्पेश्अल् रेफ़रन्स् टु दि एपिक् यान्ड् पुराण्इक् लिट्अर्इचर्* (पौराणिक विश्वकोष – रामायण-महाभारत र पौराणिक वाङ्मयको खासखास उल्लेखसहितको, बहुग्रह कोष) को अङ्ग्रेजी संस्करण।

शङ्करमान राजवंशी २०२२

= वि.सं. २०२२ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ७ पूर्णाङ्कका ३६-४३ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *यक्षमल्लको*[५] *समयका निश्चित संवत् र तिथिमितिहरू*।

शङ्करमान राजवंशी २०२२ क

= वि.सं. २०२२ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ८ पूर्णाङ्कका १४-२० पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *यक्षमल्लको समयका निश्चित संवत् र तिथिमितिहरू*।

शङ्करमान राजवंशी २०२३

= वि.सं. २०२३ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ९ पूर्णाङ्कका १०-१७ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *यक्षमल्लको समयका निश्चित संवत् र तिथिमितिहरू*।

शङ्करमान राजवंशी २०२३ क

= वि.सं. २०२३ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १० पूर्णाङ्कका १७-२२ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *यक्षमल्लको समयका निश्चित संवत् र तिथिमितिहरू*।

शङ्करमान राजवंशी २०२३ ख

= वि.सं. २०२३ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ११ पूर्णाङ्कका १७-२४ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *श्रीडिल्लीरमण रेग्मीज्यूले हाम्रो सम्पत्ति फेरि पनि चोर्नुभयो*।

शङ्करमान राजवंशी २०२५

= वि.सं. २०२५ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षामन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ४ संख्याको नेपाली खण्डका २३-२६ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *सिद्धिनरसिंह मल्लका ताडपत्र तमसुकहरू*।

शङ्करमान राजवंशी २०२६

= वि.सं. २०२६ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षामन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ९ संख्याको नेपाली खण्डका २९-३२ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *योगप्रकाश मल्लका तामापत्र, ताडपत्र र तमसुकहरू*।

शङ्करमान राजवंशी २०२७

= वि.सं. २०२७ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षामन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ११ संख्याको नेपाली खण्डका ३९-४२ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *केही ऐतिहासिक उपकरण*।

शङ्करमान राजवंशी २०२७ क

= वि.सं. २०२७ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षामन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित, शङ्करमान राजवंशीको *कान्तिपुर-शिलालेख-सूची*।

शङ्करमान राजवंशी २०४०

= वि.सं. २०४० मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ७५ संख्याको नेपाली खण्डका ६-९ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *मल्लकालीन भूमिसम्बन्धि-तमसूक ताडपत्र*।

---

५. प्रजीत शाक्य, राजेश आचार्य र ज्ञानबहादुर के.सी. २०६०:३० मा ११ सङ्ख्याको टिप्पणी।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

शङ्करमान राजवंशी २०४० क

= वि.सं. २०४० मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित, शङ्करमान राजवंशीको *भूमिसम्बन्धि तमसूक ताडपत्र* १ भाग।

शङ्करमान राजवंशी २०४१

= वि.सं. २०४१ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित, शङ्करमान राजवंशीको *भूमिसम्बन्धी तमसूक–ताडपत्र* २ भाग।

शङ्करमान राजवंशी २०४२

= वि.सं. २०४२ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित, शङ्करमान राजवंशीको *भूमिसम्बन्धी तमसूक–ताडपत्र* ३ भाग।

शङ्करमान राजवंशी २०४३

= वि.सं. २०४३ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित *अभिलेख* ४ अङ्कका ५-१५ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशीको *भूमिसम्बन्धी ऐतिहासिक केही तमसूक ताडपत्र*।

शङ्करमान राजवंशी २०४४

= वि.सं. २०४४ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित, शङ्करमान राजवंशीको *भूमिसम्बन्धी तमसूक-ताडपत्र* ४ भाग।

शङ्करमान राजवंशी र ज्ञानमणि नेपाल २०१०

= वि.सं. २०१० मा काठमाडौंबाट नरहरिनाथ र बुद्धिसागर पराजुलीको सम्पादकत्वमा प्रकाशित *संस्कृत-सन्देश* १ वर्ष ३ अङ्कका १-९ पृष्ठमा छापिएको, शङ्करमान राजवंशी र ज्ञानमणि नेपालको *काष्ठमण्डपे प्रतापमल्लस्य शिलालेखः* (काठमाडौंमा प्रताप मल्लको शिलालेख)।

शुक्रसागर श्रेष्ठ २०५७

= वि.सं. २०५७ मा काठमाडौंबाट त्रिभुवनविश्वविद्यालयको नेपाल र एशियाली अनुसन्धानकेन्द्रद्वारा प्रकाशित, शुक्रसागर श्रेष्ठको *कीर्तिपुरको सांस्कृतिक र पुरातात्त्विक इतिहास*।

श्यामसुन्दर राजवंशी २०४२

= वि.सं. २०४२ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ९० संख्याको नेपाली खण्डका १५-१८ पृष्ठमा छापिएको, श्यामसुन्दर राजवंशीको *राजा महीन्द्रसिंहदेव (भाष्कर* (यस्तै छ) *मल्ल)को तमसुक ताडपत्र*।

श्यामसुन्दर राजवंशी २०५०

= ई.सं. १९९३ (वि.सं. २०५०) मा ललितपुरबाट दीपकराम जोशीद्वारा प्रकाशित *रोलम्ब* १३ वर्ष ३ अङ्कको नेपाली खण्डका १५-१६ पृष्ठमा छापिएको, श्यामसुन्दर राजवंशीको *इन्द्रायणी गुठी सम्बन्धी तमसूक ताडपत्र*।

सिद्धिरत्न शाक्यभिक्षु २०५६

= वि.सं. २०५६ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार युवा, खेलकूद तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित *अभिलेख* १७ अङ्कका ५६-८२ पृष्ठमा छापिएको, सिद्धिरत्न शाक्यभिक्षुको *भूमि सम्बन्धी ताडपत्रहरू*।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

सिद्धिरत्न शाक्यभिक्षु २०५७

= वि.सं. २०५७ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयनमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित *अभिलेख* १८ अङ्कका ५६-७६ पृष्ठमा छापिएको, सिद्धिरत्न शाक्यभिक्षुको *भूमि सम्बन्धी तमसूक ताडपत्र*।

सिद्धिरत्न शाक्यभिक्षु २०५९

= वि.सं. २०५९ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयनमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागको राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा प्रकाशित *अभिलेख* २० अङ्कका ५८-७९ पृष्ठमा छापिएको, सिद्धिरत्न शाक्यभिक्षुको *भूमि सम्बन्धी केही तमसुक ताडपत्रहरू*।

सिद्धिरत्न शाक्यभिक्षु २०६०

= वि.सं. २०६० मा काठमाडौंबाट श्री आकाश भैरवनाथ (यस्तै छ) मन्दिर जीर्णोद्धार समितिद्वारा प्रकाशित *श्री आकाश भैरवनाथ मन्दिर जीर्णोद्धार*का २७-३१ पृष्ठमा छापिएको, सिद्धिरत्न शाक्यभिक्षुको *वंग: लागाया "थथु लायकू"* (इन्द्रचोकइलाकाको थथु-दरबार)।

हरिराम जोशी २०३७

= वि.सं. २०३७ मा काठमाडौंबाट श्री ५ को सरकार शिक्षामन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ५८ संख्याको नेपाली खण्डका ५-२९ पृष्ठमा छापिएको, हरिराम जोशीको *मध्यकालीन अभिलेख*।

हरिराम जोशी २०४०[६]

= ई.सं. १९८३ (वि.सं. २०४०) मा ललितपुरबाट जोशी रिसर्च इन्स्टिटचुटद्वारा प्रकाशित *रोलम्ब* ३ वर्ष ४ अङ्कको नेपाली खण्डको २४ पृष्ठमा छापिएको *इतिहासको कुरा*।

हरिराम जोशी २०४० क[७]

= ई.सं. १९८४ (वि.सं. २०४०) मा ललितपुरबाट जोशी रिसर्च इन्स्टिटचुटद्वारा प्रकाशित *रोलम्ब* ४ वर्ष १ अङ्कको नेपाली खण्डका ३२-३४ पृष्ठमा छापिएको *इतिहासको कुरा*।

हरिराम जोशी २०४१[८]

= ई.सं. १९८४ (वि.सं. २०४१) मा ललितपुरबाट जोशी रिसर्च इन्स्टिटचुटद्वारा प्रकाशित *रोलम्ब* ४ वर्ष २ अङ्कको नेपाली खण्डका १८-१९ पृष्ठमा छापिएको *इतिहासको कुरा*।

---

६. कसले यो सामग्री प्रस्तुत गरेको हो, त्यो कुरा त्यहां नखुलाइएकोले सम्पादक हरिराम जोशीकै नाउंमा यो लेख दर्ता गरिएको छ।

७. कसले यो सामग्री प्रस्तुत गरेको हो, त्यो कुरा त्यहां खुलाइएको छैन। त्यसैले *रोलम्ब*मा छापिएका यस्ता लेख मैले अधिअधि *रोलम्ब*कै नाउंमा दर्ता गर्ने गरेको थिएं।* ...**यहां केही ताडपत्र तमसूकहरू प्रस्तुत गरिएका छन् जुन मेरा एक मित्रको संग्रहमा संगृहीत छन्** भनी त्यहां लेखिएकोले र त्यस पत्रिकाका सम्पादक हरिराम जोशी भएकाले यहां म भनी जसलाई भनेको हो, तिनी हरिराम जोशी नै हुन् भन्ने ठहऱ्याई उनको नाउं अहिले माथि दिइएको हो।

८. कसले यो सामग्री प्रस्तुत गरेको हो, त्यो कुरा त्यहां खुलाइएको छैन। त्यसैले *रोलम्ब*मा छापिएका यस्ता लेख मैले अधिअधि *रोलम्ब*कै नाउंमा दर्ता गर्ने गरेको थिएं।*...**केही ताडपत्र तमसूकहरू जुन मेरा एक मित्रको संग्रहमा सुरक्षित छन् यहां प्रस्तुत गरिएका छन्** भनी त्यहां लेखिएकोले र त्यस पत्रिकाका सम्पादक हरिराम जोशी भएकाले यहां म भनी जसलाई भनेको हो, तिनी हरिराम जोशी नै हुन् भन्ने ठहऱ्याई उनको नाउं माथि अहिले दिइएको हो।

---

* महेशराज पन्त २०५०:५०, २०५० क:९, २०५० ग:१-२)।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

हरिराम जोशी २०४१ क[९]

= ई.सं. १९८४ (वि.सं. २०४१) मा ललितपुरबाट जोशी रिसर्च इन्स्टिट्युटद्वारा प्रकाशित *रोलम्ब* ४ वर्ष ४ अङ्कको नेपाली खण्डको २१ पृष्ठमा छापिएको *इतिहासको कुरा*।

हाइको फ्रेज २०५९

= ई.सं. २००२ (वि.सं. २०५९) मा हचाम्बर्गबाट फेर्लाक दाक्तर कोवाशद्वारा प्रकाशित, हाइको फ्रेजको *फार्ड्याशन्योनन् फन् विर्क्लिख्काइत्: दास् बिल्त् जयस्थितिमल्लस् इन् देर् भाषावंशावली* (वास्तव कुराका भेद – *भाषावंशावली*मा जयस्थितिमल्लको चित्र)।

हाम्रो वक्तव्य

= वि.सं. २०२३ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ११ पूर्णाङ्कका १०१-११८ पृष्ठमा छापिएको *हाम्रो वक्तव्य – श्रीडिल्लीरमण रेग्मीज्यूको छटेलपन*।

हेमराज शाक्य २०३७

= वि.सं. २०३७ मा ललितपुरबाट २५२४ बुद्धजयन्तीसमारोहसमितिद्वारा प्रकाशित, हेमराज शाक्यको *शिवदेव संस्कारित श्री रुद्रवर्ण महाविहार स्थित तालपत्र-अभिलेख*।

हेमराज शाक्य २०४२[१०]

= ई.सं. १९८६ (वि.सं. २०४२) मा ललितपुरबाट जोशी रिसर्च इन्स्टिट्युटद्वारा प्रकाशित *रोलम्ब* ६ वर्ष १ अङ्कको नेपाली खण्डका १२-१३ पृष्ठमा छापिएको *इतिहासका कुरा*।

हेमराज शाक्य २०५२

= वि.सं. २०५२ मा ललितपुरबाट अक्षेश्वरमहाविहारको बौद्ध विहार संघद्वारा प्रकाशित, हेमराज शाक्यको *अक्षेश्वर महाविहार पूची – छ्गू अध्ययन* (अक्षेश्वरमहाविहार पुलचोक – एक अध्ययन)।

---

९. कसले यो सामग्री प्रस्तुत गरेको हो, त्यो कुरा त्यहाँ खुलाइएको छैन र त्यहाँ म शब्दको प्रयोग पनि गरिएको छैन। त्यसो भए तापनि सम्पादक हरिराम जोशीको नाउँमा यो लेख दर्ता गरिएको छ।

१०. यसको सम्पादन कसले गरेको हो भन्ने कुरा त्यहाँ खुलाइएको छैन। सामग्री दिइसकेपछि अन्त्यमा (सौजन्य- हेमराज शाक्य) लेखिएकोले हेमराज शाक्यको नाउँ माथि दिइएको हो।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वाङ्मुख

ताडपत्रमा लेखिएका लिखतपत्र कानूनी र अर्थसम्बन्धी इतिहासका आकर मात्र नभई राजनीति-इतिहासको र जाति, भुवनकोश र ज्यौतिष इत्यादिको इतिहासमा पनि तिनबाट निकै प्रकाश पार्न सकिने भएकोले विभिन्न दृष्टिले ती लिखतपत्र केलाउने काममा म लागिरहेको छु।[1] यसैले ज्यौतिषशास्त्रको इतिहासको लागि उपयोगी हुने ठानी ग्रहण लागेको दिनका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ११ वटा त्यस्ता लिखतपत्र ४ महीनाअगाडि *पूर्णिमा*को १११ पूर्णाङ्कमा प्रकाशित गरेको थिएँ। यसै क्रममा अधिमास परेको समयका लिखतपत्रको कालक्रमअनुसारको सूची बनाई प्रकाशितको हकमा चाहिँ कसले कहिले कहाँ छपाएको हो, त्यो पूरा खुलाउने र अप्रकाशित जतिको चाहिँ पूरा पाठ दिने[2] गरी *पूर्णिमा*मा प्रकाशित गर्ने विचार गरेँ र यस लेखले जन्म लियो।

---

१. ताडपत्रसम्बन्धी मेरा लेखको सूची

महेशराज पन्त २०३४:७४-८९, २०३४ ख:९०-९२।

महेशराज पन्त २०३५:२०-२२।

महेशराज पन्त २०४२:४२-४६, २०४२ क:४६-४८।

महेशराज पन्त २०४५:३८-४५, २०४५ क:१-३, २०४५ ख:८-९, २०४५ घ:१३-१४, २०४५ ङ:१४-२०, २०४५ छ:२२-२५, २०४५ ज:२५-२६, २०४५ ञ:२८-३०, २०४५ ठ:३१-३२, २०४५ ड:१-४, २०४५ ढ:५-११, २०४५ ण:११-१२, २०४५ त:१२-१३।

महेशराज पन्त २०४७:१-१४।

महेशराज पन्त २०४९:६७-७०, २०४९ क:७१-८१, २०४९ ख:८१-८२।

महेशराज पन्त २०५०:४९-६२, २०५० क:९-४०, २०५० ख:४०-४१, २०५० ग:१-६५, २०५० घ:६५-६६, २०५० ङ:६६-७१।

महेशराज पन्त २०५२:१-३८, २०५२ क:३८-४२, २०५२ ख:१-५३, २०५२ ग:५३-५४।

महेशराज पन्त २०५३:२३-३१, २०५३ क:५-७।

महेशराज पन्त २०५५:५१, २०५५ क:१-६०, २०५५ ख:६०-६१, २०५५ ग:४९-५१, २०५५ घ:४०-४१, २०५५ ङ:४२-४३, २०५५ च:४३-४४।

महेशराज पन्त २०५६:१-१०, २०५६ क:११-१२, २०५६ ख:१३-४१ र विषयसूची भएको पृष्ठ, २०५६ ग:४१-४२, २०५६ घ:४२-५१, २०५६ ङ:१-१५, २०५६ च:१५-४३, २०५६ छ:४४-४६।

महेशराज पन्त २०५७ क:३-३१, २०५७ ख:३२-४८, २०५७ ग:४९-६२, २०५७ घ:१-३७, २०५७ ङ:३८, २०५७ च:३९, २०५७ छ:३९-४१, २०५७ ज:४१-५०, २०५७ झ:५१, २०५७ ञ:५२-६४, २०५७ ट:१-४४, २०५७ ठ:४४-४५, २०५७ ड:४५-४६, २०५७ ढ:४६-५५, २०५७ २०५७ ण:५५-५८, २०५७ त:५९-६०, २०५७ थ:१, २०५७ द:१-५१, २०५७ ध:५२-५३, २०५७ न:५३-५४, २०५७ प:५५-६१, २०५७ फ:६१-६२, २०५७ ब:६२-६४, २०५७ भ:६४-६५।

महेशराज पन्त २०५८:४६, २०५८ क:४७, २०५८ ख:४८, २०५८ ग:४९-५३, २०५८ घ:५४, २०५८ ङ:५५, २०५८ च:५६-५८, २०५८ छ:५८-५९, २०५८ ज:६०-६१, २०५८ झ:६१-६२।

महेशराज पन्त २०६०:१-१५, २०६० क:१६-३५, २०६० ख:३६-३७, २०६० ग:३८-३९, २०६० घ:४०, २०६० ङ:४१-४६, २०६० च: ४७-५८, २०६० छ:१-४, २०६० ज:५-३०, २०६० झ:३१, २०६० ञ:५७-५८, २०६० ट:५९-६१, २०६० ठ:१-३३, २०६० ड:८-२९, २०६० ढ:३०-४२, २०६० ण:६०-६१, २०६० त:११-४१, २०६० थ:४२-४५, २०६० द:४५-४७, २०६० ध:४८-५१।

२. ४८ सङ्ख्याको लिखतपत्र पहिल्यै प्रकाशित भइसकेको हो तापनि जुन अंश हामीलाई चाहिने हो, त्यो अंश त्यहाँ छुटेको र प्रकाशित पाठ पनि अत्यन्त भ्रष्ट भएकोले त्यो फेरि यहाँ पूरै छपाइएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ताडपत्रका भेट्टाइए जति लिखतपत्र खोतल्दै जाँदा अधिमास परेको समयका, जम्माजम्मी १६१ वटा देखिन आए । तीमध्ये ८५ वटा लिखतपत्र पहिल्यै प्रकाशित भइसकेका र ७६ वटाचाहिँ यहाँ पहिलोपल्ट छापिन लागेका छन् ।

वि.सं. ११२६ देखि १८२५ भित्र अधिमास पर्दा लेखिएका यी लिखतपत्रलाई अधिमास वा अधिमास परेको महीना बुझाउने शब्दको हिसाबले मोटामोटी रूपमा ४ वर्गमा बाँड्न सकिन्छ । २९ वटा[३] लिखतपत्रमा कि **प्रथमाषाढ**, कि **द्विराषाढ**; कि **प्रथमपौष**, कि **द्विपौष** शब्द आउँछ । १२८ वटा[४] लिखतपत्रमा चाहिँ कि **नष्टफाल्गुन**, कि **नष्टचैत्र**, कि **नष्टवैशाख**, कि **नष्टज्येष्ठ**, कि **नष्टाषाढ**, कि **नष्टश्रावण**, कि **नष्टभाद्र**, कि **नष्टाश्विन**, कि **नष्टकार्तिक** शब्द परेको छ । अपवादको रूपमा २ वटा[५] लिखतपत्रमा **द्विराषाढनष्टश्रावण** र एउटा[६] लिखतपत्रमा **अधिकाषाढ** र अर्कोमा[७] चाहिँ **चैत्राधिक** शब्द आएको छ ।[८]

चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसार पौषमा कहिले पनि अधिमास नपर्ने भएकोले **प्रथमपौष** वा **द्विपौष** भएका ७ वटा लिखतपत्र[९] पन्छ्याई त्यही वर्गमा हामीले पारेका, **प्रथमाषाढ** वा **द्विराषाढ** जुन जुन संवत्मा परेका छन्, तिनलाई चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसारको अधिमाससारणीसँग मिडाई हेर्दा त्यस्ता २२ वटा[१०] लिखतपत्रमध्ये खालि ६ वटामा[११] मात्र आषाढमा अधिमास परेको देखियो ।[१२]

---

३. १-१३, १५-१८, २०, २१, २३-२५, ३१-३४, ५७, ६६, ८४ सङ्ख्या ।

४. १४, २२, २६-३०, ३५-४५, ४८-५६, ५८-६५, ६७-८३, ८५-१०४, १०६-१६१ सङ्ख्या ।

५. ४६ र ४७ सङ्ख्या ।

६. १९ सङ्ख्या ।

७. १०५ सङ्ख्या ।

८. ने.सं. १८५ को लिखतपत्रमा तिथिमिति लेख्दा पक्षको अगाडि आएको **पौषस्य** शब्दको अर्थ बेर्न्हार्त कोल्फर र हेमराज शाक्य (२०४२:१०५)ले पौषको अधिमास भनी गरेका छन् । चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसार पौषमा कहिल्यै अधिमास पर्दैन भन्ने कुरा त हामीलाई थाहा छ, पौषमा नपरे त्यो साल कुन महीनामा अधिमास पर्दो रहेछ भनी जाँचेर हेर्नु पनि यस प्रसङ्गमा आवश्यक भएको छ । कार्तिकशुक्लप्रतिपदादेखि ने.सं. फिर्ने र चैत्रशुक्लप्रतिपद्‌दादेखि शाके फिर्ने हुनाले ने.सं. लाई शाकेमा परिणत गर्दा चैत्रशुक्लप्रतिपदा नलागेसम्म ८०१ र त्यस दिनदेखि ८०२ जोड्नुपर्छ । यस कारण ने.सं. १८५ पौष भनेको (१८५+८०१=) शाके ९८६ हो र ने.सं. १८५ भर शाके ९८६ र (१८५+८०२=) शाके ९८७ दुवै हुन्छ । चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसार पनि शाके ९८६ र ९८७ मा कुनै अधिमास नपरी ९८५ र ९८८ मा मात्र अधिमास परेको देखिएकोले* बेर्न्हार्त कोल्फर र हेमराज शाक्यले गरेको अर्थ चिन्त्य छ ।

९. ६, १०, ११, १५-१७, २१ सङ्ख्या ।

१०. १-५, ७-९, १२, १३, १८, २०, २३-२५, ३१-३४, ५७, ६६, ८४ सङ्ख्या ।

११. २, ४, २०, ५७, ६६, ८४ सङ्ख्या ।
१२ र ३४ सङ्ख्याका लिखतपत्रमा पनि **प्रथमाषाढ** भए तापनि १२ सङ्ख्याकोमा संवत्को एकस्थानी र ३४ सङ्ख्याकोमा शतस्थानी र दशस्थानी अङ्क नष्ट भइसकेकाले चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसारको अधिमाससारणीसँग तिनको संवत् मिडाउन सकिएन ।

१२. हाम्रो ९ सङ्ख्याको अर्थात् ने.सं. ५४२ को एउटा लिखतपत्रको तिथिमिति **द्विराषाढबदि** ६** छ । ने.सं. ५४२ आषाढ

---

* नयराज पन्त २०४५:८ ।

** हेमराज शाक्य २०५२:६४ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसार पौषमा अधिमास पर्दैन भन्ने कुरा सबैलाई थाहा भए तापनि भारतीय ज्यौतिषको प्राचीनतम ग्रन्थ *वेदाङ्गज्यौतिष*को पद्धतिअनुसार आषाढमा र पौषमा मात्र अधिमास पर्ने[१३] र लिच्छविकालका अभिलेखमा पनि खालि आषाढमा र पौषमा मात्र अधिमास परेको[१४] कुराको सम्झना हामीले यहाँनिर गर्नुपर्छ। *वेदाङ्गज्यौतिष*अनुसारको कालमानमा सुधार गरी वर्तमान कालमानअनुसारको अधिमासपद्धति चलनचल्तीमा आइसकेपछि पनि पुरानो र नयाँ पद्धतिमा सामञ्जस्य राख्न यस्तो

नारदको मतमा

१. चैत्रदेखि भाद्रभित्र अधिमास परे सो अधिमास आषाढमा मान्ने

२. आश्विनदेखि फाल्गुनभित्र अधिमास परे सो अधिमास पौषमा मान्ने र

भारद्वाजको मतमा भने

१. श्रावणदेखि पौषभित्र अधिमास परे सो अधिमास आषाढमा मान्ने

२. माघदेखि आषाढभित्र अधिमास परे सो अधिमास पौषमा मान्ने

चलन चलाइएको[१५] र नेपालका पुराना लिखतमा त्यस्तो अधिमासपद्धति प्रशस्त देखिने[१६] कुरा पनि यस प्रसङ्गमा स्मरणीय छ।

यस कारण आषाढको अगाडि **प्रथम** वा **द्वि** शब्द आएका २२ वटा लिखतपत्रमध्ये १६ वटामा चलनचल्तीको पद्धतिअनुसार अधिमास नपरेकाले आषाढका ती अधिमास पौषको अधिमास जस्तै प्राचीन पद्धतिका नै देखिन आएका छन्। आषाढका जुन ६ वटा अधिमास नयाँ पद्धतिअनुसार पनि मिल्न आए, ती अधिमास त्यहाँ प्राचीन पद्धतिअनुसारै दिइएका हुन् भनी भन्न यताबाट सकिन्छ।[१७]

भनेको शाके १३४४ हो। शाके १३४४ भर अधिमास नपरी त्यसको अघिल्लो वर्ष शाके १३४३ श्रावणमा अधिमास परेको अधिमाससारणीबाट देखिन्छ।* ने.सं. ५४२ भर शाके १३४३ र शाके १३४४ दुवै पर्ने कुरा यस प्रसङ्गमा सम्झनुपर्छ।

१३. नयराज पन्त २०४३:३५-४५।

१४. उही:३२-३४।

१५. उही:१८५-१८६।

१६. धनवज्र वज्राचार्य २०५३:४२, ११३, १३६, १८५, १९८, २५८, २६१, २६४, ६०० (ख)मा २ सङ्ख्याको अभिलेख, ३१०, ३१५, ३४०, ५८६, ५९५।
लूछ्याह्गो पेतेक २०४०:१७-१८।

१७. ने.सं. ७०४ आषाढका ३ वटा लिखतपत्र यस लेखमा परेका छन्। तिनमध्ये ५५ र ५६ सङ्ख्याका लिखतपत्रमा **नष्टआषाढ** र ५७ सङ्ख्याकोमा चाहिँ **द्विराषाढ** शब्द परेको छ। ने.सं. ७०४ अर्थात् शाके १५०६ मा चलनचल्तीको पद्धतिअनुसार आषाढमा अधिमास परेको देखिएकोले* अघिल्ला २ मा चलनचल्तीको र पछिल्लोमा चाहिँ पुरानो पद्धतिको अनुसरण गरिएको यताबाट अनुमान हुन्छ। जुन लिखतपत्रमा **नष्टआषाढ** शब्द छ, तिनमा एउटा ठिमीको र अर्को काठमाडौँको तथा जुनचाहिँमा **द्विराषाढ** छ, त्यो पाटनको हो भन्ने कुराको हेक्का यहाँनिर राख्नु राम्रै होला।
लूछ्याह्गो पेतेक २०४०:१७-१८ मा ने.सं. १३२ देखि ५७४ भित्र परेका ४५ वटा, पुरानो पद्धतिअनुसारका अधिमासको चर्चा

---

* नयराज पन्त २०४५:९।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

त्यस सालमा अधिमास परेको थियो कि थिएन भनी चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसारको अधिमाससारणीसँग दोस्रो वर्गमा पारिएका अर्थात् **नष्ट** शब्दले बुझाइएका अधिमास भिडाई हेर्दा एउटा छोडेर[१८] अरू सबै अधिमास मिल्न आएका छन् ।[१९] यस कारण जुन जुन महीनाको अगाडि **नष्ट** शब्द आएको छ, ती अधिमास चलनचल्तीको पद्धतिअनुसारका देखिन आएको यतासम्मका कुराबाट स्पष्ट भएको छ ।

चलनचल्तीको पद्धतिअनुसार खास गरी वैशाखदेखि आश्विनसम्मका ६ महीना तथा चैत्रसमेत गरी जम्मा ७ महीनामा र आक्कलझुक्कलचाहिँ कार्तिक, मार्ग र फाल्गुन महीनामा पनि अधिमास पर्छ भन्ने कुरा हामीलाई थाहा छ ।[२०] चलनचल्तीको पद्धतिअनुसार अधिमास दिइएका यी १२८ वटा लिखतपत्रमध्ये मार्गमा अधिमास परेको कुराको एउटा पनि उदाहरण नभेट्टाइएको र कार्तिक[२१] र फाल्गुनको[२२] चाहिँ एउटा एउटा उदाहरण पाइएको कुरा यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ ।

एउटै अधिमास बुझाउन आषाढ र श्रावण दुवै महीनाको नाउँ लिई **द्विराषाढनष्टश्रावण** लेखिएकोमा चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसारको अधिमाससारणीसँग भिडाई हेर्दा त्यो वर्ष आषाढमा होइन कि श्रावणमा अधिमास परेको देख्दा नयाँ पद्धतिअनुसार श्रावणमा परेको अधिमासलाई **नष्टश्रावण** भन्दा भन्दै प्राचीन पद्धतिको पनि अनुसरण गरी **द्विराषाढ** शब्द थपेको देखिन्छ ।[२३]

जुन लिखतपत्रमा **अधिकाषाढ** शब्द आएको छ, चलनचल्तीको गणनापद्धतिको अधिमाससारणीसँग त्यसको संवत् भिडाई हेर्दा त्यो वर्ष आषाढमा होइन कि श्रावणमा अधिमास परेको देखियो । आजभोलि चलनचल्तीमा भएको **अधिकाषाढ** शब्दको प्रयोग भए तापनि पुरानै पद्धतिको अधिमास त्यो रहेछ भन्ने यताबाट स्पष्ट

गरिएको छ । तिनमध्ये हाम्रो २ सङ्ख्याको अर्थात् ने.सं. २६२ को लिखतपत्रमा आषाढमा परेको अधिमासको र हाम्रो ४ सङ्ख्याको लिखतपत्रबाट त होइन अन्त उल्लेख भएको, ने.सं. ५०६ मा आषाढमा परेको अधिमासको चर्चा पनि त्यहाँ परेको छ र ती अधिमास पुरानो पद्धतिअनुसार आषाढमै परेको भनी पेतेकले ठहऱ्याएको कुरा यस प्रसङ्गमा स्मरणीय छ ।

१८. हाम्रो २६ सङ्ख्याको अर्थात् ने.सं. ६३३ को एउटा लिखतपत्रको तिथिमिति **नस्तश्रावनशुद्धि १५*** छ । ने.सं. ६३३ (शाके १४३५) मा अधिमास श्रावणमा नपरी भाद्रमा परेको छ ।**

१६१ सङ्ख्याको लिखतपत्रमा संवत् पूरै नष्ट भएकोले चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसारको अधिमाससारणीसँग त्यस लिखतपत्रको मिति भिडाउन सकिएनं ।

१९. २२ सङ्ख्याको लिखतपत्रमा दशस्थानी अङ्क नष्ट भएको छ । नेपाल–जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको लागि मूलबाट पाठ पढ्नेले त्यसको मिति **६X४ नष्टफाल्गुणशुक्ल ॥ सप्तम्यां तियौ** भनी पढेका रहेछन् ।*** चलनचल्तीको गणनापद्धतिअनुसारको अधिमाससारणीसँग दशस्थानी अङ्क नष्ट भइसकेको त्यस लिखतपत्रको मिति भिडाउन सकिएन ।

२०. नयराज पन्त २०२१:४-६, १३ ।

२१. १४ सङ्ख्या ।

२२. २२ सङ्ख्या ।

२३. महेशराज पन्त २०४५ ङ:१६ ।

* शङ्करमान राजवंशी २०४० क:३१ ।

** नयराज पन्त २०४५:९ ।

*** यस विषयमा विशेष कुरा तल ३२-३६ पृष्ठमा छापिएको ४ सङ्ख्याको टिप्पणीमा छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

भएको छ।[२४] वस्तुस्थिति यस्तो भए तापनि पुरानो पद्धतिअनुसारको अधिमास बुझाउन **प्रथम, द्वि/द्वितीय** नलेखी **अधिक** लेख्नु र चलनचल्तीको पद्धतिअनुसारको अधिमास बुझाउन त्यसताका चलेको **नष्ट** शब्द नलेखी आजभोलि चलनचल्तीमा भएको **अधिक** लेख्नुलाई अपवादको रूपमा लिन सकिन्छ।

जुन लिखतपत्रमा **चैत्राधिक** शब्द आएको छ, चलनचल्तीको गणनापद्धतिको अधिमाससारणीसँग त्यसको संवत् भिडाई हेर्दा त्यो वर्ष चैत्रमै अधिमास परेको देखियो।

हाम्रो १३ सङ्ख्याको लिखतपत्रअनुसार ने.सं. ५७४ मा आषाढमा अधिमास परेको थियो भन्ने कुरा त्यस लिखतपत्रमा **सम्बत ५७४ द्विराषाढकृष्णात्रयोदस्याया९**[२५] लेखिएकोले स्पष्ट हुन्छ। त्यही सालको एउटा शिलालेखमा चाहिँ **सम्बत् ५७४ द्विपोषशु**[२६] लेखिएकोले त्यो साल पौषमा अधिमास परेको थियो भन्ने कुरा बुझिन्छ। यताबाट एकै सालमा २ भिन्नाभिन्नै महीनामा अधिमास परेको देखिन आयो। शङ्करमान राजवंशी र लूछ्याह्वो पेतेकले भने जस्तै, चलनचल्तीको पद्धतिअनुसार यो साल ज्येष्ठमा अधिमास परेको थियो।[२७] नारदको मतअनुसार चैत्रदेखि भाद्रभित्र अधिमास परे सो अधिमास आषाढमा परेको र भारद्वाजको मतअनुसार माघदेखि आषाढभित्र अधिमास परे सो अधिमास पौषमा परेको मानिने हुनाले लिखतपत्रमा नारदको मतअनुसार र शिलालेखमा चाहिँ भारद्वाजको मतअनुसार अधिमास दिइएको स्पष्ट हुन्छ। त्यो लिखतपत्र काठमाडौँ असनटोलको र त्यो शिलालेखचाहिँ पाटन सौगलटोलको हो भन्ने कुराको हेक्का यस प्रसङ्गमा हामीले राख्नुपर्छ।

सम्बत् ६४४ नष्टभाद्रपदमासे शुक्लपक्षे प्रतिपद्यां तिथौ मघनक्षत्रे परिघयोगे आदित्यवासरे तदिने[२८] भनी ठैबको एउटा शिलापत्रमा लेखिएको देखेर लूछ्याह्वो पेतेकले यसलाई चलनचल्तीको अधिमासपद्धतिको पहिलो उदाहरण मानी यक्ष मल्ल बितेको केही समयपछि पुरानो अधिमासपद्धति छोडी नयाँ लिएको अनुमान गर्न उनी पुगेका छन्।[२९] यक्ष मल्ल ने.सं. ६०२ मा परलोक भएका[३०] र ने.सं. ६४४ को शिलालेखमा

२४. हाम्रो १९ सङ्ख्याको अर्थात् ने.सं. ५९८ को एउटा लिखतपत्रको तिथिमिति **अधिकाषाढकृष्णतृतीया** र त्यही सालको अर्को लिखतपत्रको अर्थात् हाम्रो १८ सङ्ख्याको तिथिमिति **प्रथमाषाढशुक्लद्वितीया** छ। चलनचल्तीको पद्धतिअनुसार ने.सं. ५९८ (शाके १४००) मा* श्रावणमा अधिमास परेकोले पुरानो पद्धतिअनुसार त्यो साल आषाढमा अधिमास परेको कुराको पुष्टि हुन्छ।

२५. महेशराज पन्त २०५७ घ:३७।

२६. शङ्करमान राजवंशी २०२३:११, २६ सङ्ख्याको लिखत।

२७. शङ्करमान राजवंशी २०२३:११, लूछ्याह्वो पेतेक २०४०:१८।

२८. डिल्लीरमण रेग्मी २०२३ ख:१।

२९. लूछ्याह्वो पेतेक २०४०:२०।

हाम्रो २८ सङ्ख्याको लिखतपत्रमा मिति दिँदा **सम्बत् ६४४ नष्टभाद्रपदशुक्ल: पञ्चम्यान्तियौ** भनी लेखिएकोले यो साल चलनचल्तीको पद्धतिअनुसार भाद्रमा अधिमास परेको अर्को एउटा उदाहरण भेट्टाइएको छ।

३०. ठिमीका चन्द्रमान जोशीसँग रहेको ठ्यासफूको एक छेउमा अर्कै अक्षरमा **"५२८ यक्षमल्ल जन्म, ६०२ माघ ¨ म्वोक" भनी लेखि एको छ** भनी धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपाल २०११क:११ मा छ। त्यही ठ्यासफूमा ने.सं. ६०२ माघबदि ११ को दिन यक्ष मल्ल परलोक भए भनी लेखिएको छ भन्ने कुरा डिल्लीरमण रेग्मी २०२२:४५० मा छ। धनवज्र वज्राचार्य

* नयराज पन्त २०४५:९।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

र ज्ञानमणि नेपाल २०११क:११ मा ६०२ माघपछि यस्तो ... चिह्न हालिएकोले पक्ष र तिथि पढ्न नसकेको देखिन्छ। नरहरिनाथ २०१३:५६९ मा ॐ सम्वत् ६०२ फालगुण=(माघवदि) सुदि ११ यक्षमल्लदेव मोक भन्ने छापिएकोले यक्ष मल्ल ने.सं. ६०२ फाल्गुनशुक्लएकादशीको दिन परलोक भए भनी अर्को लेखोटमा लेखिएकोमा चन्द्रमान जोशीसँग रहेको ठ्यासफूमा दिइएको यक्ष मल्ल परलोक भएको मितिसँग सामञ्जस्य गर्न कोष्ठमा माघवदि भनी नरहरिनाथले सच्याएको देखिन्छ।[1] लूछयाह्वो पेतेक (२०४०:१७६)ले यक्ष मल्ल ने.सं. ६०२ फाल्गुनशुक्लएकादशीको दिन परलोक भए भनी लेखी त्यसको प्रमाणको रूपमा त्यहाँ ४ सङ्ख्याको टिप्पणीमा शङ्करमान राजवंशी २०२३ क:१९, डिल्लीरमण रेग्मीको पूर्वोक्त पुस्तक र नरहरिनाथ २०१३:५६९ दिएका छन्। चन्द्रमान जोशीसँग रहेको ठ्यासफूको शङ्करमान राजवंशीले दिएको पाठमा तिथि र पक्ष नभई ६०२ माघ मात्र भएको, त्यही ठ्यासफूको डिल्लीरमण रेग्मीले दिएको पाठमा ६०२ माघवदि ११ भएको र नरहरिनाथले प्रकाश गरेको लेखोटमा चाहिँ सम्वत् ६०२ फालगुणसुदि ११ भएको कुराको खयाल नगरेर नरहरिनाथले प्रकाश गरेको लेखोटमा भएको मिति मान्दा मान्दै पनि ठ्यासफूलाई पनि भ्रमवश प्रमाण मान्न पेतेक पुगेको देखिन्छ।

यक्ष मल्ल र उनीसँगै सती जाने तीनजना रानीहरूको सालिक उनीहरूको सपिण्डीकरणको दिनमा चाँगुनारायणको मन्दिरमा राखिएको कुरा ने.सं. ६०२ चैत्रशुक्लदशमी शुक्रवारको एउटा अभिलेखबाट बुझिन्छ।[2] सपिण्डी श्राद्ध सामान्यतया मरेको बाह्रौं दिनमा गरिने भएकोले मोहनप्रसाद खनाल (२०४०:१८८)ले यस अभिलेखको सपिण्डीकरणदिनेको अर्थ सपिण्डी गर्ने दिन (बाह्रौं दिनमा) भनी गरेका छन्।

रामजी तेवारी, शङ्करमान राजवंशी, धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपालले मूलबाट पढेको,[3] चन्द्रमान जोशीसँग रहेको ठ्यासफूमा यक्ष मल्ल परलोक भएको दिनको अपूरो मिति भएकोले डिल्लीरमण रेग्मीले त्यही ठ्यासफूबाट पूरा तिथिमिति दिए पनि मैले त्यो पत्याउन सकिनँ र नरहरिनाथले प्रकाश गरेको लेखोटमा पूरा तिथिमिति भएको र त्यसलाई पेतेकले पनि मानेकाले यक्ष मल्लको परलोक फाल्गुनशुक्लएकादशीको दिन भएको हो भनी मैले ठहऱ्याएँ[4]। यसरी यक्ष मल्ल ने.सं. ६०२ फाल्गुनशुक्लएकादशीको दिन मरे भन्ने मानी यक्ष मल्लको सपिण्डीकरणको दिनको कुरा परेको अभिलेख ने.सं. ६०२ चैत्रशुक्लदशमीको भएकोले त्यो अभिलेख यक्ष मल्ल परलोक भएको १ महीना जतिपछि राखिएको देखिन्छ[5] भनी मैले लेखें।

यक्ष मल्लको सालिकसम्बन्धी अभिलेख मोहनप्रसाद खनाल २०४० बाट उद्धृत गरिसकेपछि देविचन्द्र श्रेष्ठ (२०५९:२२)ले यस्तो

- प्रस्तुत अभिलेख यक्ष मल्ल परलोक भएको ४५ दिनपछि सपिण्डीकरण विधिको उपलक्ष्यमा स्थापित हुँदा यस आधारमा ने.सं. ६०२ माघ कृष्ण दशमीमा यक्ष मल्ल मृत्यु भएको दिन मान्नु पर्ने छ।

लेखेकाले मोहनप्रसाद खनालले सपिण्डी श्राद्ध भनेको मरेको १२ दिनमा गरिने श्राद्ध भनेकोमा देविचन्द्र श्रेष्ठले चाहिँ मरेको ४५ दिनमा गरिने श्राद्ध भनी मानेको यताबाट देखिएको छ। यक्ष मल्ल परलोक भएको दिनका दुइ थरी तिथिमिति पहिल्यै प्रकाशमा आइसके तापनि तिनको विषयमा कुनै टिप्पणी नगरी चैत्रशुक्लदशमीको दिन सपिण्डी श्राद्ध भएकोले सोझै गन्दा माघकृष्णदशमीको दिन ४५ दिन हुने हुँदा त्यही दिन यक्ष मल्ल बितेका हुन् भनी देविचन्द्र श्रेष्ठले ठहऱ्याएको देखिन्छ।

---

१. डिल्लीरमण रेग्मी २०२३ क:२ खण्ड ५३-५६ मा यो टिपोट छापिएको छ। मूलसँग रुजू गरी त्यो पाठ दिएको भनी रेग्मीले त्यहाँ लेखेका छन्। यक्ष मल्ल परलोक भएको दिन फाल्गुणसुदि ११ नै त्यहाँ छापिएको छ।

२ मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१८८।

३. धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपाल २०११ क:११।
धनवज्र वज्राचार्य, रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेल २०१९:मूलभाग २९०।
शङ्करमान राजवंशी २०२३ ख:१७-१८।

४. महेशराज पन्त २०४२:४२-४३, २ सङ्ख्याको टिप्पणी; ४४।

५. महेशराज पन्त २०४२:४२, २ सङ्ख्याको टिप्पणीको टिप्पणी।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

चलनचल्तीको अधिमासपद्धति पहिलोपटक पेतेकले देखेकाले उनी यस्तो अडकल गर्न पुगेका देखिन्छन्। चलनचल्तीको अधिमासपद्धति पहिलोपल्ट कहिले देखिन्छ भन्ने विषयमा त मैले खोजी गरेको छैन, तर ताडपत्रमा लेखिएका लिखतपत्र हेर्दै जाँदा ने.सं. ५७७ को लिखतपत्रमा[३१] सबभन्दा पहिले चलनचल्तीको अधिमासपद्धति देखिएकोले पेतेकले गरेको अडकल गलत सावित हुन गएको छ। ताडपत्रमा लेखिएका लिखतपत्रमा पहिलोपटक चलनचल्तीको अधिमासपद्धति देखिँदा यक्ष मल्लकै राज थियो भन्ने कुरा पनि यस प्रसङ्गमा स्मरणीय छ।[३२]

ताडपत्रमा लेखिएका लिखतपत्रको आधारमा मात्र भन्ने हो भने चलनचल्तीको अधिमासपद्धतिको दोस्रो उदाहरण नें.सं. ६३३ मा[३३] र तेस्रोचाहिँ ने.सं. ६३९ मा[३४] देखिएको छ।

ज्योतिर्मल्लको अभिलेखमा [पौष वा आषाढबाहेकका] अन्य महिनामा पनि अधिकमास देखिनआएको ... ले पुरानो वेदाङ्गज्योतिषको पद्धतिअनुसार पौष र आषाढमा मात्र अधिमास पर्ने पद्धतिको साटो आजभोलिको

सपिण्डी श्राद्ध कहिले गर्ने भन्ने कुरामा शास्त्रमा मतमतान्तर छ र मरेको १२ दिन वा ४५ दिनमा मात्र नगरी मरेको १ वर्ष, ११ महीना, ६ महीना, ४ महीना वा जूठो चोखिएपछिको पहिलो औंसीको दिन पनि सपिण्डी श्राद्ध गर्न हुने वचन भेट्टाइन्छ।[१]

चन्द्रमान जोशीसँग रहेको ठ्यासफूमा डिल्लीरमण रेग्मीले दिएको पाठअनुसार यक्ष मल्ल माघकृष्णएकादशीमा परलोक भएका देखिएकोले र यक्ष मल्लको सालिक बनाई चाँगुनारायणमा उनको सपिण्डीकरणको दिन राखिएको अभिलेखमा चैत्रशुक्लदशमीको मिति भएकोले उनी माघकृष्णएकादशीको दिन वित्दा घडीपलाको हिसाबले त्यो दिन दशमी नै भएको र त्यसैले उनको सपिण्डी श्राद्ध उनी बितेको ४५ दिनमा चैत्रशुक्लदशमीको दिन भएको हो कि भन्ने अनुमान यताबाट हुन्छ। यस कारण नरहरिनाथले प्रकाश गरेको लेखोटमा अलि शङ्का उठ्न गएको छ तापनि ती दुइ तिथिमितिमध्ये कुनचाहिँ ठीक हो भनी ठोकेर भन्न सक्ने अवस्था अझै आएको छैन। यक्ष मल्लकी आमा संसारदेवी परलोक भएको ४५ दिनमा (पक्षत्रये) उनीको सालिक पशुपतिमा राखिँदा त्यस अभिलेखमा सपिण्डी श्राद्धको कुरा नपरे पनि ४५ दिनमा मृतकको सालिक राखिएकोले[२] यक्ष मल्लको सालिक पनि त्यही परम्पराअनुसार सपिण्डी श्राद्ध गरेर ४५ दिनमा राखिएको हो कि भन्ने शङ्का पनि यस प्रसङ्गमा उठ्छ।

३१. १४ सङ्ख्या।

३२. यक्ष मल्लका बाबु ज्योतिर् मल्लको पाइएसम्ममा सबभन्दा पछिल्लो लिखत ने.सं. ५४८ (वि.सं. १४८५) भाद्रशुक्लप्रतिपदाको[३] र यक्ष मल्लको पाइएसम्ममा सबभन्दा पहिलो लिखत शाके १३५० (वि.सं. १४८५) मार्गशुक्लनवमी (मार्ग १८ गते)को[४] हो। ने.सं. ६०२ (वि.सं. १५३८) मा यक्ष मल्ल परलोक भएका हुन् भन्ने कुरा माथि परिसकेको छ। यक्ष मल्लले वि.सं. १४८५ देखि १५३८ सम्म राज्य गरेको यताबाट स्पष्ट हुन्छ। ताडपत्रअनुसार जुन सालमा चलनचल्तीको अधिमासपद्धतिको पहिलो उदाहरण पाइयो, त्यही सालको, यक्ष मल्लको नाउँ भएको लिखत पनि भेट्टाइएको छ।[५]

३३. २६ सङ्ख्या।

३४. २७ सङ्ख्या।

१. उदाहरणको लागि पाण्डुरङ्ग वामन काणे वि.सं. २०३०:५२०-५२१ हेर्नू।

२. यस अभिलेखको लागि गोविन्द टण्डन २०५६:१२५-१३० हेर्नू।

३. लूछ्याह्रो पेतेक २०४०:१६७, ३६ सङ्ख्याको लिखत।

४. शङ्करमान राजवंशी २०२२:३८, ४ सङ्ख्याको लिखत।

५. शङ्करमान राजवंशी २०२३:११, २८ सङ्ख्याको लिखत।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

जस्तो स्पष्टमानको अधिमास गणनापद्धति पनि प्रचलित हुनआएको थियो[३५] भनी ज्ञानमणि नेपालले लेखे तापनि त्यस्को प्रमाण उनले नखुलाएकाले र ज्योतिर् मल्लको पालाका, मैले देखेसम्मका लिखतमा चलनचल्तीको अधिमासपद्धतिको साटो पुरानै पद्धतिको अधिमास भएकोले[३६] त्यो भनाइ ठीक देखिँदैन।

चलनचल्तीको अधिमासपद्धतिको पहिलो उदाहरण ने.सं. ५७७ को लिखतमा पाइए तापनि पुरानो अधिमास-पद्धतिको सबभन्दा पछिल्लो उदाहरण ताडपत्रका लिखतपत्रअनुसार ने.सं. ७६९ मा देखिएको छ।[३७]

पहिलोपल्ट अहिले यहाँ प्रकाशित भएका ७६ वटा लिखतपत्रमध्ये ५० वटाको फ्याक्सिमिलि पनि यहाँ दिइएको छ।[३८] पहिलोपल्ट अहिले यहाँ प्रकाशित भएका, पुरानो पद्धतिअनुसारका अधिमास भए जति जम्मै लिखतपत्रको फ्याक्सिमिलि त यहाँ परेकै छ; त्यसबाहेक राजनीति-इतिहासको लागि, कानूनी वा अर्थसम्बन्धी इतिहासको लागि र लिपिको दृष्टिले विशेष काम लाग्ने भनी आफूले ठहऱ्याएका लिखतपत्रको र विशेष ठाउँका वा जातिको नाउँ परेका लिखतपत्रका फ्याक्सिमिलि पनि यहाँ दिइएको छ।

वङ्गाली लिपिमा चलेको, यस्तो ९ खालको अनुस्वार सामान्य अनुस्वारसँगसँगै नेवारी लिपिका लिखतमा देखिने भएकाले यस विषयमा बढी खोजी गर्न सजिलो होस् भनी नेवारी लिपिका लिखतको देवनागरीमा उतार छपाउँदा जहाँ जहाँ जस्तो अनुस्वार आएको छ, त्यस्तै अनुस्वार दिने चलन केही वर्ष यतादेखि मैले चलाएको छु। त्यस्ता लिखंतमा दुइ प्रकारका अनुस्वार देखिए जस्तै विसर्ग पनि सामान्य र यस्तो ꣳ खालको गरी दुइ प्रकारका देखिन्छन्। यस विषयमा पनि बढी खोजी गर्न सजिलो होस् भन्ने अभिप्रायले जहाँ जहाँ जस्तो विसर्ग आएको छ, त्यस्तै विसर्ग दिने चलन *पूर्णिमा*को यस अङ्कदेखि मैले चलाएको छु।

३५. ज्ञानमणि नेपाल २०५४:२१७।

३६. ज्योतिर् मल्लको पालाका लिखतको लागि लूछ्याह्गो पेतेक २०४०:१६१-१६७ हेर्नू। तिनमा २९ सङ्ख्याको लिखतमा द्विराषाढ आएको यस प्रसङ्गमा स्मरणीय छ।

३७. ८४ सङ्ख्या।

३८. ४८ सङ्ख्याको लिखतपत्र पहिल्यै प्रकाशित भइसकेको हो तापनि त्यसको फ्याक्सिमिलि पनि यहाँ दिइएकोले जम्माजम्मी ५१ वटा लिखतपत्रको फ्याक्सिमिलि यहाँ परेको छ। यस सम्बन्धमा यही वाङ्मखको २ सङ्ख्याको टिप्पणी हेर्नू।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

ताडपत्रको मूलपाठमा हामीले प्रयोग गरेका चिह्नको विषयमा

१. मूल ताडपत्र भाँचिएर जाँदा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो ( ) कोष्ठभित्र पढिन्छ ।

२. मूल ताडपत्रको रेशा उप्किएर जाँदा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो [ ] कोष्ठभित्र पढिन्छ ।

३. मूल ताडपत्रको पाप्रो उप्किएर जाँदा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो [[[ ]]] कोष्ठभित्र पढिन्छ ।

४. मूल ताडपत्र रद्द गरिएको जनाउन दिइएको यस्तो X चिह्नले छोपिएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो < > कोष्ठभित्र पढिन्छ ।

५. मूल ताडपत्र दोब्याउँदा परेको डोबले नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो (( )) कोष्ठभित्र पढिन्छ ।

६. मूल ताडपत्रमा मेटिएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो [[ ]] कोष्ठभित्र पढिन्छ ।

७. मूल ताडपत्र मूसाले काट्दा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो {{ }} कोष्ठभित्र पढिन्छ ।

८. मूल ताडपत्र कीराले काट्दा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो << >> कोष्ठभित्र पढिन्छ ।

९. फोटोमा नदेखिएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो { } कोष्ठभित्र पढिन्छ ।

१०. मूल ताडपत्र भाँचिएर जाँदा नष्ट भएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो X· चिह्नले जनाइन्छ ।

११. मूल ताडपत्रको रेशा उप्किएर जाँदा पढ्न नसकिएको अक्षर यस्तो * चिह्नले जनाइन्छ ।

१२. मूल ताडपत्रको पाप्रो उप्किएर जाँदा पढ्न नसकिएको अक्षर यस्तो ➡ चिह्नले जनाइन्छ ।

१३. मूल ताडपत्र रद्द गरिएको जनाउन दिइएको यस्तो X चिह्नले छोपिएको अक्षर पढ्न नसकिएको ठाउँमा यस्तो ~ चिह्नले जनाइन्छ ।

१४. मूल ताडपत्र दोब्याउँदा परेको डोबले नष्ट भएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो ≈ चिह्नले जनाइन्छ ।

१५. मूल ताडपत्रमा मेटिई पढ्न नसकिएको अक्षर यस्तो – चिह्नले जनाइन्छ ।

१६. मूल ताडपत्र मूसाले काट्दा नष्ट भएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो ◎ चिह्नले जनाइन्छ ।

१७. मूल ताडपत्र कीराले काट्दा नष्ट भएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो ⋕ चिह्नले जनाइन्छ

१८. मूल ताडपत्रमा मसी लतपतिई पढ्न नसकिएको अक्षर यस्तो ✪ चिह्नले जनाइन्छ ।

१९. फोटोमा स्पष्ट नआएको अक्षर यस्तो ● चिह्नले जनाइन्छ ।

२०. मूल ताडपत्र भाँचिएर जाँदा नष्ट भएका, तर यति भनी किट्न नसकिएका अक्षर यस्ता ... चिह्नले जनाइन्छन् ।

२१. मूल ताडपत्रको रेशा उप्किएर जाँदा नष्ट भएका, तर यति भनी किट्न नसकिएका अक्षर यस्ता • • • चिह्नले जनाइन्छन् ।

२२. मूल ताडपत्र मूसाले काट्दा नष्ट भएका, तर यति भनी किट्न नसकिएका अक्षर यस्ता :::::: चिह्नले जनाइन्छन् ।

२३. फोटोमा नदेखिएका, तर यति भनी किट्न नसकिएका अक्षर यस्ता ::: चिह्नले जनाइन्छन् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१ सङ्‌ख्या

ने.सं. १८९ (वि.सं. ११२६) द्विराषाढ[1]

यो पत्र बेर्न्हार्त कोल्फर र हेमराज शाक्य २०४२:१०६ मा छापिएको छ।

२ सङ्‌ख्या

ने.सं. २६२ (वि.सं. ११९९) प्रथमाषाढशुक्लपञ्चमी

यो पत्र हेमराज शाक्य २०३७:१४ मा र बेर्न्हार्त कोल्फर र हेमराज शाक्य २०४२:११५-११७ मा र यस पत्रको फ्याक्सिमिलि त्यहीं २३९ मा छापिएको छ।

३ सङ्‌ख्या

ने.सं. ४७१ (वि.सं. १४०८) प्रथमाषाढशुक्लद्वितीया

यो पत्र महेशराज पन्त २०५० क:१० मा छापिएको छ।

४ सङ्‌ख्या

ने.सं. ५०६ (वि.सं. १४४३) द्विराषाढशुक्लपञ्चमी[2]

यो पत्र रञ्जना वज्राचार्य २०५२:१३-१४ मा छापिएको छ।

५ सङ्‌ख्या

ने.सं. ५१४ (वि.सं. १४५१) प्रथमाषाढकृष्णप्रतिपदा

यो पत्र महेशराज पन्त २०५६ ङ:५-६ मा छापिएको छ।

६ सङ्‌ख्या

ने.सं. ५२८ (वि.सं. १४६४) द्विपौषशुक्लप्रतिपदा

यस पत्रको फ्याक्सिमिलि हेमराज शाक्य २०५२:१५५ मा छापिएको छ। त्यहीं ६१ मा १२ सङ्ख्याको सामग्रीको रूपमा यस पत्रको चर्चा गरिएको छ। यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ क:४-५ मा छापिएको छ।

---

१. यस लिखतपत्रमा पक्ष र तिथि दिइएको छैन।

२. रञ्जना वज्राचार्यले **छिराषनद शुल्क पञ्चश्री** पढेकोमा मूल लिखतपत्र वा त्यसको फोटो आदि प्रतिच्छवि नदेखे तापनि लिपि राम्रो नचिन्ने, भाषा राम्रो नआउने र विषय राम्रो नबुझ्नेले पढेको पाठ यस्तै हुन्छ भन्ने विषयमा आफ्नो लामो अनुभव भएकोले* त्यसलाई **द्विराषाढशुक्लपञ्चमी** भनी सच्याउने आँट गरेको छु।

---

* ल्याकतै नभएका यस्ता मान्छेहरूले गरेको, नेपालको इतिहासको आकरसम्बन्धी अन्वेषणको विषयमा महेशराज पन्त २०५८त्र:६३-७० मा प्रसङ्गवश अलिकति लेखिएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

७ सङ्ख्या

ने.सं. ५३८ (वि.सं. १४७५) द्विराषाढशुक्लप्रतिपदा

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ क:२१ मा छापिएको छ ।

८ सङ्ख्या

ने.सं. ५३८ (वि.सं. १४७५) द्विराषाढशुक्लप्रतिपदा

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ क:२१-२२ मा छापिएको छ ।

९ सङ्ख्या

ने.सं. ५४२ (वि.सं. १४७९) द्विराषाढकृष्णषष्ठी

यस पत्रको चर्चा हेमराज शाक्य २०५२:६४ मा ३२ सङ्ख्याको सामग्रीको रूपमा गरिएको छ ।

१० सङ्ख्या

ने.सं. ५४७ (वि.सं. १४८३) द्विपौषकृष्णद्वादशी

यस पत्रको चर्चा हेमराज शाक्य २०५२:६५ मा ३८ सङ्ख्याको सामग्रीको रूपमा गरिएको छ ।

११ सङ्ख्या

ने.सं. ५५५ (वि.सं. १४९१) प्रथमपौष...

यस पत्रको फ्याक्सिमिलि हेमराज शाक्य २०५२:१५८ मा छापिएको छ । त्यहीँ ६६ मा ५० सङ्ख्याको सामग्रीको रूपमा यस पत्रको चर्चा गरिएको छ । यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ घ:९-१० मा छापिएको छ ।

१२ सङ्ख्या

ने.सं. ५६X (वि.सं. ...) प्रथमाषाढकृष्णप्रतिपदा

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ घ:२३-२४ मा छापिएको छ ।

१३ सङ्ख्या

ने.सं. ५७४ (वि.सं. १५११) द्विराषाढकृष्णत्रयोदशी

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ घ:३७ मा छापिएको छ ।

१४ सङ्ख्या

ने.सं. ५७७ (वि.सं. १५१३) नष्टकार्तिकशुक्लद्वितीया

यस पत्रको चर्चा हेमराज शाक्य २०५२:६९ मा ७५ सङ्ख्याको सामग्रीको रूपमा गरिएको छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१५ सङ्ख्या

ने.सं. ५८५ (वि.सं. १५२१) प्रथमपौषशुक्लचतुर्थी

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ ट:१७-१८ मा छापिएको छ।

१६ सङ्ख्या

ने.सं. ५९६ (वि.सं. १५३२) प्रथमपौषशुक्लपञ्चमी[३]

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ ट:२९ मा छापिएको छ।

१७ सङ्ख्या

ने.सं. ५९६ (वि.सं. १५३२) द्विपौषकृष्णपञ्चमी

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ ट:३२ मा छापिएको छ।

१८ सङ्ख्या

ने.सं. ५९८ (वि.सं. १५३५) प्रथमाषाढशुक्लद्वितीया

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ ट:४०-४१ मा छापिएको छ।

१९ सङ्ख्या

ने.सं. ५९८ (वि.सं. १५३५) अधिकाषाढकृष्णतृतीया

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ ट:४१-४२ मा छापिएको छ।

२० सङ्ख्या

ने.सं. ६०१ (वि.सं. १५३८) द्विराषाढकृष्णचतुर्थी

यो पत्र महेशराज पन्त २०४२:४४ मा छापिएको छ।

२१ सङ्ख्या

ने.सं. ६०४ (वि.सं. १५४०) द्विपौषकृष्णप्रतिपदा

यो पत्र पूर्णरत्न वज्राचार्य २०४५:८४-८५ मा छापिएको छ।

२२ सङ्ख्या

ने.सं. ६x४[४] नष्टफाल्गुनशुक्लसप्तमी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई ९२७/१७

३. ने.सं. ५९५ (वि.सं. १५३२) आश्विनकृष्णपञ्चमीको ताडपत्रको पछाडि यो अंश लेखिएको छ। पूरा ताडपत्र महेशराज पन्त २०५७ ट:२८-२९ मा छापिएको छ।

४. नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको कार्डमा यस लिखतपत्रको पाठ दिँदा यसको मिति

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

सम्वत् ६X४ नष्टफाल्गुणशुक्ल ॥ सप्तम्यां तियौः, जगगा बेच्नेको नाउँ (क्री)र्त्तिशिंह बर्म्मनस र वतनचाहिँ ललितब्रुमायां भनी पढिएको छ। पाटनका कीर्तिसिंहले जगगा बेची गरिदिएको यस फार्छेपत्रमा दशस्थानी अङ्क नष्ट भई अगाडिपछाडिका ६ र ४ मात्र देखिने यताबाट स्पष्ट हुन्छ। पाटनका यी कीर्तिसिंह वर्मा पाटनका प्रधानमहापात्र कीर्तिसिंह वर्मा हुन सक्ने यताबाट देखिन गएको छ।

ती कीर्तिसिंहको ने.सं. ५९८ (वि.सं. १५३५) वैशाखकृष्णप्रतिपदाको,[1] ने.सं. ६०० (वि.सं. १५३६) चैत्रशुक्लतृतीयाको,[2] ने.सं. ६०१ (वि.सं. १५३७) फाल्गुनशुक्लद्वादशीको[3] लिखत भेट्टाइएकोले र ने.सं. ६०१ (वि.सं. १५३८) द्विराषाढकृष्णचतुर्थीको यक्ष मल्लको लिखतपत्रमा उनी साक्षी बसेको देखिएकाले;[4] उनका छोरा[5] कुसुमसिंहको नाउँ ने.सं. ६१४ (वि.सं. १५५१) वैशाखशुक्लद्वितीयाको[6] लिखतपत्रमा जग्गाको चारकिल्ला खुलाउँदा आएकोले, रत्न, रण, अरि र भीम मल्लको ने.सं. ६१५ (वि.सं. १५५२) ज्येष्ठकृष्णत्रयोदशीको ताम्रशासनमा बाबु कीर्तिसिंहको नाउँ नपरी छोरा कुसुमसिंहको नाउँ परेकोले,[7] ने.सं. ६१८ (वि.सं. १५५५) श्रावणकृष्णचतुर्थीको लिखतपत्रमा[8] कुसुमसिंह साक्षी बसेकाले, उनको ने.सं. ६१९ (वि.सं. १५५५) चैत्रशुक्लत्रयोदशीको लिखतपत्र पाइएकोले[9] र ने.सं. ६२० (वि.सं. १५५७) वैशाखशुक्लद्वितीयाको दिन सारिएको एउटा पुस्तकमा राजाहरूको नाउँसँगै पाटनका महापात्रहरूको नाउँ दिँदा कुसुमसिंहको नाउँ पनि कीर्तिसिंहका छोरा भनी दिइएकोले[10] ने.सं. ६१४ (वि.सं. १५५१) वैशाखदेखि मात्र बाबु कीर्तिसिंहको सट्टा छोरा कुसुमसिंहको नाउँ आउन थालेको देखिन्छ। यस कारण दशस्थानी अङ्क नष्ट भएको, ने.सं. ६X४ नष्टफाल्गुनशुक्लसप्तमीको यो लिखतपत्र ने.सं. ६०४ वा ६१४ को हो कि भनी अडकल गर्न सकिन्छ।

पाटनका कीर्तिसिंह वर्माले आफ्नो हकभोगको जग्गा काठमाडौँको लुमडी पीठलाई बेचेको कुरा प्रमाणित गर्न लेखिएको यस लिखतपत्रमा बेचिएको जग्गाको चारकिल्ला खुलाउँदा दक्षिणपट्टिका सँधियारको नाउँ दिँदा शृंखलीकार[11] जयतेजको नाउँ आएको छ। यक्ष मल्लले लुमडीको विशेष पूजाको व्यवस्था गरी लेखिदिएको, ने.सं. ५९४ (वि.सं. १५३०) फाल्गुनको लिखतपत्रमा[12] गुठियारहरूमा जयतेज आवक्रमिको नाउँ पनि आउँछ।[13] अवालेलाई नेवारीमा त्यसताका आवक्रमि र

---

१. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१८४।
२. महेशराज पन्त २०६० क:१६-१७।
३. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१८६-१८७। कीर्तिसिंहले आफ्ना माहिला छोरा कुसुमसिंह बिरामी हुँदा उनलाई सञ्चो होओस् भन्ने कामना गरी चाँगुनारायणलाई चढाइएको गहनामा यो अभिलेख कुँदिएको छ।
४. महेशराज पन्त २०४२:४४-४५।
५. मोहनप्रसाद खनाल २०४०:१८६।
धनवज्र वज्राचार्य, रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेल २०१९:मूलभाग २, ८-११।
६. महेशराज पन्त २०५७ ङ:३८।
७. देविचन्द्र श्रेष्ठ २०५९:५७-५८।
८. शङ्करमान राजवंशी २०४१:५५-५६।
९. शङ्करमान राजवंशी २०४१:५६-५७।
१०. धनवज्र वज्राचार्य, रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेल २०१९:मूलभाग ६-७।
११. नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको कार्डमा स्वंखलीकार लेखिएको छ। यो शृंखलीकार हुनु धेरै सम्भव छ।
१२. यो ताडपत्र भाँचिएकोले यहाँ खालि साल र महीना मात्र देखिन्छ।
१३. महेशराज पन्त २०५६ क:११।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

त्यसताका यतातिर चलेको संस्कृतमा **छानालाई शृङ्ग्ली**[१४] र **अवालेको** खास पेशा भिँगटी बनाउने[१५] भएकोले **शृङ्ग्लीकार**[१६] भनिन्थ्यो । यस कारण लुमडीका विशेष पूजाको व्यवस्था गरेको कुरा भएको, ने.सं. ५९४ को लिखतपत्रमा देखिएका **जयतेज आवक्रमि** र लुमडीलाई नै बेचिएको जग्गाका सँधियार, हाम्रा **शृंखलीकार जयतेज** एकै देखिन्छन् । काठमाडौं टेबहाल बस्ने **शृंखलीकार जयतेज भारोलाई** ने.सं. ५९८ (वि.सं. १५३४) फाल्गुनशुक्लतृतीयाको दिन जग्गा बेच्दा लेखिएको फार्छेपत्र पाइएको छ ।[१७] काठमाडौं टेबहालका **शृंखलीकार जयतेज भालाई** उनैकी छोरी पदुंमयीले आफ्नो डेढ रोपनी जग्गा बेच्दा लेखिएको, ने.सं. ६०६ (वि.सं. १५४३) द्विराषाढकृष्ण-अष्टमीको फार्सेपत्र तल २३ सङ्ख्याको रूपमा हामी छाप्दैछौं । यसरी यी जयतेज ने.सं. ५९४[१८] देखि ६०६

---

१४. *गोपालराजवंशावली* भनी आजभोलि कहलाएको *राजभोगमाला*मा **छानाको** अर्थमा **शृङ्ग्लीकै** अपभ्रष्ट रूप ठाउँठाउँमा आएको छ ।[१]

१५. कोलिन रोसर २०२२/२३:८६ ।

१६. ने.सं. ४८४ (वि.सं. १४२०) मार्गकृष्णचतुर्दशीको लिखतपत्रमा **शिखिलीकार,**[२] ने.सं. ५६५ (वि.सं. १५०२) आश्विनकृष्णनवमीको लिखतपत्रमा **सिंखलिकार**[३] र ने.सं. ५९५ (वि.सं. १५३१) माघशुक्लचतुर्थीको लिखतपत्रमा **संखहिकार, सिखहिकार, सिंखहिकार** आएको पनि मैले देखेको छु ।[४] यी सबै रूप, **सिकलिकार**[५] र आजभोलि चलनचल्तीमा भएको सिक्रीकार[६] **शृङ्ग्लीकार**[७]का अपभ्रष्ट रूप हुन् भनी भनिरहनुपर्दैन ।

१७. महेशराज पन्त २०५७ ट:३७-३८ ।

१८. तेदोबहारमा चन्द्रमूर्तिको[८] स्थापना गरेको कुरा लेखिएको, ने.सं. ५८३ (वि.सं. १५१९) कार्तिकपूर्णिमाको टेबहालको एउटा

---

१. १९ ख पत्रका ४-५ पङ्क्तिमा र २१ ख पत्रको ५ पङ्क्तिमा **सङ्ग्ली**, २६ क पत्रको २ पङ्क्तिमा **संखली** र २७ क पत्रको २ पङ्क्तिमा **शंखली** (धनवज्र वज्राचार्य र कमलप्रकाश मल्ल २०४२) ।

२. महेशराज पन्त २०५०:५१-५२ ।

३. महेशराज पन्त २०५७ घ:१८ ।

४. महेशराज पन्त २०५७ ट:२७ ।

५. हेमराज शाक्य २०४२:१२ ।

६. टढ टी. लुइस २०५१:४७ ।

७. गोकुलचन्द शास्त्री २०३७:७-८ मा *जातिमाला*को ७ श्लोकमा **सृङ्खली** र त्यसैको *तपसिल*मा **सृग्वली-अवाल्** लेखिएको छ । त्यहां **सृग्वलीमा ग्वको** ठाउंमा **ख** हुनुपर्ने मैले ठानेको छु । गोकुलचन्द शास्त्री २०३७ लाई हाइको फ्रेज २०५९:२५८-२५९ मा रोमन लिपिमा उतार्दा भ्रींगार्टसाइ गरिएको छ । हाइको फ्रेज २०५९:२८७ मा त्यही दोहरिएको छ ।

८. मूर्तिको पादपीठमा कुँदिएको अभिलेखमा **थापितोऽयं निशाकरः** भनी लेखिएकोले यो मूर्ति चन्द्रको हो भनी स्पष्ट बुझिन्छ तापनि कसैकसैले यसलाइं सूर्यमूर्ति भनेकाले यस विषयमा केही लेखिहाल्नुपरेको छ ।

शङ्करमान राजवंशी २०२३:१३ मा यक्ष मल्लको ३२ सङ्ख्याको लिखतको रूपमा यस अभिलेखको केही अंश छाप्दा त्यहां यसलाई **चन्द्रमाको पादपीठको अभिलेख** भनी लेखिएको छ । डिल्लीरमण रेग्मी २०२२:४३५ मा यक्ष मल्लको ४० सङ्ख्याको लिखतको रूपमा यस शिलालेखको तिथिमिति दिंदा यसलाई चन्द्रमूर्तिको पादपीठमा कुंदिएको भनी लेखिएको छ । डिल्लीरमण रेग्मी २०२३ क:१ खण्ड ७८ मा ६९ सङ्ख्याको अभिलेखको रूपमा पूरै अभिलेख छपाउंदा भने यो अभिलेख सूर्यमूर्तिको पादपीठमा छ भनी लेखिएको छ । एउटै अभिलेखलाई कहिले चन्द्रमूर्तिको पादपीठको र कहिले सूर्यमूर्तिको पादपीठको भनी डिल्लीरमण रेग्मीले लेखेको यताबाट देखिन गएको छ । जगदीशचन्द्र रेग्मी २०३०:२०५ मा र २०५८:१९९ मा यस मूर्तिलाई चन्द्रमाको भनी लेखिएको छ । लूछ्रयाह्रो पेतेक २०४०:१७४ मा यक्ष मल्लको ३५ सङ्ख्याको लिखतको रूपमा यस अभिलेखको केही अंश दिंदा यसलाई चन्द्रमूर्तिको पादपीठको अभिलेख भनी लेखिएको छ । हरिराम जोशी २०३७:२१-२२ मा यो अभिलेख दिंदा यसलाई **सूर्य मूर्तिको पादपीठ लेख** भनी **कैफियतमा प्रस्तुत पादपीठ लेख ... मा निशाकर स्थापना गरेको कुरा वर्णित भएबाट निशाकर शब्दले चन्द्रमाको साथै सूर्यलाई पनि बुझाउने कुराको पत्तो हुन्छ** भनी लेखिएको छ ।

टेबहाल गई त्यो मूर्ति र त्यसको पादपीठमा कुंदिएको अभिलेख हेर्दा आएको निष्कर्ष छोटकरीमा यस प्रकारको छ+ –

डिल्लीरमण रेग्मी २०२३ क:१ खण्ड ७८ मा सूर्यको पादपीठमा कुंदिएको भनी ६९ सङ्ख्याको रूपमा छपाइएको अभिलेख र त्यहीं ७८-७९ मा चन्द्रको पादपीठमा कुंदिएको भनी ७० सङ्ख्याको रूपमा छपाइएको अभिलेख भिन्नाभिन्नै नभई एउटै भएको र डिल्लीरमण

\+ यो मूर्ति र यसको पादपीठमा कुंदिएको अभिलेखको विषयमा म छुट्टै लेख लेख्दैछु ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

सम्मका[१०] लिखतपत्रमा देखिएकाले दशस्थानी अङ्क नष्ट भई दायाँबायाँका ६ र ४ मात्र देखिएको हाम्रो लिखतपत्रको संवत् ने.सं. ६०४ नै हो भन्नमा बढी बल मिल्न गएको छ।

तर यहाँनिर केही अप्ठेरो परेको छ। त्यो के हो भने नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको कार्डमा यस लिखतपत्रको संवत् ६X४ लेखिए तापनि यसको माइक्रोफिल्मको आधारमा यहाँको शतस्थानी अङ्क ६ नै हो भनी ठोकेर भन्न सकिँदैन। अधिमास बुझाउन महीनाको अगाडि यहाँ **प्रथम, द्वि/द्वितीय** जस्ता शब्द नआई **नष्ट** शब्द आएको र महीनामा आषाढ वा पौष नलेखी फाल्गुन लेखिएकोले यस लिखतपत्रको अधिमास पुरानो

अभिलेखमा **जयतेजजु** भन्ने नाउं पनि आएको छ।[९] यस शिलालेखमा जयतेजको जात नखुलाइए तापनि टेबहालका यी जयतेजजु पनि तिनै अवाले जयतेज नै हुनु धेरै सम्भव छ।

१९. काठमाडौंको तेदोखात भन्ने ठाउंको बन्धकी राखेको जग्गाको चारकिल्ला खुलाउंदा ने.सं. ५९५ (वि.सं. १५३१) माघशुक्लचतुर्थीको एउटा लिखतपत्रमा संधियारहरूमा **जयतेज भारो** भन्ने नाउं पनि आएको छ। त्यहां यिनको जात भने खुलाइएको छैन।[१०] त्यसै गरी तल हामीले २३ सङ्ख्याको रूपमा छपाउन लागेको लिखतपत्रसंग सम्बद्ध, त्यही दिनको, तल हामीले २४ सङ्ख्याको रूपमा छपाउन लागेको लिखतपत्रमा पनि जात नखुलाई **जयतेज भा** मात्र लेखिएको छ। यस कारण ने.सं. ५९५ का जयतेज पनि अवाले जयतेज नै हुन् भन्ने देखिन्छ।

रेग्मीले एउटै अभिलेखको एउटा अंश ६९ सङ्ख्याको रूपमा, अर्को अंश ७० सङ्ख्याको रूपमा छपाएको र कुनै अंशचाहिं दुवैतिर पारेको देखियो।[१]

सातवटा घोडा नारिएको रथमा सूर्य चढ्छन् भन्ने पौराणिक विश्वास[२]अनुसार सूर्यका पर्यायमा सप्ताश्व[३] अर्थात् सात घोडा भएको भन्ने शब्द चलेकोले र टेवहालको सो मूर्ति पनि ७ वटा वाहनमाथि उभिएकोले त्यो मूर्ति सूर्यको हो कि भन्ने भ्रम डिल्लीरमण रेग्मीलाइं परेको र हरिराम जोशीले चाहिं त्यसकै आधारमा त्यही मूर्तिको पादपीठको शिलालेखमा त्यो मूर्ति **निशाकर**को हो भनी भन्दा भन्दै **निशाकर** शब्दले सूर्यलाइं पनि बुझाउंदो रहेछ भनी बुझुक्याइं छाटेको यताबाट देखिन्छ।

त्यो मूर्ति जुन ७ वटा वाहनमाथि उभिएको छ, ती वाहन घोडा नभई हाँस हुन् भनी भन्न अलिकति विचार गरी हेर्ने जोसुकैले पनि सक्छ। **७ वटा हाँसमाथि चन्द्र विराजमान हुने** शास्त्रीय वचन[४] र त्यसको उदाहरण व्यवहारमा पनि पाइने[५] हुनाले **निशाकर**को अर्थ हाँसोउठ्दो ढङ्गले सूर्य भन्ने गरी त्यस मूर्तिलाई सूर्यको मूर्तिमा दर्ता गर्ने जरूरत छँदै छैन, बरु कस्ता कस्ता महालण्ठ पनि नेपालको इतिहासको अन्वेषण गरी टोपल्ने काममा लागेका रहेछन् भन्ने पो देखिन आएको छ।

चन्द्रका दुई मूर्ति नेपालमा पाइन्नन् भनी मेअरी शेफर्ड स्लसर २०३९:२६५ मा लेखिएको कुराको खण्डन यस मूर्तिबाट र यसभन्दा पनि पुरानो ने.सं. ५४७ (वि.सं. १४८३) कार्तिकपूर्णिमाको चन्द्रमूर्ति[६]बाट हुन्छ भन्ने कुरा पनि यसै प्रसङ्गमा भन्नुपरेको छ।

९. डिल्लीरमण रेग्मी २०२३ क: १ खण्ड ७८।

१०. महेशराज पन्त २०५७ ट:२७।

---

१. डिल्लीरमण रेग्मी २०२२:४३५ मा यक्ष मल्लको ४० र ४१ सङ्ख्याको रूपमा दिइएका लिखत र लूछ्याह्यो पेतेक २०४०:१७३-१७४ मा यक्ष मल्लका ३४ र ३५ सङ्ख्याको रूपमा दिइएका लिखत[+] तथा हरिराम जोशी २०३७:२१-२२ मा ९० र ९१ सङ्ख्याको रूपमा दिइएका अभिलेख भिन्नाभिन्नै नभई एउटै भएको यताबाट देखिन आएको छ।

२. उदाहरणको लागि वेत्तम मर्ाण २०३१:७७० हेर्नू।

३. *अमरकोष* १।३।२८ (महेशराज पन्त २०५७:७५)।

४. प्रतापादित्य पाल र दीपकचन्द्र भट्टाचार्य्य २०२५/२६:६२ मा उद्धृत *क्रियासङ्ग्रहपञ्जिका*।

५. उही २२-२३; १३ सङ्ख्याको चित्र।
प्रतापादित्य पाल २०३४/३५:७८; ९६ र १०४ सङ्ख्याका चित्र।

६. यस चन्द्रमूर्तिको अभिलेखको लागि रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, धनवज्र वज्राचार्य, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेल २०२०:४ हेर्नू।

\+ ने.सं. ५८३ कार्तिकपूर्णिमालाई इं.सं. मा परिवर्तित गर्दा ३४ सङ्ख्याको प्रसङ्गमा इं.सं. १४६२ नोभेम्बर ६ र ३५ सङ्ख्याको प्रसङ्गमा चाहिं इं.सं. १४६२ नोभेम्बर ७ भनी लूछ्याह्यो पेतेकले लेखेकाले उनको गणना कहींकहीं चिप्लिएको देखिएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मूलपाठ[५]

१. ᳲ श्रैयोस्तु । सम्वत् ६X४ नष्टफाल्गुणशुक्ल ॥ सप्तम्यां तिथोः श्रीर्ललितव्रुमायाः (क्री)र्त्तिशिंह वर्म्मनस नाम्नान स्वकीयं सुबुर्यमानिकं । श्री[६]यंबुब्रुमाया● श्रीगाङ्गलंगेः श्रीश्रीश्रीलुंमंधे कालिकास नाम्नान सका(शात्)...

२. ● ।ः {सीम}गाया● पश्चिमतः संखली[७]कार जयतेजस भुमे उतरत । पूर्वतः तंबकारः एतेषा मधे चतुरोपनिकः ततक्षेत्रस्य चत्रुभागस्य एकभागः तत क्षेत्राङ्कतोपि ब्[८] रोर्व[९] ४ थ्वतेस प्यंबोस छि(बोन)...

३. जथादेशकालप्रवर्तमाणसंचारार्घेन सुवर्ण्णमूल्यमादाय स्वादिनानवर्त्तकं न्याय व्यावादपीडा स्यात् तदा धार्ण्णकेन परिसोधनियं चः अत्र पत्रार्थे साक्षि दृष्ट वंखाबहार हेदयशिह भारो कोबहारत ●[१०]●[१०]...

पद्धतिको नभई चलनचल्तीकै पद्धतिको हो भन्ने स्पष्ट छ । तर चलनचल्तीको पद्धतिअनुसार ने.सं. ६०४ (शाके १४०५) फाल्गुनमा अधिमास नपरी ने.सं. ६०४ (शाके १४०६) चैत्रमा अधिमास परेको देखिन्छ ।

दशस्थानी अङ्क नष्ट भएको यो लिखतपत्र ने.सं. ६१४, ६२४, ६३४, ६४४, ६५४, ६६४, ६७४, ६८४ वा ६९४ को मान्दा पनि यो गाँठो फुकाल्न सकिएन । ने.सं. ६१४ फाल्गुन भनेको शाके १४१५, ने.सं. ६२४ फाल्गुन भनेको शाके १४२५, ने.सं. ६३४ फाल्गुन भनेको शाके १४३५, ने.सं. ६४४ फाल्गुन भनेको शाके १४४५, ने.सं. ६५४ फाल्गुन भनेको शाके १४५५, ने.सं. ६६४ फाल्गुन भनेको शाके १४६५, ने.सं. ६७४ फाल्गुन भनेको शाके १४७५, ने.सं. ६८४ फाल्गुन भनेको शाके १४८५ र ने.सं. ६९४ फाल्गुन भनेको शाके १४९५ हुने भएकोले माथि किटिएका यी कुनै पनि संवत्मा फाल्गुनमा अधिमास परेकै थिएन । खुलाएर भन्ने हो भने शाके १४२५ मा चैत्रमा, शाके १४३५ मा भाद्रमा, शाके १४६५ मा श्रावणमा र शाके १४९५ मा आषाढमा अधिमास परेको थियो । शाके १४१५,१४४५, १४५५, १४७५ र १४८५ मा भने अधिमासै परेको थिएन ।[२०]

ने.सं. ६०४ मा पुरानो पद्धतिअनुसार पौषमा अधिमास परेको कुरा यो लिखतपत्रभन्दा लगत्तै माथि चर्चा गरिएको लिखतपत्रबाट स्पष्ट हुन्छ ।

यी सबै कारणले गर्दा संवत्को दशस्थानी अङ्क नष्ट भएको यस लिखतपत्रको अधिमासलाई मिलाउन नसकिए तापनि अहिलेको लागि यसलाई ने.सं. ६०४ को लहरमा राखिएको छ ।

५. यस पत्रको माइक्रोफिल्म र माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको रीडर प्रिन्ट ठाउँठाउँमा अस्पष्ट भएकोले यहाँ दिइएको पाठमा हल्का अक्षरमा भएको जति नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको सम्बद्ध कार्डमा दिइएको पाठअनुसारको हो ।

६. रीडर प्रिन्टमा श्रीको दाहिनेको यस्तो ^ भाग देखिँदैन ।

७. रीडर प्रिन्टमा लीको दाहिनेको यस्तो ^ भाग देखिँदैन ।

८. यो ब चुच्चे छ ।

९. तभन्दा पछाडिको अक्षरको रूप धमिलो देखिन्छ ।

१०. तभन्दा पछाडिको दोस्रो अक्षरको डिको र अघिल्लो भाग देखिन्छ ।

---

२०. नयराज पन्त २०४५:९ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३३ सङ्ख्या

ने.सं. ६०६ (वि.सं. १५४३) द्विराषाढकृष्णअष्टमी

राष्ट्रिय अभिलेखालयमा ६९ सङ्ख्याको बट्टामा क्रमसङ्ख्या १०१९ को रूपमा मूल पत्र छ।

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५२ पृष्ठमा छ।

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा **श्री** लेखिएको छ।

मूलपाठ[११]

१. ९ श्रैयोऽस्तु । सम्बत् ६०६ द्विराषाढकृष्ण ॥ अस्तंम्यायाः२ । श्रीयंबूब्रुमायाः श्रीगाङ्गलंगेः श्रीतेदोबहाराद्धि-व[१२]ाशिनः शृंखलीकारः जयतेज भास नाम्ना सकाशे । सेव[१२] ↼ बहार ↼ स्वगोत्र ↼ पुत्री पदुंमयिस नाम्ना स्वकीयं स्वबूज्यमानिकंः । तेदोष्वात क्षेत्रनामप्रदेशे ।

२. धनिकस्य भुमे पच्छिमत७ हृदयरामकस्य भुमे उत्रत । जिवराज भास भुमे पूर्व्वत७ जिव[१२]चंदकस्य भुमे दक्षनत७ एतेषाम्मधेः तृयरोपनिकं २ तस्यार्द्धभागं ० क्षेत्राङ्कतोपि बू रोव[१२] ३ थ्वतेस ट[१३]र्द्धभागः तत-क्षेत्रस्य जथादेशकारप्रव[१२]त्तमानसंचारार्घैः स्वर्ण्णम्-

३. लमादाय स्वादीनानवतुकन्न्यायेन क्रैविक्रैयतं भवति । तत्रा धारणकस्य निमितेन जदि संकटविवादपीडा स्यात् तदा धारणकेन परिसोधनीयञ्च । अत्राथे दृ[१४]ष्टसाक्षि धारणस्य स्वगोत्र ↼ शृंखलीकार ↼ जयशिंह्ङ भास । प्रते राशि दाम ल्याख सोस्यं क्रैन काया जुरो५ ।[१५]

(पछाडि)

१. तेदोष्वात बूया

२. क्रैपत्र ॥ ॥

३४ सङ्ख्या

ने.सं. ६०६ (वि.सं. १५४३) द्विराषाढकृष्णअष्टमी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१३५/२७

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५३ पृष्ठमा छ।

---

११. यो पाठ मूल ताडपत्रबाट पढिएको हो।

१२. यो व लाम्चो र खुंडे छ।

१३. यस चिह्नले के बुझाएको हो, थाहा भएन। हेर्दाखेरि अवग्रहसँग यो अलि मिल्छ। सन्धि राम्रो नजान्नेले अर्द्धको अको लोप गरी अवग्रह राखेको पो हो कि।

१४. दृको माथिल्लो भाग पङ्क्तिभन्दा माथि लेखिएको छ।

१५. दोस्रो पङ्क्तिले भन्दा तेस्रो पङ्क्तिले दायाँतिर अलि बढी ठाउँ ओगटेकोले ५। अलि दायाँतिर छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मूलपाठ[१६]

१. ९ सं ६०६ द्विराषाढबद्धि ८ उदार ‹ जयतेज भास
२. दम्म ५५ जवा १ प्रते तेदोष्वात बूया ऋेप्न । निया-
३. र दिन १५ धनि पदुंमयि ॥ साक्षि सेव । निखेव द-
४. म ५५ जवा १ दाम कास्यं ‹ भरन सर्व्व सोधान ध्रुंव ॥[१७]

२५ सङ्ख्या

ने.सं. ६१७ (वि.सं. १५५४) प्रथमाषाढकृष्णप्रतिपदा

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१२८/२८

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५३ पृष्ठमा छ।

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा श्री लेखिएको छ।

मूलपाठ[१८]

१. ९ श्रैयोऽस्तु ॥ सम्बत् ६१७ प्रथमाषाढमासेः कृष्णःपक्षे ॥ प्रतिपद्यायान्तिथौः श्रीयंबुब्रुमाया२ श्रीगाङ्गलंगेः श्रीकेलंमण्डपस्तोलकेः थंथछें ‹ गृहाद्धिवाशीन ‹ कनेष्टपिता ‹ कान्सकार उदयशिंह्ङ भारोसः भ्रात्य कान्सकार ‹ मेलोशिंह्ङ भारोस तदुभेस ‹ नाम्ना सकासातः सेव थंथछे९ गृहाद्धिवाशीन भ्रातापुत्र-कान्सकारलुंगुभारोकस्य नाम्नेन शुक्रीयं शुबून्यमानिक२ तुंखो-

२. खुसि क्षेत्रनामप्रदेसेः नद्यायां पच्छिमत ‹ धनि ‹ मेलो भारोस[१९] भुमे ‹ उतरतः श्रीश्रीराजकुलवस्तुः भिक्षु श्रीअभराजजुस ‹ उभेस भुमे पूर्व्वतः धनि उदयशिंह्ङ भारोस भुमे ‹ दक्षनतः एतेषाम्मधेः द्वयरोपनिक२ क्षेत्राङ्कतोपि बू रोव[२०] २ ततक्षेत्रस्य जथादेसकालप्रव[२०]र्त्तमान ‹ संचाराघेन स्वव[२०]र्णमूलमादाय स्वादिनानवतुकं न्यायन ऋेन विक्रीयतम्भव[२०]तिः तत्रा धारन-

३. कस्य ‹ निमितेन जदि 'संकृतर्व्यावादपीडा स्यात् तदा धारनकेन परिसोधनियन्त्वः अत्र पत्रार्थे दृष्ट-साक्षि ‹ धारनस ‹ मोप ‹ थापित शुथा भारोसः प्रते धारनस घसार बय यायेस ऋेविक्रीन काया जुरो२ तलपति ‹ पो १ सहः ॥ शुभः ॥[२१]

---

१६. यो पाठ मूल ताडपत्रबाट पढिएको हो। यो ताडपत्र रद्द गर्न चारै पङ्क्ति छुने गरी तीन ठाउँमा यस्ता \/\/ चिह्न दिइएका छन्।
१७. तेस्रो पङ्क्तिले भन्दा चौथो पङ्क्तिले दायाँतिर अलि बढी ठाउँ ओगटेकोले व ॥ अलि दायाँतिर छ।
१८. यो पाठ मूल ताडपत्रबाट पढिएको हो।
१९. पहिले लेखिएका अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा धनि ‹ मेलो भारोस लेखिएको छ।
२०. यो व चुच्चे छ।
२१. ॥ भन्दा पछाडि ठाउँ खाली छोडेर पङ्क्तिको अन्त्यमा पुग्ने गरी शुभः ॥ लेखिएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

(पछाडि)

१ तुंखोशि बुया क्रेपत्र ॥

३६ सङ्ख्या

ने.सं. ६३३ (वि.सं. १५७०) नष्टश्रावणपूर्णिमा

यो पत्र शङ्करमान राजवंशी २०४० कः३१ मा छापिएको छ।

३७ सङ्ख्या

ने.सं. ६३९ (वि.सं. १५७६) नष्टज्येष्ठकृष्णपञ्चमी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको
रीलसङ्ख्या ई २१०१/१८ र एच् १७५/३१

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५४ पृष्ठमा छ।

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा श्री लेखिएको छ।

मूलपाठ[22]

श्रीतव[23]-
१. ✿ श्रेयोऽस्तु ॥ सम्वत ६३९ नष्टजेष्टकृष्णपञ्चम्यायां तिथौ श्रीललीत्रुमायां ४ श्रीमानिग्लके पोवस्थ
दुछें बाहार छें मुलचोक श्रीमत्श्रीश्रीक्वाचपालभटारकास नाम्नेन स्वकियं स्वभुज्यमानिकं श्रीमानिग्लोत्ररे
श्रीकोबाहार श्रीक्वाठ भ्वंत राजराम भारोस नाम्ना सकासात् तिपुष्वात क्षेत्रनामप्रदेशे श्रीज्याथवाहार
यंकुलिया[24] क्षेत्रशिमायां पश्चिमत उतरतश्च मुलमागंशिमायां पोवत श्रीवंकुवाहार साक्यभिक्षु श्रीजांतिजुस
रोवाङ् रोव[25] व[25]पलङ मोंण्डि ५ ता क्षेत्र सत्रुषकं
२. क्षेत्रशिमाया दक्षिनत एतेषा मधे पंचरोपनिकं जत्क्षेत्र तेनानिव[25]त्तंकं
परिभोग । जथानगरकालप्रव[23]तमानसंचाराघेन जथोश्चितमुलमादाय क्रिविक्रिस्वादिनेन
न्यायन क्रेन विक्रीयतं भव[25]ति जदि सत्या देविकराजिक विना संषटव्याव[23]दकाले तदा धाण्णंकेन
परिस्वधनियं भाषा स यव[25] तव[25]दुंछेवाहार क्वाचपाह्ल्वनस क्रिन काया जुरो॰ अत्राथे साक्षि नोग्ल
दथबाहार राम भारो

२२. यो पाठ मूल ताडपत्रबाट पढिएको हो।

२३. यो व खुंडे छ।

२४. यी यंकुलि पाटनमा पछि स्वतन्त्र राजा हुने विष्णुसिंहका बराजु जयसिंह*का बाबु हुन्**।

२५. यस वको पेट चिरेको जस्तो देखिन्छ।

* धनवज्र वज्राचार्य, रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेल २०१९:मूलभाग २, ८, ११।

** रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, भोलानाथ पौडेल, शङ्करमान राजवंशी, धनवज्र वज्राचार्य, गौतमवज्र वज्राचार्य, महेशराज पन्त र नयनाथ पौडेल २०२०:२-३।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३. मेकं दृष्ट ॥ शुभ ॥ क्रिपन सर्व्व सोधन पोलन धुग्व जुरो॰ शुभ ॥ भुय साक्षि श्रीज्याथबाहार यता कुतुम्बज प्रधानमाहाप्रात्र श्रीमाधवसिंह वर्मनस[२६] प्रधानमाहापात्र श्रीविष्णुसिंङ व[२७]र्मनस[२८] प्रधानमाहापात्र श्रीनारायसिंह्ङ वर्मनस[२९] जयसषराम भारोस एते दृष्ट ॥ शुभ ॥[३०]

(पछाडि ठूलो टाँकामा)

१. भाषा तलपति मदो धारङान मकाया श्रीश्री-

२. राजकुल श्रीपात्रकुलादिः गे लुरसनो अकर्न जुरों[३१]

३८ सङ्ख्या

ने.सं. ६४४ (वि.सं. १५८१) नष्टभाद्रशुक्लपञ्चमी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २४१३/३५[३२]

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५५ पृष्ठमा छ।

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा श्री लेखिएको छ।

मूलपाठ[३३]

१. ९ श्रेयोऽस्तु ॥ सम्बत् ६४४ नष्टभार्द्रपदशुक्लः पञ्चम्म्यान्तिथौ ‸ श्रीथोमिदेशब्रुमायां देगुरिग्राम पुषुरि यंता गृहाद्विव[३४]ास्तव्य ‸ जयसिंह भारोस नामनान सकासातঃ ॥ श्रीललिटब्रुमायां श्रीमानिगलके पूर्व्वस्थ षपिनिछेंतोलिके ‸ येंता गृहाद्विवास्तव्य ‸ प्रजापति थकुर जषराम भाव[३४]ी ‸ भ्रात्य कितु भाव[३४]ी ‸ दोयो भ्रातेसहस नामनेन सुक्रीयं सुब्रुय्येमानिकं ‸ बाहार पतोयं क्व क्षेत्रनामঃप्रदेशे ‸ ता क्षेत्र ‸ गाहकस्य क्षेत्र-शिमायां पश्चिमतঃ ॥ स्वल्पमार्गशिमायां उत्त्रतঃ ॥ श्री स एव[३४] मानिग्ल तु-

२. पलाछ व[३४]ता गृहाद्विव[३४]ास्तव्य ‸ जिताज धगुरिस क्षेत्रशिमाया पूर्व्वतঃ ॥ नदिशीमायां दक्षिणतः एतेषां मधे तृयेरोपनिकं जत क्षेत्र व[३४]पलंङ मोङ्गि स्वं ३ ता क्षेत्र सक्रषकं समपरिभोग्ये ‸ तद्यथाजथानगरकाल-प्रवर्त्तमानेन संचाराघेन जथोश्रितमूलमादाय क्रियविक्रेयस्वादिनेन ‸ तेनानृव[३४]त्तंकं न्यायन क्रियविक्रीयतं

---

२६. यी माधवसिंहको ने.सं. ६३९ (वि.सं. १५७५) फाल्गुनशुक्लत्रयोदशीको लिखतपत्र छापिएको छ।*

२७. यो व खुँडे छ।

२८. मलाई थाहा भएसम्म विष्णुसिंहको नाउँ आएको पहिलो लिखत यो हो।

२९. माधवसिंह, विष्णुसिंह र नारायणसिंहले ने.सं. ६४६ (वि.सं. १५८२) माघशुक्लत्रयोदशीको दिन आफ्नो हकभोगको ४ रोपनी जग्गा बेची गरिदिएको लिखतपत्र छापिएको छ।**

३०. भुयदेखि पङ्क्तिको अन्त्यसम्मै फरक मसी र ठूलो टाँकामा छ।

३१. पहिलो पङ्क्तिभन्दा दोस्रो पङ्क्तिले दायाँतिर अलि बढी ठाउँ ओगटेकोले र्न जुरों अलि दायाँतिर छ।

३२. यसको पछाडिको भागको माइक्रोफिल्म भएको छैन।

३३. यो पाठ मूल ताडपत्रबाट पढिएको हो।

३४. यस वको पेट चिरेको जस्तो देखिन्छ।

---

* महेशराज पन्त २०६० क:३०-३१।

** महेशराज पन्त २०५७ छ:३९-४०।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

भवतु ता क्षेत्र ‸ राजिकदेविक विना संषट्व्याव[२५]ड्काले तदा धाण्र्णकेन परिस्वधनीय ‸ अत्र पत्राथो स्थितकृण्र्णाय शाक्षि स एव[२९] मानिग्ल

३ त्वपलंन योता गृहाद्धिव[२७]स्तव्य मनिकाज शुव[२८]रस मेक दृष्ट प्रमान जुरो ॥ ता क्षत्रम्य पूर्व्व तलपत्र मकायास स एव[२९] तलपत्र श्रीश्रीराजकुलादि श्रीपात्रकुलादि स्वहस्त परहस्त गे लुरसनो ‸ अकण्र्ण याङ लिधिङ सुधकं यंजमालो जुरो ॥ शुभ ॥

(पछाडि)

१. बाहार

२. पोतो बु

२९ सङ्ख्या

ने.सं. ६५० (वि.सं. १५८७) नष्टवैशाखशुक्लत्रयोदशी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई ४९२/३८ यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५६ पृष्ठमा छ।

मूलपाठ

१. {२ श्रैयो}ऽस्तु ः सम्बत् ६५० नष्टवैशाषशुक्लतिरोदशिया टियौ[३७] ः श्री[३८]उपरिमनाल[३९] पाच[४०]◎[४१]◎◎[४२] श्रीश्रीश्रीगुप्तवा[४३]{{लमि[४४]के[४५]}}स्वलस्थाने ः गर[४६]◎◎◎[४७] त्रटोलनिवाशि ः गु[४८]◎◎◎◎◎◎◎◎◎◎ सेर[४९] ::: {स्वकीयं स्वभुज्य}

---

३५. यस वको पेट चिरेको जस्तो देखिन्छ।

३६. यो व खुँडे छ।

३७. ताडपत्र मूसाले काटेकोले यौको डिको र लक्खानो देखिँदैन।

३८. ताडपत्र मूसाले काटेकोले श्रीको डिको र दाहिनेको यस्तो ^ भाग देखिँदैन।

३९. यो लिखतपत्र लेखिनुभन्दा ८३५ वर्षअघि मानदेवसंवत् ११८ (वि.सं. ७५२) ज्येष्ठशुक्लदशमीको दिनको, ढुङ्गामा कुँदिएको, नालाको अभिलेखमा नालालाई उपरिमनालङ्ग्राम* भनेको कुराको सम्झना यस प्रसङ्गमा हुन्छ।

४०. ताडपत्र मूसाले काटेकोले चको डिको र घाँटी देखिँदैन।

४१. चभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो र तल्लो भाग देखिन्छ।

४२. चभन्दा पछाडिको दोस्रो र तेस्रो अक्षरको तल्लो भाग देखिन्छ।

४३. ताडपत्र मूसाले काटेकोले वा पूरैको डिको, वको घाँटी र कान्नानीको माथिल्लो भाग देखिँदैन।

४४. बाभन्दा पछाडिका दुइ अक्षरको तल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।

४५. स्वभन्दा अगाडिको अक्षरको डिकोको दायाँपट्टिको अलिकति अंश र तल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।

४६. ताडपत्र मूसाले काटेकोले रको डिको र सामैको माथिल्लो भाग देखिँदैन।

४७. त्रभन्दा अगाडिका तीन अक्षरको तल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।

४८. ताडपत्र मूसाले काटेकोले गुको डिको र सामैको माथिल्लो भाग देखिँदैन।

४९. रीडर प्रिन्टमा रको सामै देखिँदैन।

---

* यस अभिलेखको लागि धनवज्र वज्राचार्य २०५३:५१२-५१३ हेर्नू।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२. {{मा}}[५०]न[५१]कें ៖ मुलरथ्यायां: पच्छिमदिसप्रदेसं गृहे ៖ श्रीश्रीराजकुलवस्तु गृहया ៖ हेलसिङ भारोकसे ៖ गृहया रिबिया पच्छिमत ៖ धालापतिया उतत ៖ जयसंख भारो ៖ जिवसंख भारोकसे यि●●●[५२]●● ●●●●●● द्व –[५३] :::

३. इसाने जषिन जख ៖ पच्छिमगमन दखिन यिसान ៖ युच्छि[५४]नि●[५५]नाम ៖ युता छं ៖ पूव्वशुशिमापलि-भोग्या ៖ जथादेसकाल[५६]पवतमान ៖ तथा सञ्चरा[५७]{{घे[५८]ण[५९] मू[६०]}}लमादाय ៖ प्वपमाला उ ●[६१]●[६२]●[६३] स्व}}[६४]किय ៖ शुक्रि{{यं वि}}क्रिय.

४. [६५] जय[६६]त[६७]शिङ भा[६८]रो ៖ नाल शि[६९]●[७०]●●●●●●●●●●●●●● ●●●●●●●●[७१]सि भारो ៖ ●[७२]●●●●●●●●[७३]

---

५०. नभन्दा अगाडिको अक्षरको तल्लो भाग देखिन्छ।
५१. ताडपत्र मूसाले काटेकोले नको डिको देखिँदैन।
५२. यिभन्दा पछाडिका तीन अक्षरको तल्लो भाग देखिन्छ।
५३. द्वभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भाग देखिन्छ।
५४. ताडपत्र मूसाले काटेकोले च्छिको तल्लो भाग देखिँदैन।
५५. बाइमात्राभन्दा पछाडिको अक्षरको बीचको भाग र सामैको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
५६. ताडपत्र मूसाले काटेकोले कको कान्नानीको तल्लो भाग र लको सामैको तल्लो भाग देखिँदैन।
५७. ताडपत्र मूसाले काटेकोले रको कान्नानीको तल्लो भाग देखिँदैन।
५८. राभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भाग र डिको देखिन्छ।
५९. राभन्दा पछाडिको दोस्रो अक्षरको माथिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।
६०. लभन्दा अगाडिको अक्षरको डिको र घाँटीसहितको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
६१. उभन्दा पछाडिको अक्षरको माथिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।
६२. उभन्दा पछाडिको दोस्रो अक्षरको डिको, एकलख र माथिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।
६३. उभन्दा पछाडिको तेस्रो अक्षरको डिको देखिन्छ।
६४. किभन्दा अगाडिको अक्षरको डिको र डिकोभन्दा माथि गएको भाग देखिन्छ।
६५. तेस्रो पङ्क्तिको पच्छिमगमनको मको तलबाट चौथो पङ्क्ति उठाइएको छ।
६६. ताडपत्र मूसाले काटेकोले यको सामैको तल्लो भाग देखिँदैन।
६७. ताडपत्र मूसाले काटेकोले तको तल्लो भाग देखिँदैन।
६८. ताडपत्र मूसाले काटेकोले ङ भाको तल्लो भाग देखिँदैन।
६९. ताडपत्र मूसाले काटेकोले शिको सामैको धेरैजसो भाग देखिँदैन।
७०. शिभन्दा पछाडिको अक्षरको डिको देखिन्छ।
७१. सिभन्दा अगाडिका दुइ अक्षरको केही अंश देखिन्छ।
७२. रो ៖ भन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भागको केही अंश र डिको देखिन्छ।
७३. रो ៖ भन्दा पछाडिको आठौँ र नवौँ अक्षरको डिको देखिन्छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३० सङ्ख्या

ने.सं. ६५० (वि.सं. १५८७) नष्टवैशाखकृष्णपञ्चमी

यो पत्र महेशराज पन्त २०५७ ख:३२-३३ मा छापिएको छ ।

३१ सङ्ख्या

ने.सं. ६५२ (वि.सं. १५८९) द्विराषाढशुक्लअष्टमी

यो पत्र शङ्करमान राजवंशी २०४४:३०-३१ मा छापिएको छ ।

३२ सङ्ख्या

ने.सं. ६५५ (वि.सं. १५९२) प्रथमाषाढशुक्लतृतीया

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१२७/१०
यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५६ पृष्ठमा छ ।

मूलपाठ[७४]

१. ꣸ सम्बत् ६५५ प्रथमाषाढशुद्धि ३ केलं थंथछें ॱ अजा कान्सकार ॱ रामशिंह्ङ भारोवो ॱ छ्य कान्सकार
२. अनन्तशिंह्ङ भारो भ्रात्यसहवो ॱ छें बडि चेल ऋङा भाष थ्वते ॱ येथ छं ॱ लाछ यंता ॱ यंथो ए*[७५]त छे
३. चेन नया जुरों ॱ थ्वया[७६] भिग्व मभीग्व लं ॱ यो हास्यं लंया मरजाताथा ॱ लं छंनेमाल्व ॱ **[७७]*[७८]*[७९]
४. धास्यं ॱ ये ≈[८०]स्य[८१]य मदो ॱ थ्वते रामशिह्ङ भाराया बडि जुरों ॱ अव[८२]नली घड्त वंग्व मवंग्व धास्यं थे-
५. थेस्यं इबाथिबा मदो दृष्टसाक्षि पुत्र कान्सकार जखशिंह्ङ भारो उति भाष चोता दो ॱ शुभः ॥

३३ सङ्ख्या

ने.सं. ६५५ (वि.सं. १५९२) द्विराषाढकृष्णपञ्चमी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१२९/३५
यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फाटोको फ्याक्सिमिलि तल ५७ पृष्ठमा छ ।

---

७४. यो पाठ मूल ताडपत्रबाट पढिएको हो ।
७५. एभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ ।
७६. पहिले लेखिएका अक्षर मेटी त्यही ठाउंमा रों ॱ थ्वया लेखिएको छ ।
७७. ल्व ॱ भन्दा पछाडिका दुइ अक्षरको रूप मात्र देखिन्छ, पढ्न सकिंदैन ।
७८. ल्व ॱ भन्दा पछाडिको तेस्रो अक्षरको तल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ ।
७९. ल्व ॱ भन्दा पछाडिको चौथो अक्षरको तल्लो भाग र डिकोको केही अंश देखिन्छ ।
८०. येभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो र पछिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ ।
८१. स्यको डिकोको दायां भागको छेउमा माथि यस्तो ⁀ छ । यसका मतलब के हो बुझिएन ।
८२ यो व लाम्चो छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा **श्री** लेखिएको छ। **श्री**को माथि एउटा थोप्ला छ।

मूलपाठ[८३]

१. ꣸ श्रेयोऽस्तु ॥ सम्बत् ६५५ द्विराषाढकृष्णपञ्चम्या तिथौ श्रीमच्छ्रीश्रीपशुपतिस्थाने ‸ नवहर ‸ श्री जयवागेश्वरीस्थानाश्रय ‸ हत यंता छे गृहद्धिवासिन ‸ भ्राता भिक्षु श्रीजिताजुस नाम्नेन शुक्रिय स्वभूज्यमानिकं ‸ स्वननि स्वभ्रात्य ‸ भि(क्षु)[८४]...

२. पूर्व्वा[८५]भिमुषद्वारमेकं ‸ मण्डलेस्मिन् ‸ स्वगोत्र भिक्षु श्रीनाथुजुस व्यंजनवातिकास्य गृहस्य पृष्ठभुमेन ‸ पश्चिमतो दक्षिणत ‸ ग्राहकस्य गृहेन ‸ पृष्टभुमेन ‸ उत्तरत ‸ रथ्यायां ‸ पूर्व्वंत ‸ एतेषा मध्य ‸ अर्द्ध-गृहाङ्क ‸ पृष्टोदर पृष्ठभुमि ...

३. पलालसंच्छन ‸ कुपशुन्दनिकायक्षनीस्थापनमार्गधारापूर्व्वस्वशिमासमपरिभोज्ञं ततगृहस्य यथादेसकालप्रवत्त-मानेन ‸ सन्चारार्धन शुवर्ण्णमूलमादाय क्रिविक्रीस्वादिनानीतेनानिवृत्तकन्यायन क्रिविक्रीयत(म्भवति) ... (परिशोधनी)-

४. यञ्च प्रति शुठा भारो लेया दे{{या[८६] पो}}लेस क्रिन काया जुरो९ तल{{प[८७]ति}}◎[८८] न विलोनंन ‸ मोकम◎◎[८९]◎◎◎◎◎◎◎[९०]◎[९१]पा◎[९२]◎[९३]◎[९४]ि◎[९५]◎[९६]◎[९७]◎◎◎◎◎[९८]◎◎[९९]◎◎◎◎◎◎[१००]◎[१०१]र्ण[१०२]◎[१०३]◎◎[१०४]

---

८३. यो पाठ मूल ताडपत्रबाट पढिएको हो।
८४. भिभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।
८५. पू र भिको बीचमा लेखिएको अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा र्व्वा लेखिएको छ। पहिले लेखिएको अक्षर मेट्न खोजिए तापनि त्यसको बाइमात्रा देखिन्छ। त्यसपछि केरिएको एउटा अक्षर छ।
८६. देभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भागको अलिकति अंश, डिकोको केही अंश र सामैको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
८७. लभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ।
८८. नभन्दा अगाडिको अक्षरको डिकोको केही अंश देखिन्छ।
८९. मभन्दा पछाडिका दुइ अक्षरको घाँटीसहितको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
९०. पाभन्दा अगाडिको दोस्रो अक्षरको घाँटीको केही अंश र डिको देखिन्छ।
९१. पाभन्दा अगाडिको अक्षरको धेरैजसो भाग देखिन्छ।
९२. पाभन्दा पछाडिको अक्षरको घाँटीको केही अंश र डिको देखिन्छ।
९३. पाभन्दा पछाडिको दोस्रो अक्षरको घाँटीसहितको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
९४. पाभन्दा पछाडिको तेस्रो अक्षरको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
९५. बाइमात्राभन्दा पछाडिको अक्षरको घाँटीसहितको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
९६. बाइमात्राभन्दा पछाडिको दोस्रो अक्षरको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
९७. बाइमात्राभन्दा पछाडिको तेस्रो अक्षरको अघिल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ।
९८. बाइमात्राभन्दा पछाडिको आठौं अक्षरको डिकोको केही अंश देखिन्छ।
९९. बाइमात्राभन्दा पछाडिको दशौं अक्षरको डिकोको केही अंश देखिन्छ।
१००. र्णभन्दा अगाडिको दोस्रो अक्षरको डिको र अनुस्वार देखिन्छ।
१०१. र्णभन्दा अगाडिको अक्षरको घाँटीसहितको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
१०२. ताडपत्र मूसाले काटेकोले र्णको तल्लो भागको केही अंश देखिँदैन।
१०३. र्णभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भाग देखिन्छ।
१०४ र्णभन्दा पछाडिका दोस्रो र तेस्रो अक्षरको डिकोको केही अंश देखिन्छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३४ सङ्ख्या[105]

ने.सं. XX४(वि.सं. XXXX) प्रथमाषाढकृष्ण...

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २०९३/१५

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५७ पृष्ठमा छ।

यस पत्रमा वायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा श्री लेखिएको छ।

मूलपाठ

१. ᳵ श्रैयोस्तु।{{। सम्बत्}} ◎◎[106]४ प्रथमाषाढमासेः कृष्णप[107]{{क्ष}} ◎◎◎[108]यान्तिथौः श्रीयंबून्नुमायाए्
::::::

२. दुराजिक ़ ज[109]◎[110]◎[111]ख भारोसः नाम्नेन सकासातः ◎[112]◎◎◎[113] क्षेत्रनामप्रदेसेः वंकुलि चाक ::::::
{{यथादेशकालप्रवर्त्तमानसंचारार्घेण स्वर्ण्णमूल्यमा}}-

३. दाय स्वादिनानवर्त्तकन्यायन क्रेविक्रेय{{त[114]म्भ[115]व[116]:}}तिः तत्रा धारणकस्य नितेन ज◎[117] ::::::

---

१०५. ने.सं. ६५५ पछिका लिखतपत्रमा पुरानो पद्धतिको अधिमास लगालग नदेखिई आक्कलझुक्कल ने.सं. ७०४,* ने.सं. ७४२** र ने.सं. ७६९*** मा मात्र देखिएकाले शतस्थानी र दशस्थानी अङ्क नष्ट भइसकेको यस लिखतपत्रमा पुरानो पद्धतिको अधिमास भएकोले यसलाई ने.सं. ६५५ को लिखतपत्रपछि राखिएको हो।

१०६. ४ भन्दा अगाडिको अङ्कको पछिल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ।

१०७. ताडपत्र मूसाले काटेकोले पको सामैको तल्लो भाग देखिँदैन।

१०८. कान्नानीभन्दा अगाडिको अक्षरको सामैसहितको पछिल्लो भाग देखिन्छ।

१०९. ताडपत्र मूसाले काटेकोले जको डिकोको धेरै भाग र सामैको माथिल्लो भाग देखिँदैन।

११०. जभन्दा पछाडिको अक्षरको तल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।

१११. खभन्दा अगाडिको अक्षरको पछिल्लो भागको तल्लो केही अंश र सामैको धेरै भाग देखिन्छ।

११२. तःभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भागको बीचको अलिकति अंश देखिन्छ।

११३. क्षेभन्दा अगाडिको अक्षरको पछिल्लो भागको तल्लो केही अंश देखिन्छ।

११४. यभन्दा पछाडिको अक्षरको डिकोको अलिकति भाग र तल्लो अंश देखिन्छ।

११५. यभन्दा पछाडिको दोस्रो अक्षरको तल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।

११६. तिःभन्दा अगाडिको अक्षरको पछिल्लो भागको तल्लो केही अंश देखिन्छ।

११७. जभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भागको तल्लो केही अंश देखिन्छ।

---

* ५७ सङ्ख्या।

** ६६ सङ्ख्या।

*** ८४ सङ्ख्या।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३५ सङ्ख्या

ने.सं. ६५८ (वि.सं. १५९५) नष्टज्येष्ठशुक्लएकादशी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई १८७४/२७

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र माथि कलश छ। कलशको दायाँबायाँ दुवैतिर चन्द्र छन्। छापको तल्लो भागमा फूलको पातको आकारका बुट्टा छन्। फोटोमा छाप स्पष्ट नआएकोले छापको बीचमा भएका बुट्टा भने चिन्न सकिएन।

मूलपाठ[११८]

१. ९ श्रेयोऽस्तु ॥ सम्बत् ६५८ नष्टज्येष्टशुक्लएकादश्यान्तिथौ ॰ श्रीखप्वंभूम्यां ॰ श्रीवान्दिमस्थाने ॰ तवचपाडटोलकै व[११९]ास्तव्यं ॰ ग्राहक यंटोल ॰ आसराम ॰ पदुम ॰ हेदाज ॰ मेगराम चतुर्भयो नाम्ना ॰ सकासात् अत्रैव ॰ स एव स्थाने ॰ सोटोलके निवासि ॰ धाण्र्णक यंट(ा)...

२. स्य नाम्ना ॰ स्वकीयं ॰ स्वभुज्यमानिकं ॰ मंगुष्ठचाया पूर्व्वंगमन ॰ भारसिंहकस्य गृहात्पच्छिमत ॰ जख-भारोकस्य प्राकारादुत्तरत ॰ ग्राहकस्य भूमेन पूर्व्वत ॰ धाण्र्णकस्य भूमेन दक्षिणत ॰ एतन्मध्ये ॰ तवचपाडटोल ॰ यंटा छें केंबं क्वटछिस ॰ बच्छि क्वट १ येथ्वदे(श)[१२०]-

३. कालप्रवर्त्तमानस्तथा संचारार्घेण सुव[११९]र्णमूल्यमादाय क्रयविक्रयस्वाधिनेन क्रयेन विक्रीयस्तं भवति ॰ यदेश्यां देवीकराजीकव्याघाटप्र तदा धाण्र्णकेन परिस्वधनीयं ॰ अत्रार्थे दृष्टसाक्षी ॰ जयराम दलवयि ॰ हर्षाज कस्तहास लिखिति कायस्थजयसिंह ...

३६ सङ्ख्या

ने.सं. ६६१ (वि.सं. १५९८) नष्टचैत्रकृष्णाएकादशी

यो पत्र शङ्करमान राजवंशी २०४०:६ मा र शङ्करमान राजवंशी २०४३:५-६ मा छापिएको छ।[१२१]

३७ सङ्ख्या

ने.सं. ६६३ (वि.सं. १६००) नष्टश्रावणकृष्णात्रयोदशी

यो पत्र महेशराज पन्त २०५६ ख:१९-२० मा छापिएको छ।

---

११८. यो पाठ मूल ताडपत्रबाट पढिएको हो।

११९. यो व लाम्चो छ।

१२०. देभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भाग देखिन्छ।

१२१. दोस्रोपटक त्यही सामग्री छाप्दा त्यस विषयमा कुनै टिप्पणी नगरिएकोले हिंड्दैछ पाइला मेट्दैछको राम्रो उदाहरण यो बन्न गएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३८ सङ्ख्या

ने.सं. ६६९ (वि.सं. १६०६) नष्टवैशाखकृष्णअष्टमी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१००/३ र एच् १७५/१९[१२२]

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५८ पृष्ठमा छ।

मूलपाठ

१. ॐ सम्बत् ६६९ नष्टवैशाषबद्धि ८ भाषा ह्ङथो क्षेंश जाव दिवंगत जकेराज भारोस दहं दुं दव

२. छें बडि थया भाषा थ्वते भाष स येव धाडेसिंको येता आव कोछे द्वारछि १ लिबिस शुद्धिस जके-

३. राजया बडि जुकोश अर्द्धभाग चेन प्रमानन व[१२३]चेल जुरों ` थ्व छेंया योथोदोश छेंदि लंन ददा लं

४. छङ छोयमाल्व ॥ भाषा योषा छें नक छें प्राकारन ये श्रिवच्छबाहारस बुया नपं[१२४] ह्ङथ्व क्षेश जाव बडि मवंग्व प्राकार शये क्यं-

५. बं व चलछिश अर्द्धभाग चेन प्रमानन[१२५] येचेल दिश थ्वते बडि थ्व बडिस लिको जुरो९ बडिया:

६. भाषा दको ह्ङथो क्षेश जावथें जुरो९ साक्षि ह्ङथो क्षेश जाको बु थ्वते भाष ददाया बडिस दु

३९ सङ्ख्या

ने.सं. ६७१ (वि.सं. १६०८) नष्टभाद्रकृष्णाचतुर्थी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई ३१३७/४३

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा श्री लेखिएको छ।

मूलपाठ

१. ॐ श्रेयो ऽस्तु ॥ सम्बत् ६७१ नष्टभाद्रपदकृष्णचतुर्थ्या९ तिथौ श्रीललितब्रुमायाए श्रीमाणीगलके ॥ उत्तरविहारे: श्रीङाखाचोक येता गृहाद्धिवास्तर्व्य साक्यभिक्षु श्रीधर्म्मकीतजुस नाम्ना सकासात्। तत्रेव ङाषाचोक स्वगोत्र श्रीजिवनसिंहजुस नाम्नेण स्वकीयं ` स्वभुज्यमानिक९ द्यंनापुषुरि क्षेत्रनामप्रदेशे ॥ स्वगोत्र श्री-

---

१२२. ने.सं. ६६८ (वि.सं. १६०५) भाद्रकृष्णसप्तमीको लिखतपत्रको पछाडि यो लेखिएको छ। अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको त्यो लिखतपत्र यो लेख टुङ्गिएपछि भित्रै लेखको रूपमा प्रकाश गरिनेछ।

१२३. यो व खुँडे छ।

१२४. ये र ह्ङको बीचमा डिकाभन्दा माथि यस्तो x चिह्न र तिनै दुइ अक्षरको बीचमा तिनको खुट्टाभन्दा तल, चौथो र पाँचौं पङ्क्तिको बीचको खाली ठाउँमा अर्को त्यस्तै चिह्न दिई तल खाली ठाउँमा छैटौं पङ्क्तिको ह्ङयोको थोको तल फेरि अर्को त्यस्तै चिह्न दिई श्रिदेखि लेख्न थालिएको छ र थपिएका श्रिदेखि पंसम्मका अक्षर भाषको बको तलसम्म पुगेको छ। थपिएका ती अक्षरपछि फेरि अर्को त्यस्तै चिह्न दिइएको छ।

१२५. पहिले लेखिएको अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा न लेखिएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२. उह्लाशसिंहजुस क्षेत्रशीमाया९ पश्चिमत ॥ नकविहारि लं यंता गृह लुंतयि भारोसवो स येव डाखाचोक श्रीजित्रसिंहजुसवो द्वयो क्षेत्रशीमायां ‸ उत्ररत ॥ श्रीबाहारया क्षेत्रशीमायां ‸ पूर्व्वत ॥ दक्षिणतश्च ॥ एतेषाम्मद्धे ॥ सार्द्धसहद्वयोरोपनिक९ जत् क्षेत्र रोवाङ्क रोव नशिं २ पयि २ थ्वतेश धार्ण्णस्वादिकार जुको क्षेत्र सक्रषक९ प-

३. रिभोज्ञ ॥ जथानगरकालप्रवृत्तमानसंचारार्घन यथोश्चित्मूल्यमादाय: क्रिविक्रीस्वादीनेन त्वेनानिवृर्त्तक९ न्यायन क्रेण विक्रीयतम्भवति ॥ जदि श्यात् ॥ देविकराजिक विना शङ्कट्व्यवादकाले तदा धार्ण्णकेन परिसोधनियं ‸ अत्र पत्रार्थे दृढि:करणाय साक्षि धार्ण्णस्वगोत्र भ्राते श्रीबन्धवजुस दृष्ट ॥ क्रीपन सर्व्व सोधान धुंग्व शुभ[१२६]

४० सङ्ख्या

ने.सं. ६७१ (वि.सं. १६०८) नष्टभाद्रकृष्णाचतुर्दशी

यो पत्र सिद्धिरत्न शाक्यभिक्षु २०५६:८० मा छापिएको छ ।

४१ सङ्ख्या

ने.सं. ६७१ (वि.सं. १६०८) नष्टभाद्रकृष्ण ...

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको

रीलसङ्ख्या ई २१००/२६ र एच् १७५/४९

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५८ पृष्ठमा छ ।

मूलपाठ[१२७]

१२८ १. ¶ सम्वत ६७१ नष्टभाद्रपदवद्धि ~ ~~[१२९] [[[श्र[१३०]]]]पिागंदेश: डोय भारोसके७ रणिया पडं श्रीयोषा छे नक छे गां-

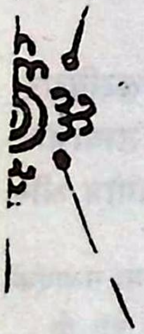

२. गराज भारोसन उदारपं दियाः ओहो शुकि टंका त्रय टंकाद्धिक तव टंका त्रयटंकाङ्क तव[१३१] टंका स्व ३

३. शुकि टंका स्व ३ तस्य भोगबन्दक टंथा: यंतापा वातिका ऋष स्व ३ थ्वतेश बच्छि जुक्व जुथाचतुरा-

४. वातिन परिवेस्थितं ‸ भाषा थ्व टंकाया व्रषंप्रति कलन्त्र ल्याज्ञ धनिसन थ्वते बच्छि जुको वातिका भो-

---

१२६. दोस्रो पङ्क्तिले भन्दा तेस्रो पङ्क्तिले दायाँतिर अलि बढी ठाउँ ओगटेकोले भ अलि दायाँतिर छ ।

१२७. यो पाठ मूल ताडपत्रबाट पढिएको हो । यो ताडपत्र रद्द गर्न ६ वटै पङ्क्ति छुने गरी दुइ ठाउँमा यस्ता x चिह्न दिइएका छन् ।

१२८. यो बुट्टा पहिलो पङ्क्तिभन्दा माथिदेखि छैटौं पङ्क्तिभन्दा तलसम्म गएको छ ।

१२९. द्धिमन्दा पछाडिकाको माथिल्लो भाग देखिन्छ ।

१३०. दाहिनेभन्दा अगाडिको अक्षरको माथिल्लो भाग देखिन्छ ।

१३१. यो ब खुँडे छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

५. ग्न भुक्त्रपं यंने जुरोः आविदि व[१३२]षं ह्लश ७ थ्वते भोग्न थियकंतु फ्याच दोः फ्यायश टंका याङमाल्वः

६. प्रत्ये चमा टंका बियश भोग्न तथाः साक्षि ॥ रणिम्वग्वत्रधमंपालभारो दृष्ट ॥ पडवेह काया दोः शुभ ॥

(पछाडि)

१. यंतापा व[१३२] लया पडवे-

२. ह ॥

४२. सङ्ख्या

ने.सं. ६७७ (वि.सं. १६१४) नष्टज्येष्ठशुक्लचतुर्थी

नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई ४७२/२६

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमाइल तल ५९ पृष्ठमा छ।

यस पत्रमा वायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। फोटोमा छाप स्पष्ट नआएकोले अरू बयान गर्न सकिएन।

मूलपाठ

१. ॡ श्रैयोऽस्तु ॥ सम्वत ६७७[१३३] नष्टजैष्टशुक्लचतुर्थ्यायां ، तिथौ ، श्रीललितव्रुमायां ، श्रीमाणीग्लके उत्तंरस्थ ॥ श्रीयंतावहार ، तव[१३२]ननि येता गृह ॥ स्वग्वत्र ، गोडोभ[१३४]।वोकस्य नाम्ना सकासात् ॥ स्वन[१३५]नि यांता गृहाद्धिव[१३२]।स्तव्य ، स्वग्वत्र ، जिकेराभावोनाम्ने[१३६]न स्वकियं ، स्वभुज्यमानिकं ، यमचो[१३७] क्षत्रनामप्रदेशे[१३८] पागंदेश जीनकित[१३९] भावोस

२. क्षत्रण ، पश्चिमत ॥[१४०] श्रीबाहारया क्षत्रशीमा[१४१]व[१३२]ा ، मार्गंशीमावो द्वयोन ، उत्तंरत ॥ स्वग्वत्र[१४२] हर्षरामया क्षत्रेण ، पूर्व्वंत ॥ मार्गंशीमार्यां ، दक्षिनत ॥ एतेषाम्मद्धे ॥ ता क्षत्र सार्द्धसह ॥ द्वयोरोपनिकं ،

---

१३२. यां व खुंडे छ।
१३३. ६७७ मा मसी दलेको छ।
१३४. डोभमा मसी दलेको छ।
१३५. कासात् ॥ स्वनमा मसी दलेको छ।
१३६. जिकेराभावोनाम्नेमा मसी दलेको छ।
१३७. यमचोमा मसी दलेको छ।
१३८. त्रनामप्रदेशेमा मसी दलेको छ।
१३९. जीनकितमा मसी दलेको छ।
१४०. त्रण ، पश्चिमत ॥ मा मसी दलेको छ।
१४१. बाहारया क्षत्रशीमामा मसी दलेको छ।
१४२. मार्गंशीमावोदेखि स्वग्वत्रसम्मका अक्षरमा मसी दलेको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

जत्क्षत्र[143] रोव[144]ङ्क रोव[144] नसि २ पयि २ उत्रदिश षुलत सहन[145] 、 थ्वते बुस धाण्णंस्वादिकार[146] त्रयभागस्येकभागं 、 ता क्षत्र सक्रषक स्मपरिभो[147]-

३. ज्ञे जथानगरकालप्रव[144]र्त्तमानसञ्चारार्घेन जथोश्चित् ॥ मूल्यमादाय क्रीविक्री[148]स्वादिनेन त्वेनानिवृ[144]र्त्तकं 、 न्यायन[149] क्रेण विक्रीयतम्भव[144]ति ॥ जदि स्यात्[150] देविकराजिक विना 、 ता क्षत्र संकटव्याव[144]ड[151]काले तदा धाण्णंकेन परिसोधनियं । अत्रार्थे साक्षि उभय X[152]X[153]हकदो भावो[154] दृष्ट ॥ थ्व पति रनिसमान बिद[155]मानस चोया जुरो शुभ ॥

(पछाडि मोटो टाँकामा)

१. ता क्षत्रया क्रीप्न सर्व सो-

२. धान धुंव जुरों 、 शुभ ॥

४३ सङ्ख्या

ने.सं. ६७९ (वि.सं. १६१६) नष्टाश्विनशुक्लप्रतिपदा

यस पत्रको फोटो मसँग छ।

यस पत्रको माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५९ पृष्ठमा छ।

मूलपाठ[156]

१. ꣸ श्रेयोऽस्तु ॥ सम्बत ६७९ नष्टआश्विणिशुदि १ श्रीसातिगल चावाहार जिहे ~[157]दे

२. भारोसन त ~~~[158]ा लाछ यता हाकु भारो<स> चकें हंङा मामश मोचान ~~~ २ चा

---

१४३. पनिकं 、 जत्क्षत्रमा मसी दलेको छ।

१४४. यो व खुंडे छ।

१४५. लत सहनमा मसी दलेको छ।

१४६. कारमा मसी दलेको छ।

१४७. स्येदेखि भोसम्मका अक्षरमा मसी दलेको छ।

१४८. मादाय क्रीविक्रीमा मसी दलेको छ।

१४९. न्यायनमा मसी दलेको छ।

१५०. जदि स्यात्मा मसी दलेको छ।

१५१. क्षत्र संकटव्यावाडमा मसी दलेको छ।

१५२. यभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भाग देखिन्छ।

१५३. हभन्दा अगाडिको अक्षरको पछिल्लो भाग देखिन्छ।

१५४. केनदेखि भावोसम्मका अक्षरमा मसी दलेको छ।

१५५. पति रनिसमान बिदमा मसी दलेको छ।

१५६. यो ताडपत्र रद्द गर्न पाँचै पङ्क्ति छुने गरी तीन ठाउँमा यस्ता x चिह्न दिइएका छन्।

१५७. हेभन्दा पछाडिको अक्षरको डिको र पछिल्लो भाग देखिन्छ।

१५८. कान्रानीभन्दा अगाडिको अक्षरको सामै देखिन्छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३. पण्डिचा ~~~~[१५९]। माचान वोह टव टंका श्लंपि १४ दम्म शाह्न १०.ज ~~ भाषा थ्व-

४. ते मूल ~[१६०]ङ उपरान्त चानो दुदु ~[१६१]: ९ चावो जवनों ॱ वावा धारे जुरो ~~~ धनिस

५. न लिकारसा मुल षाय ममोल्वसा ग्वालस्यं लितकाले थ्वते मूल षाङ ल्वक

(द्वायाँपट्टि)[१६२]

१. न भु लिते दो राजा

२. देवि वाहोड वेवहा-

३. रथें साक्षि स यव

४. हतखा जयरथ भा-

५. रोस श्रुत शुभ ॥

४४ सङ्ख्या

ने.सं. ६७९ (वि.सं. १६१६) नष्टाश्विनकृष्णतृतीया

यो पत्र महेशराज पन्त २०५५ क:१४ मा छापिएको छ।

४५ सङ्ख्या

ने.सं. ६८२ (वि.सं. १६१९) नष्टश्रावणशुक्लद्वितीया

यों पत्र महेशराज पन्त २०४५ ख:८-९ मा छापिएको छ।

४६ सङ्ख्या

ने.सं. ६८२ (वि.सं. १६१९) द्विराषाढनष्टश्रावणकृष्णदशमी

यो पत्र महेशराज पन्त २०४५ ङ:१४-१७ मा छापिएको छ।

४७ सङ्ख्या

ने.सं. ६८२ (वि.सं. १६१९) द्विराषाढनष्टश्रावणकृष्णदशमी

यो पत्र महेशराज पन्त २०४५ ङ:१७ मा छापिएको छ।

---

१५९. चाभन्दा पछाडिको चौथो अक्षरको पछिल्लो भाग देखिन्छ।

१६०. ङभन्दा अगाडिको अक्षरको तल्लो भाग देखिन्छ।

१६१. दुभन्दा पछाडिको अक्षरको पछिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।

१६२. ताडपत्रको बायाँपट्टिको पाठ र दायाँपट्टिको पाठ छुट्टयाउन बायाँपट्टिको हरेक पङ्क्ति टुङ्गिदा यस्ता × चिह्न दिइएका छन्।

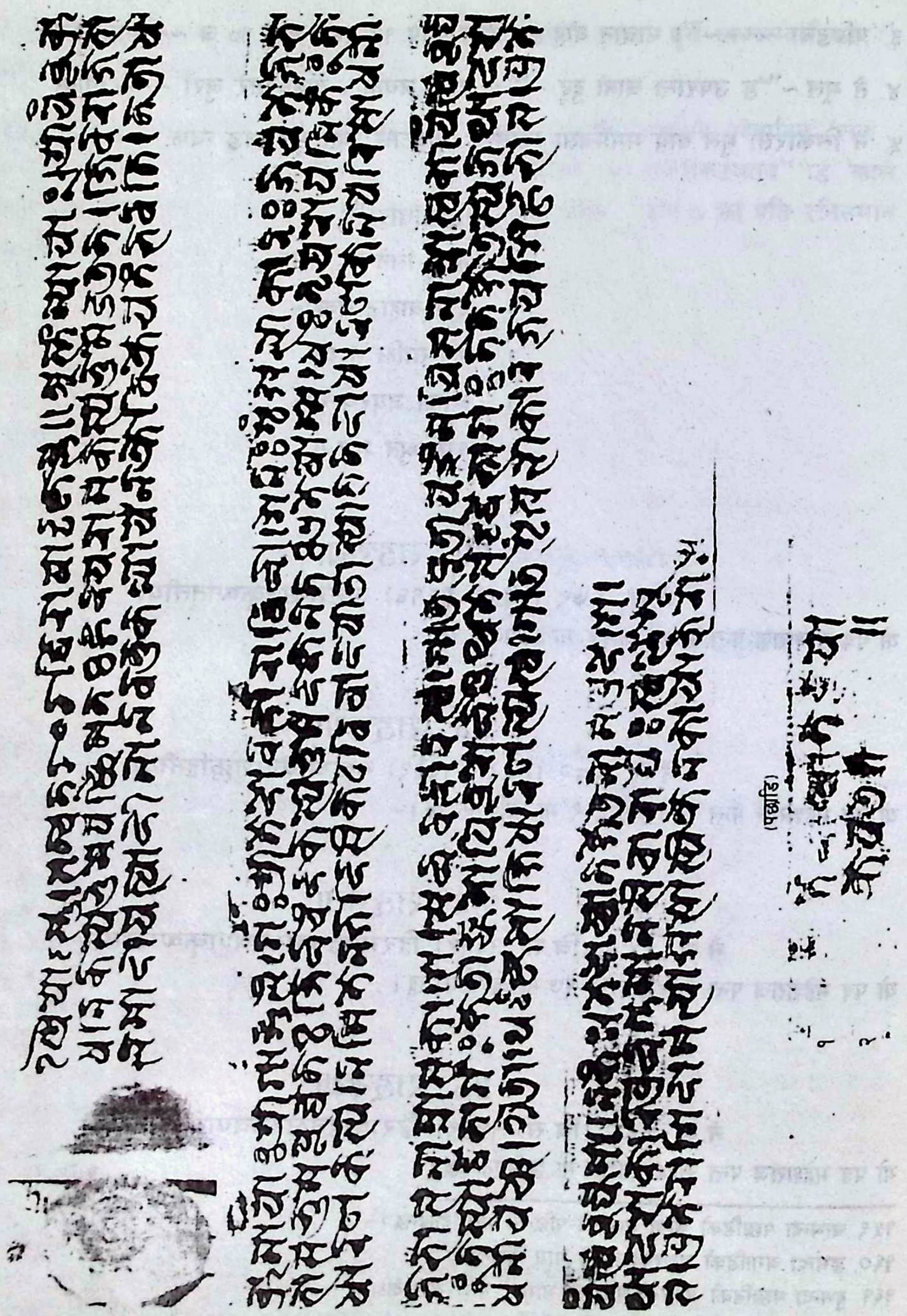

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको २३ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३७ पृष्ठमा छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको २४ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३८ पृष्ठमा

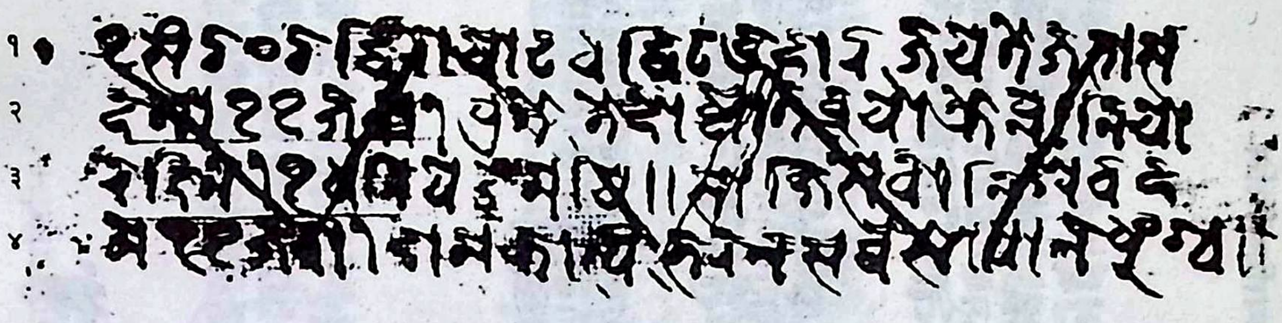

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको २५ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३८-३९ पृष्ठमा

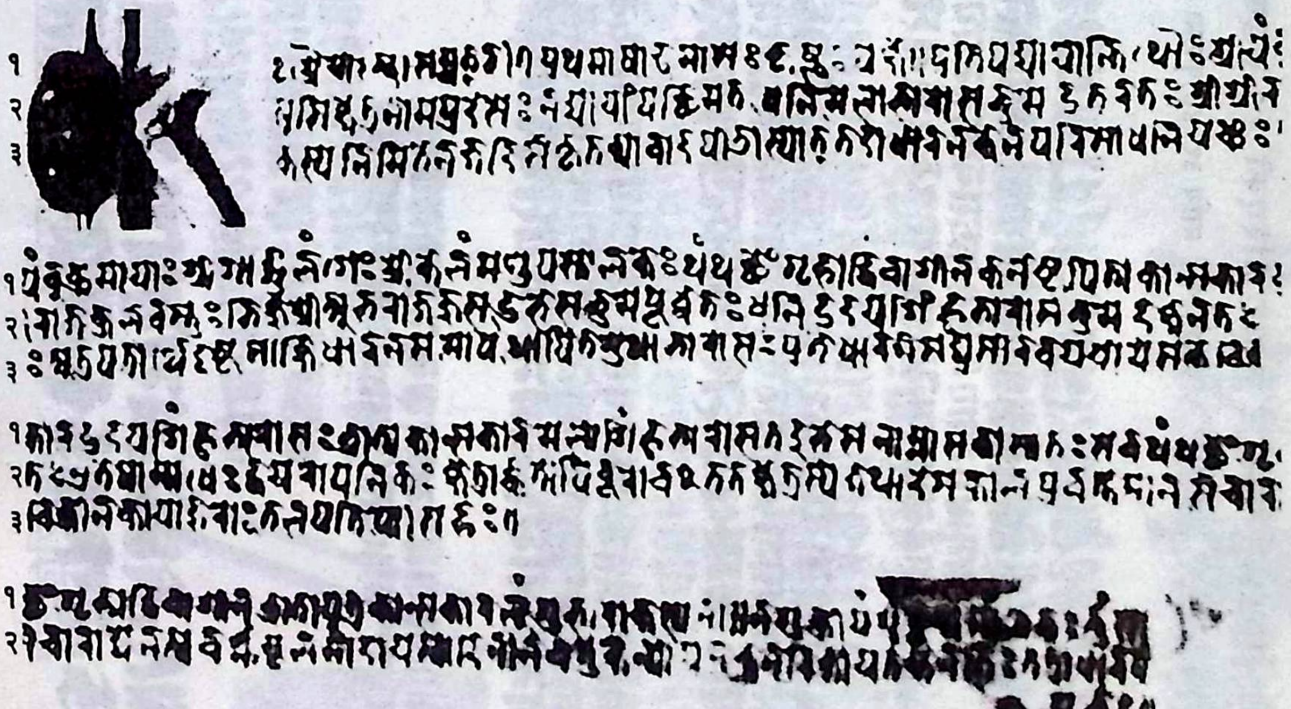

(पछाडि)

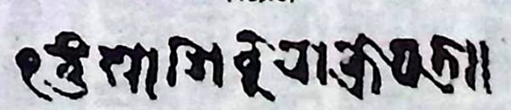

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको २७ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३९-४० पृष्ठमा छ।

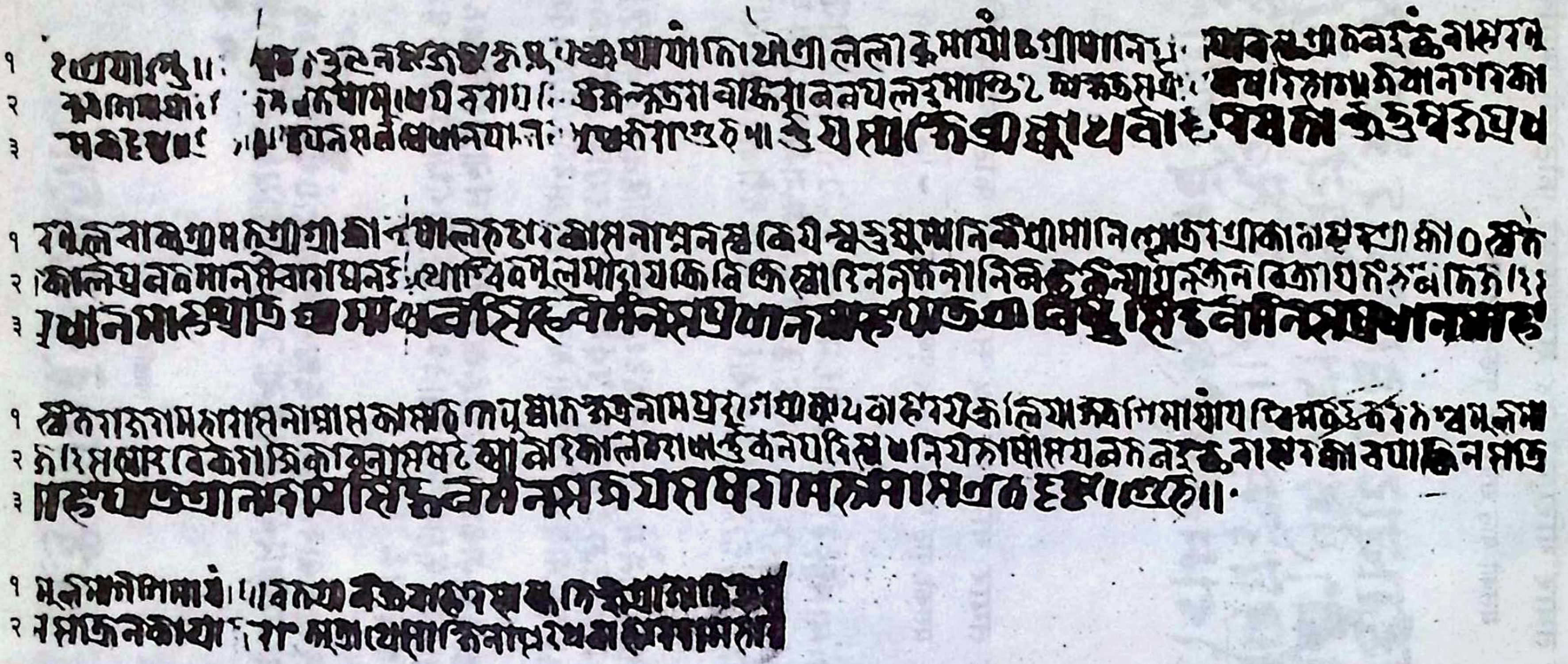

(पछाडि)

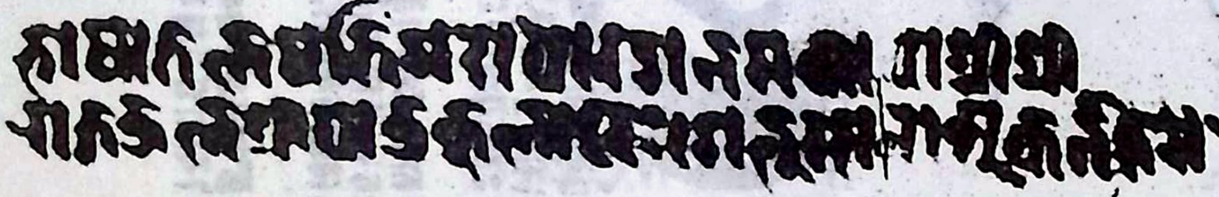

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको २८ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

(यसको पाठ माथि ४०-४१ पृष्ठमा छ।)

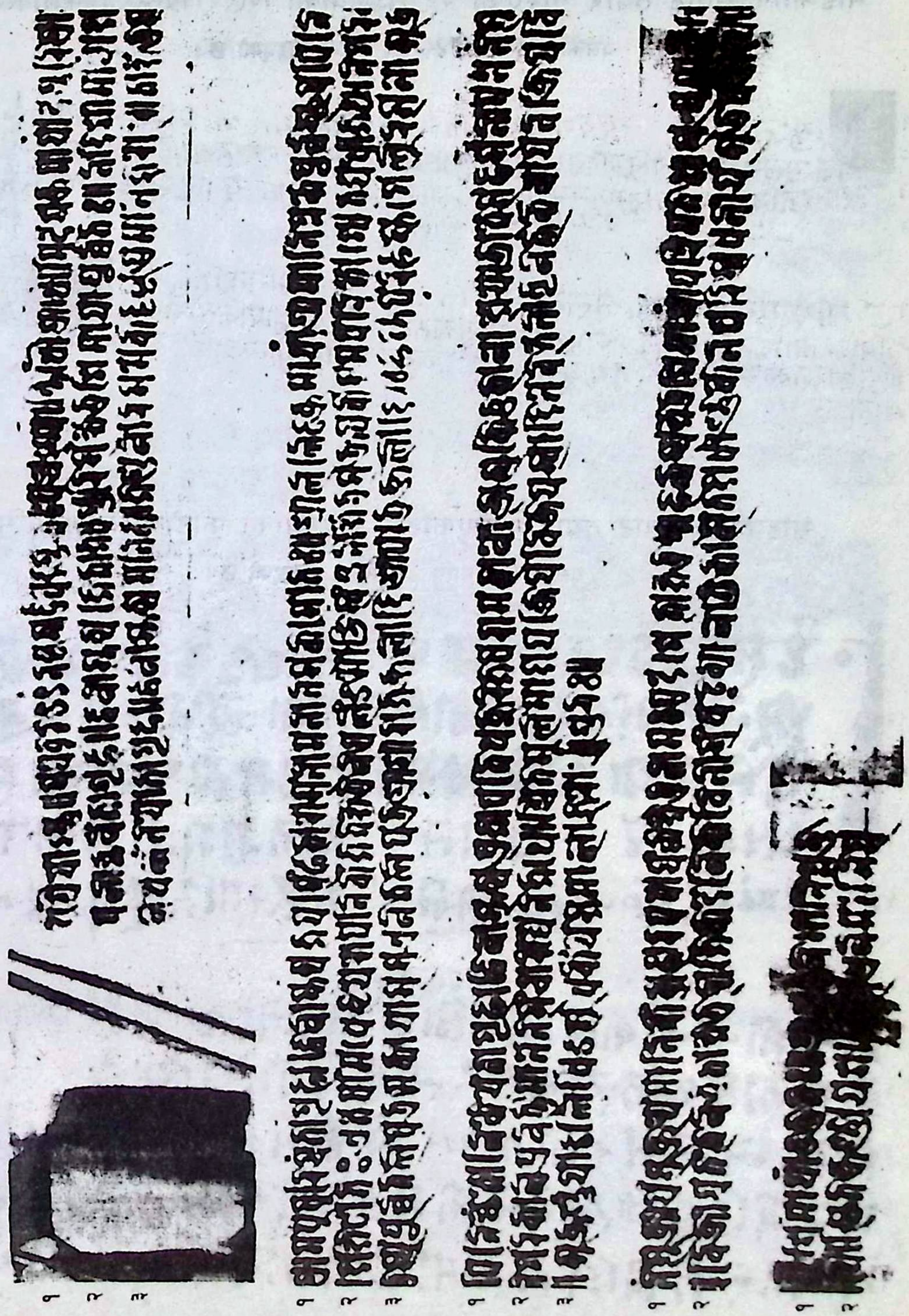

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको २९ सङ्ख्याको रीडर प्रिन्टको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ४१-४२ पृष्ठमा [illegible] छ।

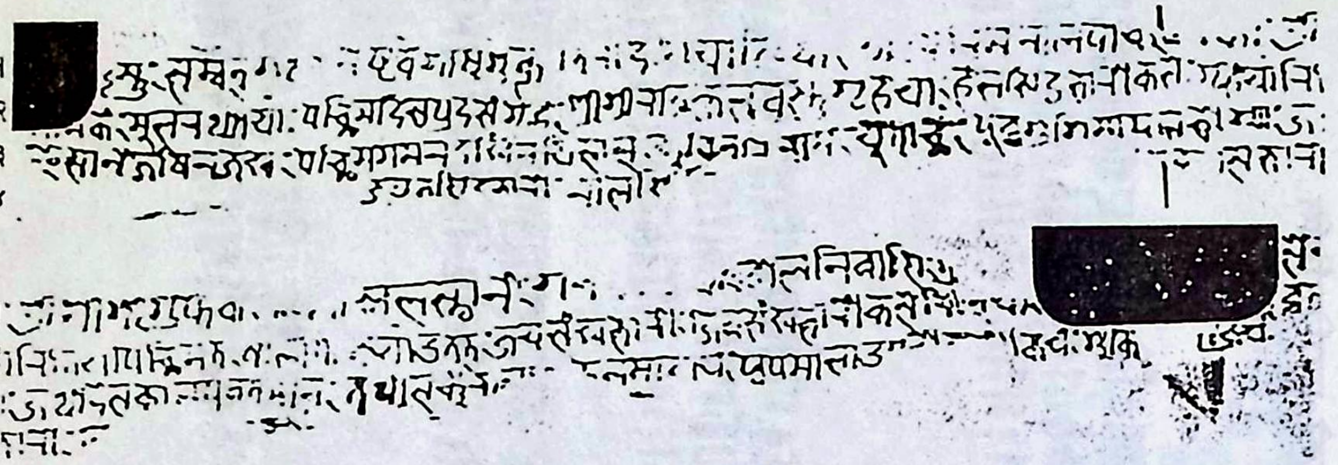

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको ३२ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ४३ पृष्ठमा [illegible] छ।

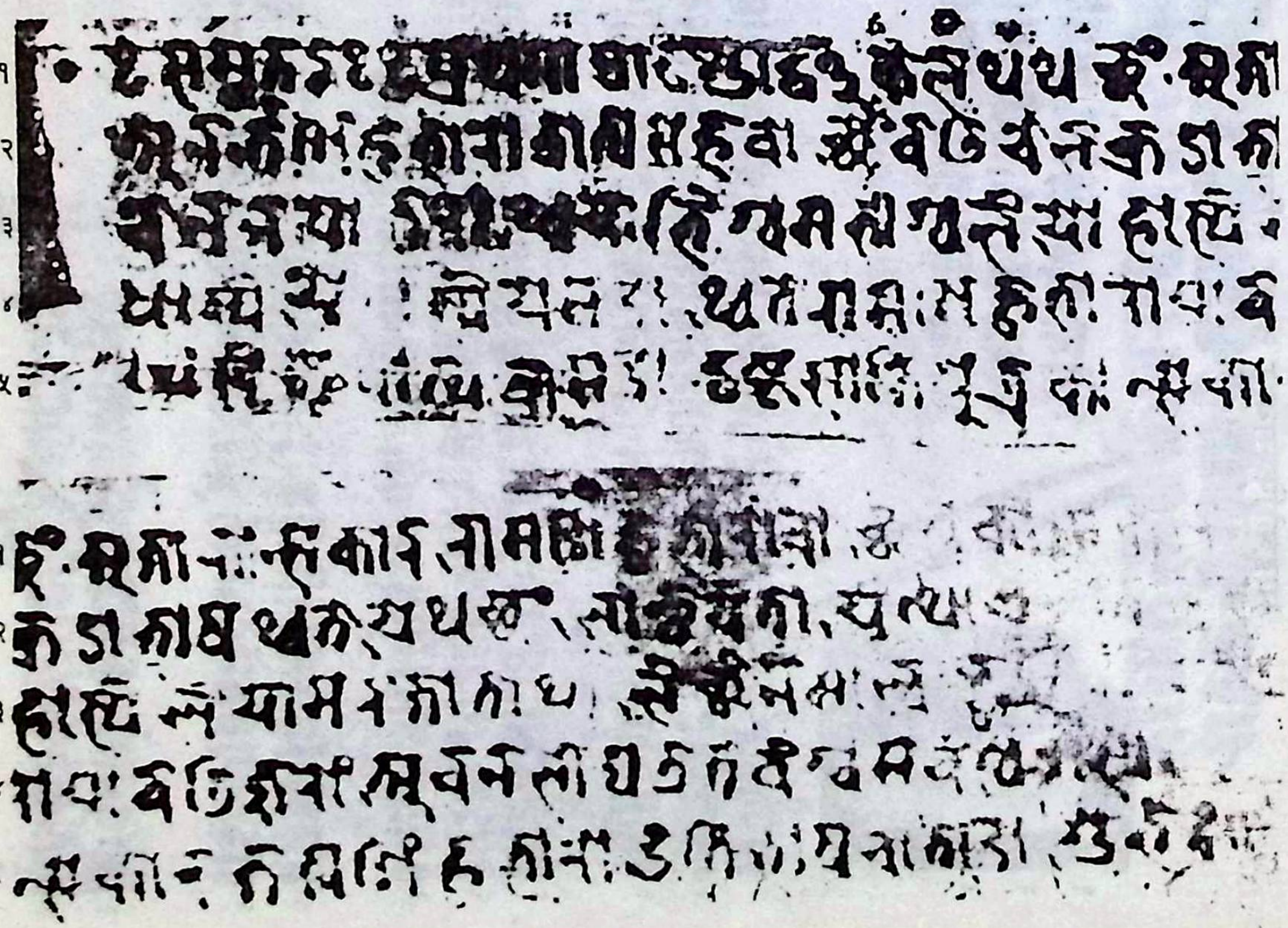

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको ३३ सङ्ख्याको रीडर प्रिन्टको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ४४ पृष्ठमा छ।

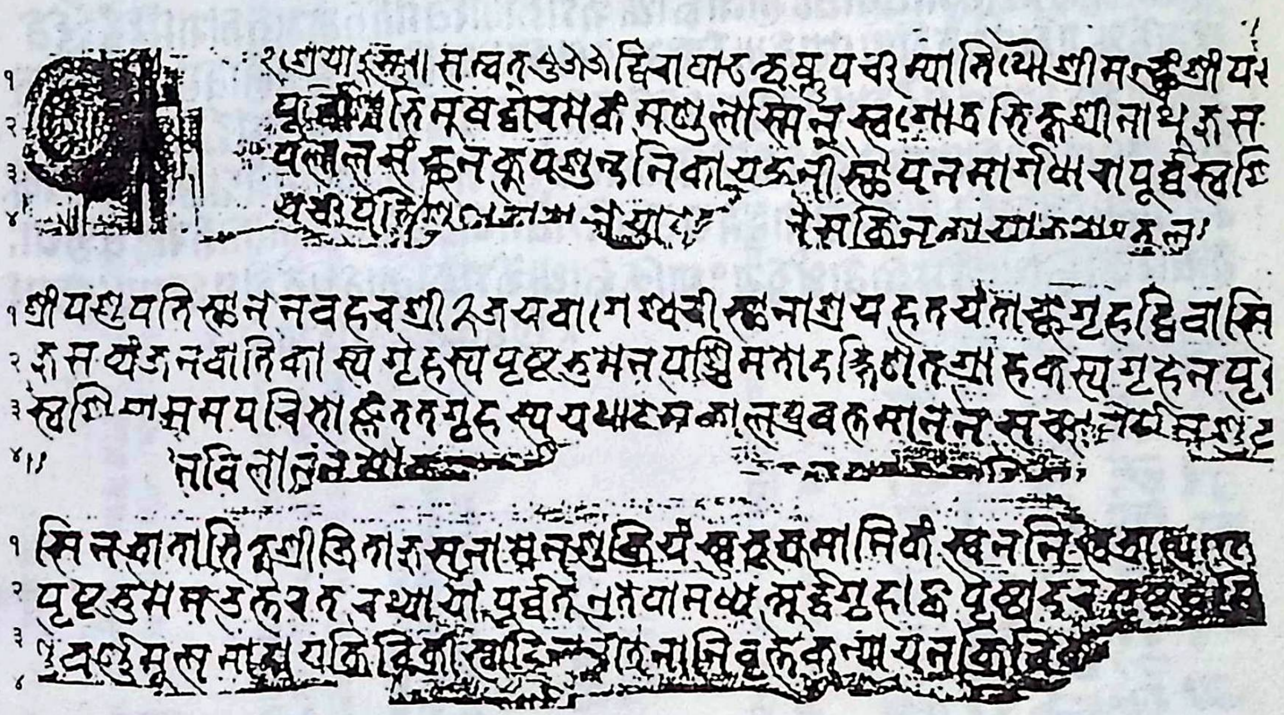

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको ३४ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ४५ पृष्ठमा छ।

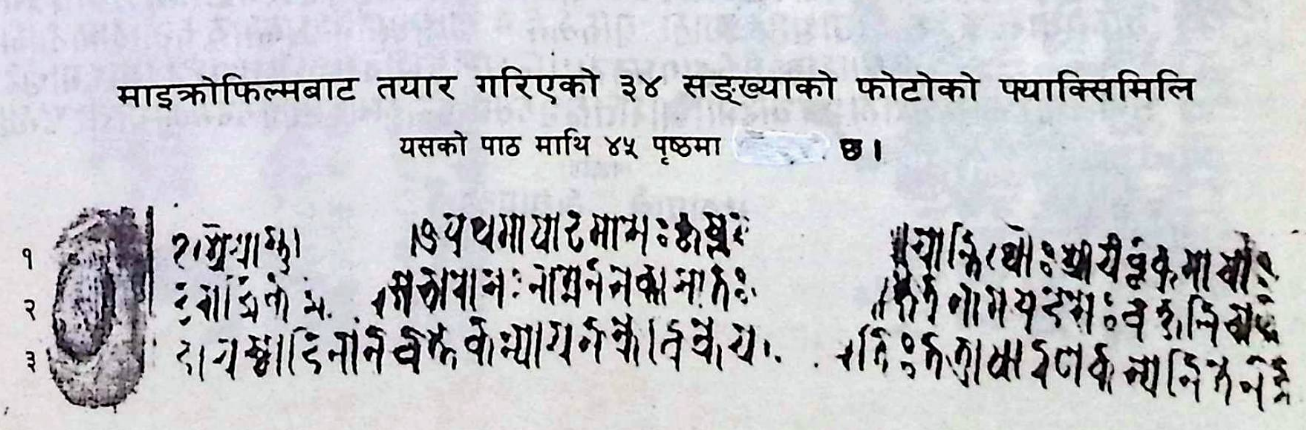

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको ३८ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ४७ पृष्ठमा छ।

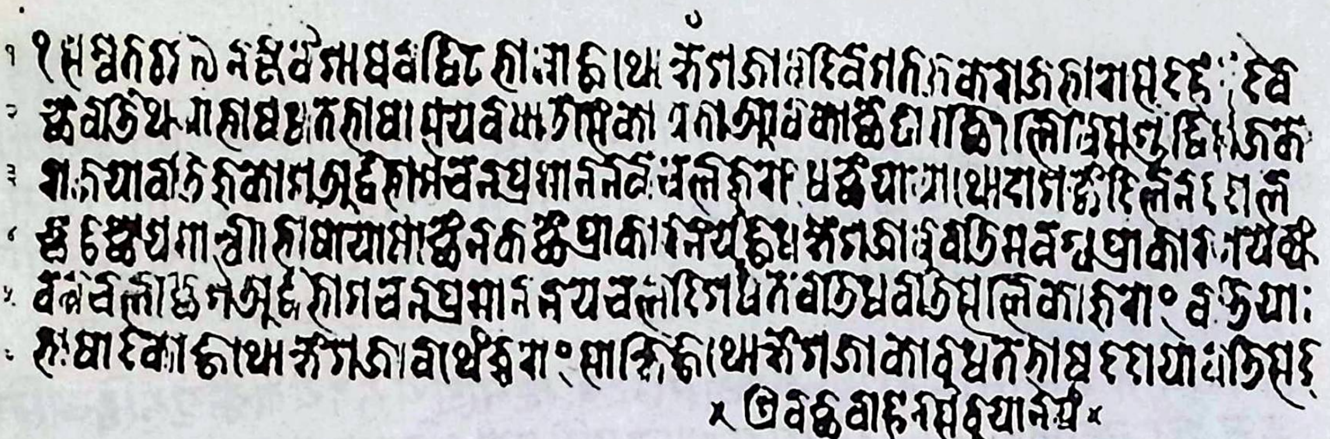

माइक्रोफिल्मवाट तयार गरिएको ४१ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ८८-८९ पृष्ठमा छ।

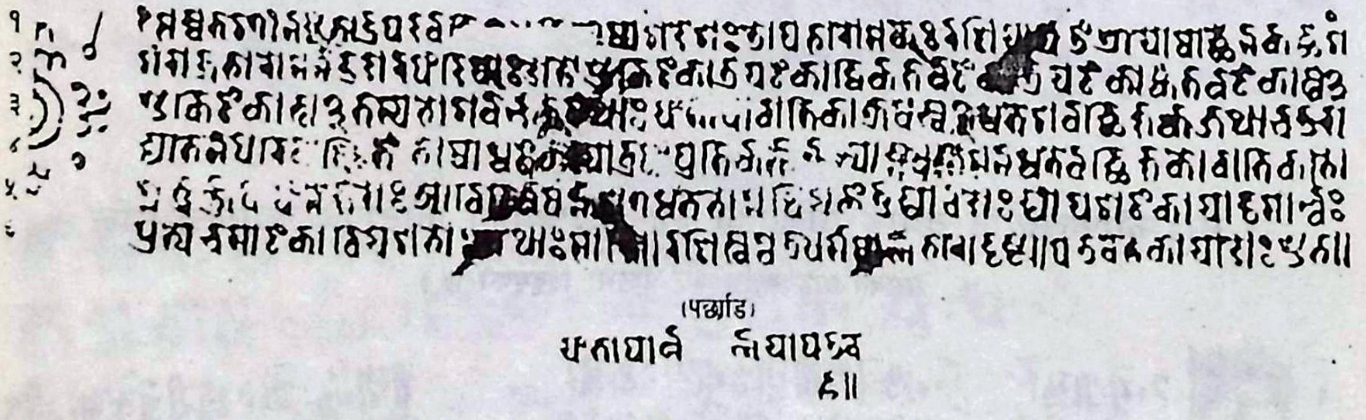

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको ४२ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ४९-५० पृष्ठमा छ।

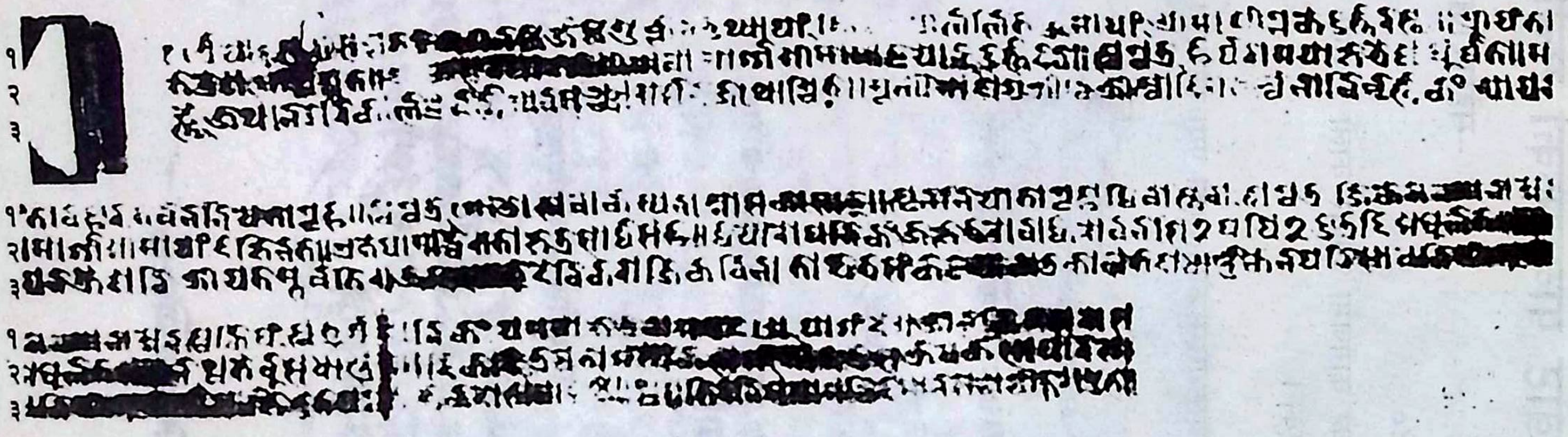

(पछाडि)

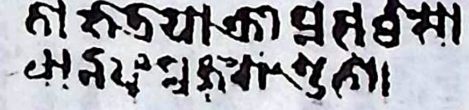

माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको ४३ सङ्ख्याको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ५०-५१ पृष्ठमा छ।

(बाँकी पछि)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

(क्रमागत)

लक्ष्मीपतिसङ्ग्रहमा रहेका लेखोट पात्राहरूको सूची

–महेशराज पन्त

२२. वि.सं. १८४०

३ हात ८.२ अङ्गुल लम्बा, ६.७ अङ्गुल चौडा नेपाली पाको कागजमा दुवैतिर कालो र रातो मसीले लेखेको । मूठो पारी बेरेर राखेको । ठाउँठाउँमा कीराले खाएको ।

चैत्रशुक्लअष्टमी (वैशाखसङ्क्रान्ति)देखि वैशाखअमावास्यासम्मको भागको फ्याक्सिमिलि

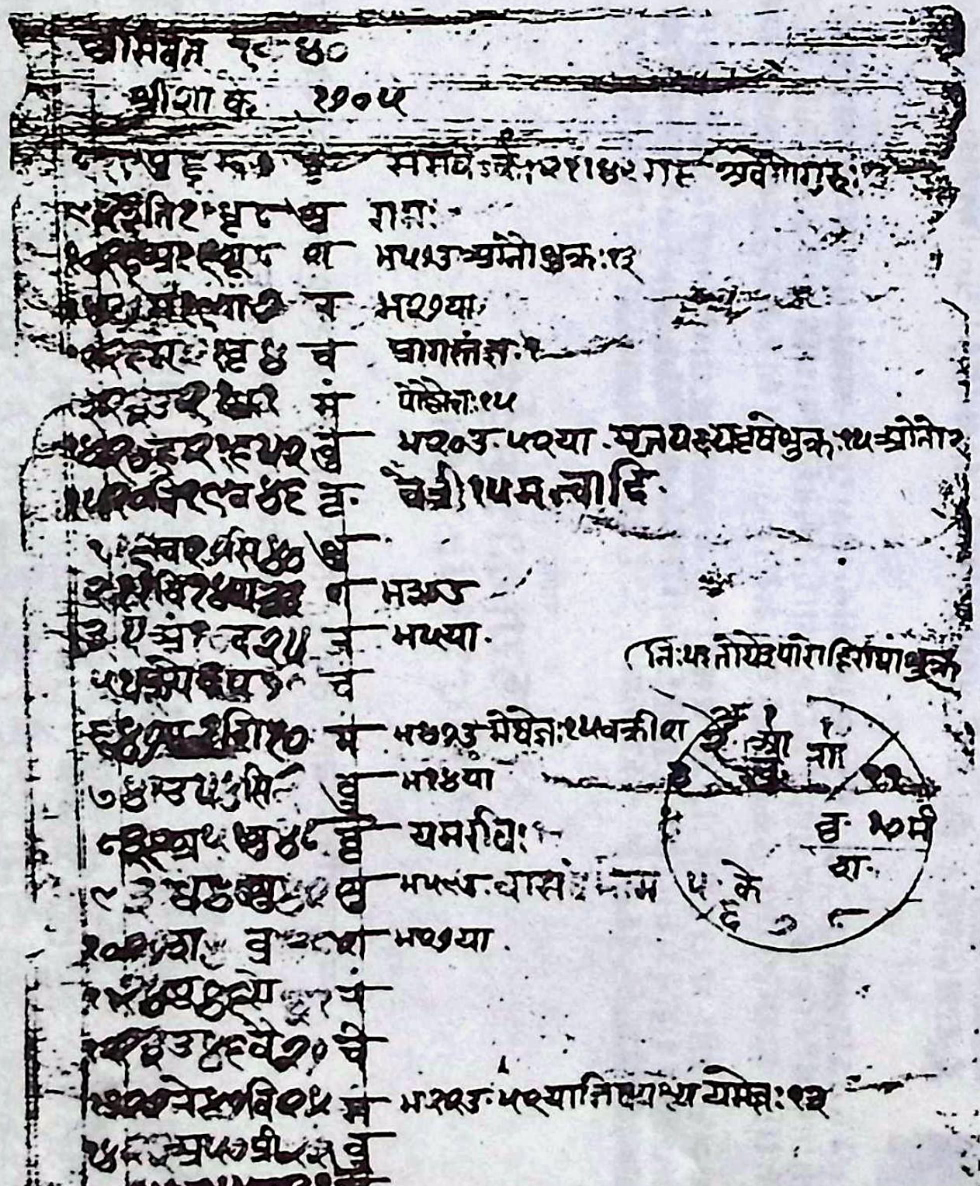
श्रीशाके १७०५

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२३. वि.सं. १८४२

८.९ अङ्गुल लम्बा, ६ अङ्गुल चौडा नेपाली पाको कागजमा दुवैतिर कालो र रातो मसीले लेखेको । पत्रपत्र सिएको । जम्मा १४ पत्र । ठाउँठाउँमा कीराले खाएको ।

पहिलो पृष्ठको फ्याक्सिमिलि

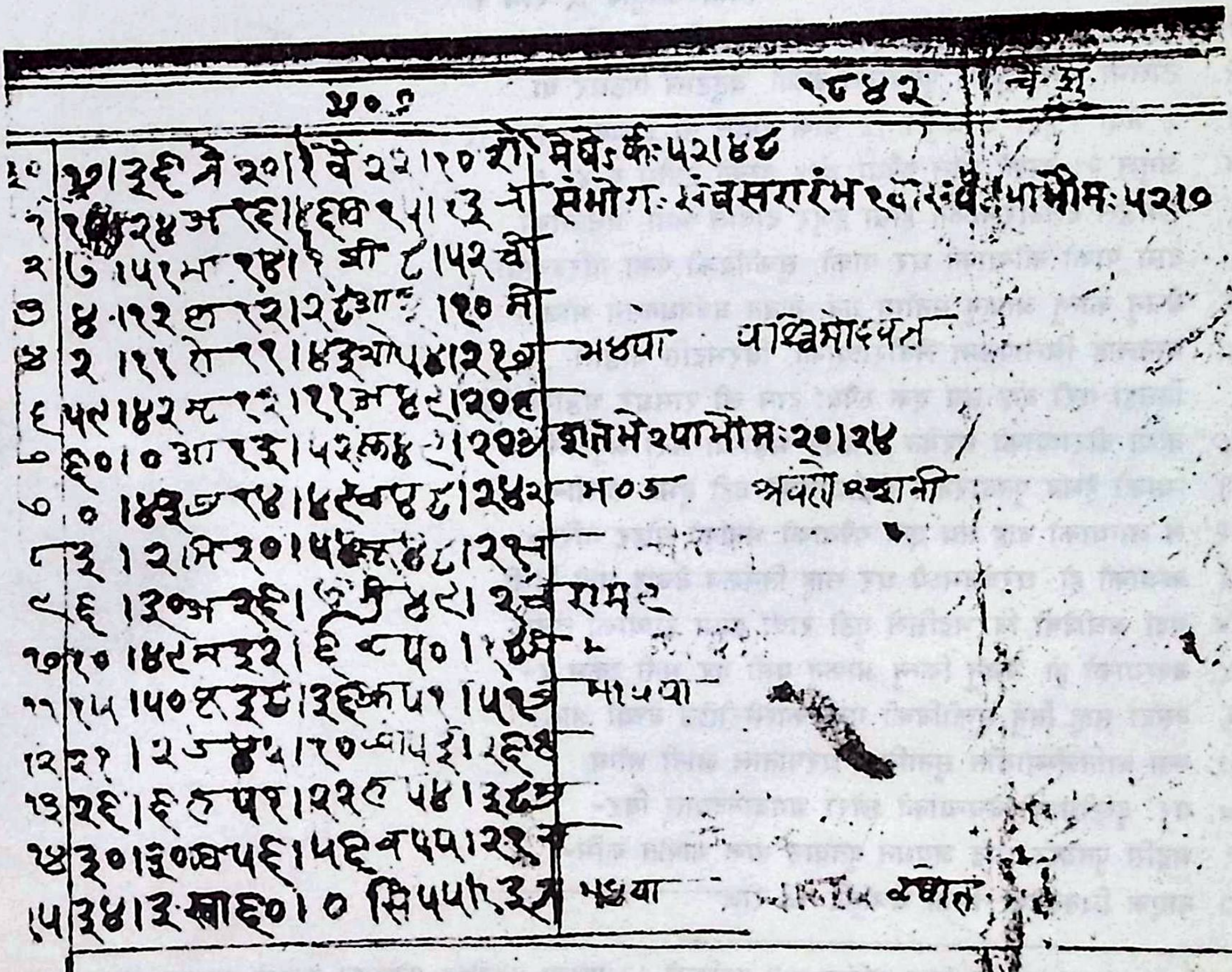

(बाँकी पछि)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वि.सं. १८७२ को एउटा लालमोहर

–महेशराज पन्त

*पूर्णिमा*का ९५, ९६, १०९ र ११२ पूर्णाङ्कमा जुन लेखोट पुस्तकबाट लालमोहरका नकल उतारिएका थिए[1] त्यसैबाट थप एउटा लालमोहरको नकलको उतार अहिले प्रकाश गरिन्छ ।

मिति चैत्रसुदि १५ रोज १[2]

१. आगे. अहदजी समदजी अकरम्जी कास्मेरीले किन्यो. असं-
२. टोलमा बष्या हेमंत पुतबारले बेच्यो. वटुटोल पिठघर षा
३. ५ जबा १ हात ४ अंगुल १४ चोक पातल षा ३ जबा १ हांत् १९
४. अंगुल २१ तस्को मोल रुपैया ४२५ तस्को दसौध रु ४२ ॥
५. छेभंडेल दलबारमार्फत हाम्रा हजुर दाषील भयो. बेचन्याको
६. दाम पाको कींन्याको घर पाको. सुक्रीबिक्री पका गरिबक्स्यौं
७. बेचनु कीन्नु आफ्नु मनोग्य गर्नु. बाबत वर्षबंधनसंग भोज
८. षानलाइ सिलापत्रमा लेषीराष्याको. बिरभद्रसिं बोड़ाले
९. बिसही गरी बाह सय एक रुपैया दाम ली रामधर भंडाऱ्याछेउ
१०. बांधा दीराष्याको घरषेत रामधर भंडाऱ्या मरी अपुताली प-
११. ऱ्याको हेमंत पुतबारकन हीटीचोकको बही बुझी फाजी-
१२. ल लाग्याको बाह सय एक रुपैयाको भर्नाको मोहर गरिब-
१३. क्स्याको हो. घरषेतमध्ये घर साहु तिर्नकन बेच्छुं भनी बिंत्ती
१४. गर्दा अघीदेषी बिरभद्रसिंले गुठी राषी बांधा राष्याको तलांइ
१५. बक्स्याको हो. बेचनु किंन्नु आफनु षुसी गर भनी हुकुम ब-
१६. क्संदा साहु तिर्नु सुक्रीबिक्री गरी कास्मेरीछेउ बेच्यो आ-
१७. फ्ना षातिर्जम्मासीत सुनाबिर्ता घरपाताल जानी भोग्य
१८. गर. दृष्टीसाछी बेचन्याको छोरा भगवानदयाल् विर-
१९. भद्रसिं पुतबार भाइ जयधन पुतबार थाक थापीत कर्मि-
२०. नाएक चिकढिक. मिति चैत्रसुदि १५ रोज

---

१. वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ११२ पूर्णाङ्कको ६२ पृष्ठमा प्रकाशित महेशराज पन्तको *च्याङ्ग्रा राँगा बोका ल्याउनेसम्बन्धी २ वटा लालमोहर* हेर्नू ।

२. **श्रीशाकः १७३७ श्रीसंवत् १८७२ चैत्रशुक्लः**

	[गते]	[तिथि]	[वार]	[तिथिको घ.प.]	[नक्षत्र]	[घ.प.]	[योग]	[घ.प.]
[वैशाख]	१	२	मं	४३।२९	भ	५५।२	प्री	५३।५४ उभायां ज्ञः ५८ अग्नौ शुक्रः ५४ दस्रे १ मेषेर्कः ३९।१२
	१३	१५	र	४२।९	चि	१९।२५	व	२७।५० भ १३।३२ या

(लक्ष्मीपतिसङ्ग्रहको पात्रोबाट)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

पूर्णिमा (इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका)

का.मे.अ.द.नं. १५५ २४९

कार्यालय

संशोधन-मण्डल

एकान्तकुना, जावलाखेल

ललितपुर

नेपाल

फोन नं. ५-५२४८१९, ५-५३२७४९

पो.ब.नं. ४१६६, काठमाडौँ

वि.सं. २०६१ श्रावण

यस अङ्कको मूल्य रु. ७५।-

मुद्रक

सामुदायिक प्रिन्टर्स प्रा.लि.

थापाथली

काठमाडौँ

नेपाल

फोन नं. ४-२५३४९९

पो.ब.नं. ५१८३, काठमाडौँ